

ספר

הקדמות ושערים

והוא ענף אחד מספר

לשם שבו ואחלמה

שחנני הקב"ה ברוב חסדו וטובו ית"ש מאוצר גדול של מתנת חנם כי הוא
החונן לאדם דעת וחנן גם אותי אדם להבל דמה בריה קלה נמוכה ושפלה

אנוש אנוש

הוא

שלמה בן לא"א מו"ר חיים הייקיל

ילוד אשה מ' סתירה גיטא זללה"ה

יוצא כעת לאור במהדורה חדשה בה תוקנו שגיאות רבות, ובתוספת מקורות,
הערות והארות, תמצית השערים ומפתחות פסוקים ומאמרי חז"ל

על ידי

יהושע ליפשיץ

מחבר הספרים

מאיר הפתח על פתחי שערים לג"ר יצחק אייזיק חבר, מאיר הספרא על
ביאורה"ג בספרא דצניעותא, מאיר האידרא על אד"ר ואד"ו, מאיר הלשם על
ספרי לשם שבו ואחלמה, מאיר העץ על עץ חיים, מאיר הנפש על נפש החיים,
ומאיר תפילה

כל הזכויות שמורות

להשיג הספר ובכל עניני הספר

יהושע ליפשיץ

רח' בית וגן 19

ירושלים עיה"ק

02-641-2336

זאת נדבת

לז"נ גברא יקירא ירא וחרד לדבר ה'
תלמיד חכם ובעל יוחסין גדול עניו במידות

וחסיד במעשיו

הרב שלמה קלונימוס ב"ר

שאול אלחנן בכרך ע"ה

נפטר ח' לחדש אייר תש"ח

הרב יחיאל מיכל זילבר
פנים מאירות 12 ירושלים
טל: 02-5372252

בס"ד

מכתב ברכה

הנני להוקיר ולהכיר האי צורבא דרבנן הרה"ג ר' יהושע לפשיץ שליט"א העוסק זה כמה בהוצאה מחדש של ספרים העוסקים בחכמת האמת, ובכשרונותיו הברוכים וחריצותו המופלגת עלה בידו להעיר הערות חשובות ונכבדות להבנת דבריהם העומדים ברומו של עולם, בהבאת דבריהם ממקומות אחרים בהם הוסיפו ביאור, ונוכחתי לדעת התועלת הנפלאה בהשוואת דבריהם, בגדר "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר" כדברי הירושלמי מסי' ר"ה,

ועתה באתי לעודד פעליו המבורכים בדרך ד' חילו ופועל ידיו תרצה שלא תצא ח"ו תקלה בהבנת יסודי האמת, ונזכה שיתקלס עילאה ית' ישוטטו הרבים ותרבה הדעת להתקרב אל ד'

הכו"ח בחיל וברעדה

הנה זה הגיע אלי הרב הגאון מופלא ומופלא בנגלה ובנסתר וכו' מוה"ר יהושע ליפשיץ שליט"א שעוסק בהוצאת ספרים בחכמת הקבלה מגדולי ומצוקי ארץ. וכבר הדפס מחדש ספר פתחי שערים להגה"ק המקובל האלקי ר' אייזיק חבר זצוק"ל עם הערות יקרות. ועומד כעת להדפיס ספרי זקני הגה"ק המקובל האלקי ר' שלמה אלישוב זיע"א בעל הלשם וכבר ידוע דברי הגר"א הובא בס' אבן שלמה שעיקר הגאולה תליא בלימוד הקבלה.

ועומד להדפיס זה עם תיקונים והערות מאירות והנני בזה לברכו שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה וללמוד וללמד מתוך הרחבת הדעת.

החותם בברכה

משה אלישיב בן לאאמו"ר מרן
רשכבה"ג הגר"ש הכ"מ

הנני מצטרף להדברים האמורים לעיל
אברהם בן מרן הגר"ש הכ"מ אלישיב

הנני מצטרף להנ"ל בנימין אלישיב

ג"א מצטרף חיים קנייבסקי

כ"ה סיון תשע"ג

הנה זה הגיע אלי הרב הגאון מופלא ומופלא בנגלה ובנסתר וכו' מוה"ר יהושע ליפשיץ שליט"א שעוסק בהוצאת ספרים בחכמת הקבלה מגדולי ומצוקי ארץ. וכבר הדפס מחדש ספר פתחי שערים להגה"ק המקובל האלקי ר' אייזיק חבר זצוק"ל עם הערות יקרות. ועומד כעת להדפיס ספרי זקני הגה"ק המקובל האלקי ר' שלמה אלישוב זיע"א בעל הלשם וכבר ידוע דברי הגר"א הובא בס' אבן שלמה שעיקר הגאולה תליא בלימוד הקבלה.

הנני מצטרף להנ"ל בנימין אלישיב
ג"א מצטרף חיים קנייבסקי

הקדמת המהדיר

א

יזהירו המשכילים ויאותרו השוקדים על דלתי התורה הקדושה, ביום היגלות אור זה של רבינו הגדול רבי שלמה עליאשאוו זצוקללה"ה באור מחודש זה.

לא לדידי ולדכוותי לשבח את הרב שב"ח (כפי שחתם את שמו במקומות רבים, ר"ת שלמה בן חיים חייקל), אמנם מכיוון שמעלתו הרמה בגילוי הח"ן אינה ידועה כל כך בשער בת רבים, מה רבה תועלתו, ראיתי לנכון בקיצור מילין להודיע. בשיטתו בכלל ספריו ובספר הקדו"ש הזה בפרט.

ובביאור זה עלי להקדים, מהו הקושי הגדול בלימוד חלק זה של התורה הקדושה. והעניין, שדברי חכמת הסוד בכלל ותורת רבינו האריז"ל בפרט, נאמרו בקיצור אמרים, וכדברי הש"ס בחגיגה שאת סודות התורה אין מגלים אלא ל"חכם ומבין מדעתו". וטעם ד"ז הוא פשוט שכן כל הדברים הללו הינם דקי ההבנה עד למאוד, וסכנת הטעות בהם היא נוראה. העיסוק בהבנת כיצד הוא אופן השתלשלות האלקות לעולמינו החומרי והתלבשות כל בחינה על הבחינה שעליה, הבנת כל הנהגה ואופן השגחתו ית' על התחתונים מבלי להגשים ולהגביל היא העבודה הקשה שבמקדש. ממילא היו דברי רבותינו בעלי הסוד בקיצור אמרים ורמזים, כך שאך ורק מי שבאמת בא בסוד ה' יוכל להבין את הדברים ותו לא מידי.

ואכן לאורך הדורות היו שרידים אשר אותם ה' קורא, שהבינו את רמיזותיו של האר"י וסדרום וגילו לתאבי הדעת את עומק הדברים. ואכן כדרכה של תורה היו כמה וכמה בתי מדרש אשר רבם הורה להם את הדרך ילכו בה בהבנת דבריו. והנה בהבנת דברי רבינו האר"י יש שני קשיים עיקריים: האחד הבנת כוונת עצם הדברים, והשני כללות הסוגיא למאי קמיכוון, לאיזו בחינה ובאיזו סוגיא, וכן יישוב הסתירות הרבות הקיימות בדבריו.

והנה בביאור עצם הדברים לעמקם, זכינו להרש"ש שחידש חידושים ושידד מערכות. אמנם הוא ז"ל דרך בדרך הפלפול וההיקש בפשטות הדברים, ודבריו שהעלה עמוקים

למאוד וצריכים ביאור בפני עצמם, והכריע כגרסא א' נגד השניה¹. ואחריו באו כמה וכמה חיבורים ופירשו את דברי האריז"ל בדרכו של הרש"ש.

ואז באו בתי מדרשם של הרמח"ל ותלמידיו, ואחריו של הגר"א ותלמידיו, ועסקו רבות בביאור עצם הדברים וחיבור הדברים לשרשם ומקורם הנאמן בלשונות חז"ל באדרות, ספד"צ, זהר תיקונים. אחריהם עמד אב"ד סובאלק, ה"ה הגאון רבי יצחק אייזיק חבר, וערך הדברים למשנה מסודרת על דברי העץ חיים². אמנם יישוב הסוגיות עצמן וסידורן מניה וביה, וכפי שמופיעות בדברי הרח"ו עצמו, אינו פשוט מדברי רבותינו כלל, ויש לדון לכאן ולכאן ולעיתים קרובות להניח בצע"ג. שכן הסתירות רבות מספור וכוונת הדברים שבכל מקום ומקום אינו צף ועולה.

כאן בא רבינו בעל הלשם ואחז בשני חבלים. בדרכם של תלמידי הגר"א הוא אחז בדרך ההבנה המעמיקה בעצם הדברים, אמנם יישוביו ומערכותיו הם מעשה חושב של לומדות³, המחדשת כי בכל מקום אתיא רבינו האריז"ל להשמיע בחינה אחרת של אותו העניין, ועי"כ חידש הלשם מערכות שלמות המשלבות את כלל דברי האריז"ל בכלל רחבי כתביו (וכן את כלל דברי הגר"א) עם דברי הזהר ליסודות מסודרים וממצים אשר כל הרואה אינו מבין כיצד ניתן היה להבין את הדברים קודם לכן (והנה ראה בדבריו הקדושים עצמם מש"כ: לדעת, הנה ישנו יסוד קיים ואמת לכל ענין וענין אשר בדברי האריז"ל, ואם נמצא איזה סתירה בדבריו, הנה ישנו לכל א' יסוד קיים ואמת ומקום מיוחד לכל א' בפנ"ע (דע"ה ח"א מג ע"א)). יסודותיו מדריכים קטון כגדול ומפלסים דרך

1. ז"ל רבינו בעל הלש"ו באיגרת: ראה ראיתי שגדולי חכמי הספרדים יהיה נועם העליון עליהם סלה מחזיקים את תורת מהרר"ש הקדוש שרעבי זי"ע לתורת האריז"ל הקדוש על דרך תורה שבעל פה על תורה שבכתב, אמנם אני בדעתי לא כן עמדי, כי מה שנוגע בדברי הרב הקדוש מוהר"ש זי"ע הנה אני אומר כן כי הן אמת, שכמה דבריו מדבריו הקדושים הם יסודות ועיקרים בעומק תורת האריז"ל, אשר בלעדם אי אפשר לעמוד על האמת. אך דרכו בכלל הוא פנים אחד בתורת האריז"ל ואפשר להבינם ג"כ היטב לפענ"ד גם בפנים אחרים, כי כמה פנים לתורה, ואין הכרח להבינם רק על פי דרכו בקודש. ומה גם כי דרכו בקודש הוא חריף ועמוק מאד מאד, ולא כל מוחא סביל דא ואפשר להבין ג"כ בדרך אחר יותר פשוט, ויותר נקל וכמו שבחנתי וראיתי בכמה מקומות אשר חנני ה' בהם (ועי' ספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סימן ה').

2. אגב יש לי להדגיש דבר שכבר עמדתי עליו בהקדמתי לספר מאיר הפתח על ספר פתחי שערים לריא"ח, שהוא היחיד מבית מדרשו של הגר"א שדיבר בפירוש על דברי האריז"ל בספרו עץ חיים באריכות ובבהירות (מלבד רבינו הגר"א בעצמו). שכן הנפה"ח איננו בעיקרו ספר שתכליתו להסביר דרך בהבנת דברי הקבלה, ודברי הגרמ"מ הם סתומים ביותר. וממילא אם יש אדם כלשהו המוחזק בנושא דברו של רבינו הגר"א הרי שאין לנו אלא דברי רבי יצחק אייזיק חבר זצ"ל.

3. יש לך לדעת, שרבינו בעל הלשם לא היה גדול רק בחכמת הנסתר, הוא היה תלמיד ותיק של ישיבת טלז [עי' שבחיו כפי שנמנו בספור תולדות חייו של הלש"ו שחובר על ידי הרב אריה לוי זצ"ל, ונדפס בתחילת ספר הביאורים של הלש"ו על הע"ח], וגדולי הזמן התייחסו אליו כא' מהם ממש. ע' במכתבי ר' חיים עוזר ח"א אגרת רפ"ט. וכן ידוע שנכנס א' אצל הח"ח ושאל שעומד הוא לעבור דרך עיר שאוולי, האם יכנס אצל רבינו בעל הלש"ו. ותשובתו היתה שבודאי יודרו ליתן לו שלום, שכן בעוה"ב אף א' לא יוכל להתקרב אליו.

ברורה ומשנה סדורה בהשכלת דרושים אלו על בוריין⁴. ולא היה אחריו מי שכלל משנתו סדורה כל כך בכללות חכמה זו, ולא לחינם הכתירו מרן החזו"א בכינוי "אחרון המקובלים". ועי' לשון רבינו בספר הדע"ה (ח"א סב ע"ד): אל ימעט לפניך מה שהעלינו בזה בכל הדברים הללו אשר קבצנו אותן מכה מקומות, כי יתישב עי"ז איזה סתירות ומבוכות רבות הנמצא בענין זה בדברי האריז"ל, אלא שלא רציתי להאריך בקושיות וכתבתי כל הדברים בסתם, וכשתעיין בכ"ז היטיב תבין וה' ית' יאיר עינינו ויערה ממרום רוח עלינו להראינו נפלאות מתוה"ק.

ב

והנה ספר זה הקדו"ש מיועד להיות למתחילים בלימוד הנסתר, כמש"כ רבינו בהקדמה שלו. וכן עיי"ש מש"כ שבספר זה יוצא יד"ח לימוד הנסתר. ועי' דע"ה ח"א לח ע"ג וז"ל: ניתן רשות לכל העוסקים בזה לעמוד בהם כל א' לפי כחו, ובפרט משנת ת"ר וכו' ולא היה כ"ז קודם שנת ת"ר, כי אז היה עדיין סתום וחתום אלא רק ליחידי סגולה לבד, כן שמעתי בשם הגאון החסיד ר' ישראל סלאנטער ז"ל. כך, שייחודיות גדולה יש לספר זה באופן מיוחד בתועלתו בהכנסת כל הבא בסוד ה' לעובי הקורה של חכמה נאדרה זו.

עוד נקודה אחת יש להדגיש, והוא חומרת הנפילה בטעות בלימוד חכמה זו. עי' בלשון הזהר בראשית דף ה ע"א וז"ל: ואי תימא דמלה דכל בר נש דלא ידע עביד דא תא חזי ההוא דלאו אורחיה ברזין דאורייתא וחדש מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות ההיא מלה סלקא ונפיק לגבי ההיא מלה איש תהפוכות לשון שקר מגו נוקבא דתהומא רבא ודלג חמש מאה פרסי לקבלא לההיא מלה ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה ועביד בה רקיעא דשוא דאקרי תהו וטס בההוא רקיעא ההוא איש תהפוכות שיתא אלפי פרסי בזמנא חדא כיון דהאי רקיעא דשוא קאים נפקת מיד אשת זנונים ואתקיפת בההוא רקיעא דשוא ואשתתפת ביה ומתמן נפקת וקטלת כמה אלפין ורבוון [תרגום: ואם תאמר שדבר של כל אדם שלא יודע עושה כזה, בא ראה, אותו שאין דרכו בסודות התורה ומחדש דברים שאינו יודע על בורים כראוי, אותו הדבר עולה, ויוצא כלפי אותו הדבר איש תהפוכות לשון שקר מתוך נקבה דתהום הגדול, ומדלג חמש מאות פרסאות לקבל את אותו הדבר, ונוטל אותו והולך עם אותו הדבר לתוך הנקב שלו, ועושה בו רקיע של

4. החילוק בין ספרי רי"א חבר לספרי רבינו, שלרי"א"ח היתה קבלה ומסורת מרבו הגרמ"מ משקלוב שקיבל מהגר"א, אמנם בדברי רי"א"ח אינו מגלה מהיכן ידע דבריו וביאוריו. אמנם אצל רבינו בעל הלש"ו כל דבר שהוא אומר הוא מסביר מהיכן הדבר נתבאר לו, והוא פותח כל סוגיא באופן שלכל אחד ואחד יש גישה מלאה לכל הנושא וכל מראי המקומות.

שוא שנקרא תהו, וטס באותו הרקיע אותו איש תהפוכות ששת אלפים פרסאות בפעם אחת, וכיון שהרקיע הזה של שוא עומד, מיד יוצאת אשת זנונים ומתחזקת באותו הרקיע של שוא ומשתתפת עמו, ומשם יוצאת והורגת כמה אלפים ורבבות].

הא קמון, שיש מאוד להכיר את האחריות הגדולה המוטלת על כתפי מי שבא בסוד ה', לידע שאין לו לאדם להפריח סברות כרסיות באויר ולומר מה אכפת לי יהיה כך או יהיה להיפך, העיקר הוא שאני עוסק בנסתרות, אין הדבר כן, העיסוק בחכמת האמת היא השכלת האמת עצמה על בוריה ויש לזהר שלא להפוך את היוצרות ולגשת בצורה שאין לה בסיס ויסוד בדברי רבותינו.

ודי לחכימא.

ג

והנה אבא כעת להודיע מעלות מהדורתנו זו:

ראשית לעניין עצם דברי רבינו, תוקנו הרבה שגיאות כתיב, הדברים חולקו לקטעים קצרים יותר לרווחת המעיין. להקלה נוספת על המעיין בהורמנא דרבותי שיניתי את הכתיב של תיבות מסויימות לכתיב המקובל היום (ד"מ, במקום "מציאית" בלשון המחבר זצ"ל כתבתי "מציאות" או "מציאויות" ועוד רבים כיו"ב), וכמובן הכל באותיות מאירות עינים. וכן היו מקורות שמצטט רבינו ולא הראה מקורם, ובמהדורה זו נוספו (בצורת אות שונה להודיע כי אינם מאת המחבר).

שנית, רשמנו לתועלת המעיין מאות הערות בשולי הגליון, המראים מקום לשם תוספת עיון, הבנה והשוואה לשאר ספרי רבינו, וכן לדברי הזהר, האריז"ל, הגר"א ותלמידיו. וכן הובאו תוספות וביאורים רבים הפותחים פתח למעיין להרחיב את היריעה. בנוסף, בסוף הספר הבאנו עיונים שאינם נוגעים ישירות לדברי רבינו, אמנם הם מתעוררים לאור דבריו.

ועלתה על כולנה: הטיב עימנו הבוית"ש, ושלח לנו את ספרי הלשם שבו ואחלמה, אשר הבהירות העולה מבין כתבי ספריו כה גדולה היא, עד כי לעתים מרגיש ההוגה בהם כאילו יושב כאן הרב בעצמו ואנו מקבלים הימנו, שכן שוקד הוא עלינו לבל נסטה מהבן הדברים על בוריים והשכל דבר לאמיתו (אמנם זאת יש לדעת, שאין הכפילויות הקיימות בדבריו מיותרות ח"ו, בכל פעם שחוזר מוסיף רבינו נופך נוסף).

עכ"פ בראותינו שדבר מקשה מאוד על המעיין בן ימינו, הוספתי קיצורים המסכמים את אשר יעלה מכל פרק ופרק, כך שמראש יהיה ברור מה הולך כאן רבינו ללמד, וכן תועלת גדולה לא פחות של היכולת לחזור במהירות על כל היסודות בחדא מחתא, ובספרי רבינו הרי הכל הוא מהלך אחד ארוך ששלבו כרוכים זב"ז.

וכן הוספתי תוכן עניינים מפורט המגדיר בקיצור אמרים עוד יותר מהו הנושא הכללי של כל שער ושער וכן כל פרק ופרק.

שער הפונה קדים

אקדמות מילין בקיצור אמרים, על מה הושתתו אדני זה החיבור

הנה רבינו הקדים כי רח"ו לא הזכיר מאומה מהעניינים המבוארים כאן אמנם המתבונן יראה כי למעשה ספר זה הוא העמקה בדברי הע"ח עצמו, וזה גופא הוא חידושו של רבינו שהדברים אינם חדשים לגמרי שלא נזכרו בדברי רח"ו. ודברים אלו נחוצים הם למאוד לכל המעיין בספרי רבינו, שכן יסודות אלו נזכרים ונעשים במקומות רבים בספרי רבינו.

אמנם מעיקרא היה קשה לי מאד על דברי רבינו, שהרי בכל ספריו האחרים כל דבריו מבוססים על מקורות, ומקורות אלו מצויינים ומפורשים בדבריו (ובזה מי עוד כרבינו המיוחד בכך שמייסד כמעט את כל דבריו על אדני דבריהם המפורשים של קדמונים), ואילו כאן מבאר כביכול כיד ה' הטובה עליו כאילו הינם ללא מקור ויסוד ולכאורה משונה היה הדבר שכן בד"כ אין דרכו של רבינו להמציא כ"כ הרבה דברים חדשים לגמרי.

אמנם אח"כ למדתי את הספר יחד עם הספרים הקדושים עמק המלך וויקהל משה (אותם ציין רבינו בהקדמתו), וראיתי שהרבה מהחידושים דכאן המה באמת רק תמצית דבריהם, אם כי כדרכו של רבינו שילבם יחד עם דברי הזוה"ק, האריז"ל והגר"א (אמנם עכ"פ צ"ע קצת מ"ט לא הביא רבינו את המקור הנאמן לכל דבר ודבר מהספרים הנ"ל).

אשר ע"כ שמחתי גדולה מאוד בהביאי ספר זה להגישו לפני ציבור הלומדים בצירוף המקורות שבויקהל משה ועמק המלך שחלקיהם הנוגעים לענייני הספר הובאו כאן כנספחים, וציינתי בהערות את ההקבלות הנוגעות להבנת דברי רבינו.

עי' לשון ההקדמה לע"ח ד ע"ד וז"ל: דע, מן היום אשר מורי זלה"ה החל לגלות זאת החכמה, לא זזה ידי מתוך ידו אפילו רגע אחד, וכל אשר תמצא כתוב באיזה קונטריסים על שמו ז"ל, ויהיה מנגד מה שכתבתי בספר הזה, טעות גמור הוא כי לא הבינו דבריו. ואם יש בהם איזה תוס' שאינו חולק עם ספרינו זה, אל תשית לבך בקבע אליו, כי שום א' מהשומעים את דברי קדשו לא ירדו לעומק דבריו וכוונתו, ולא הבינום בלי שום ספק, ע"כ.

העולה מדברי רבינו הנ"ל הוא שאע"פ שיתכן שדברי השער הזה אינם נזכרים בדברי האריז"ל כפי שהביאם מהרח"ו, עכ"פ הרי שאם אינו מנגד דבריו אין מהרח"ו פוסל דברי תורה אלו ומותר ללמדם.

כל הציונים לספה"ק "ויקהל משה" בסתמא, הכוונה היא ל "פירוש" ולא ל"מסוה משה" אא"כ נציין ד"ז בפירוש. כאשר אנו מציינים ל"פרק" בסתמא הכוונה לפרק במאמר אדם באצילות, אא"כ נציין בפירוש למאמר "עולם התיקון".

שלמי תודה

אודה ה' בכל לבב, על שזכיתי להוציא ספר זה לאור, ובו יכול אני לפרסם בשער בת רבים את תודתי, וראשית כל לה' ית': על כל הטוב שגמלני, שזיכה אותי לצאת מארץ מרחקים, לחיות בירושלים עיה"ק ולעסוק בדברי תורה, להתקרב לת"ח חשובים להתאבק בעפר רגליהם, להנות מדבריהם, ולגדול מהחינוך שלהם. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שאזכה לחיות בתוך כותלי בית המדרש כל ימי חיי, ולהוציא לאור עולם עוד ספרים רבים שיאירו עיני ישראל ויסייעו בלימוד תורתך הקדושה, אמן.

איתא במשנה (ב"מ לג ע"א) "אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת לשל אביו, שאביו הביאו לחיי העה"ז, ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העה"ב". והרי קיום מצוות הדבקות בשי"ת מתקיים בעיקר בתלמידי חכמים. ואם כן העולה הוא בסדר ההודאה כי לפני שאני פונה להודות לקרובי, הרי קודם לכן עלי להודות לרבותי, אשר המה כמלאכי ה' צב-אות. וכל מה שיש בי שהוא מצד המעלה היא בזכותם ומהם, וכל החסרונות שיש בי, הם מהחסרון שלי בקבלה מהם. כל זאת על דרך כלל.

ועל דרך פרט, הודאתי נתונה להרה"ג יאי"ר שליט"א [אני מזכירו בדרך רמז שכן רצונו של אדם זהו כבודו] שזכיתי לקבל ממנו ולגדול בהשפעתו. ועל כל העידוד, התוכחה, האמונה והחיזוק ששתל בי.

וכן מודה אני מאד להרה"ג א"ש שליט"א [ורצונו כבודו כנ"ל] שהרבה מספיקות שהיו לי בלימוד זה נתרצו על ידו.

וכן ליתר רבותי שזכיתי לקבל מהם רבות: להרה"ג ר' יוסף צבי חשין שליט"א שזכיתי ממנו להרבה הדרכה. הודאה מיוחדת במינה להגאון הגדול רבי משה שפירא שליט"א, אשר מלבד התורה הנפלאה שקבלתי ממנו, זכיתי שסייע לי רבות בעצם הוצאת ספרי לאור עולם בגשם וברוח, בעצה ובתבונה.

ועתה מעומק לבי אודה להורי היקרים אאמו"ר מאיר וא"מ מרת אליזבט אלישבע שיחי', על כל אשר עשו ועושים למעני הן בגשמיות והן ברוחניות במסירות רבה. כמו כן ברכת תודתי נתונה למו"ח ר' יונה וחמותי מרת איטא דבורה שיחי'.

ובמיוחד לאשתי היקרה שתחיה מנב"ת, שאני חייב לה תודה מרובה יותר ממה שאפשר לכתוב, שכן עומדת היא לימיני תמיד לסייע לי בכל מעשי, דואגת להסיר מעלי

כל עול וטורח דרך ארץ בכדי שיהיו כל חיי נתונים אך ורק ללימוד התורה ועשיית המצוות, מוסרת את נפשה כיד ה' הטובה עליה לחנך את ילדינו בדרך הנכונה על פי התורה. יהי רצון שנזכה עוד שנים רבות לגדל יחדיו בנים ובני בנים לתורה ויראה.

בספר זה היו רבים שסייעו לי להגיע עד הלום, הרי המה אלו שעסקו עמי בלימוד ענייני הספר. וכן תודה מיוחדת נתונה לעורכים, ה"ה הרה"ג משה פרקש שליט"א שהגיה את תוכן הדברים, והרה"ג שמאי מיכאל אסטרייכר שליט"א, מח"ס מחמדיה מימי קדם על סוגיות הנביאים וכתובים, שהגיה את תוכן העניינים, הקיצורים וההערות, והפך כל עקוב למישור, ויגע יגיעות רבות להפוך את דברי התורה המוגשים בזה לבהירים ושווים לכל נפש עד כמה שניתן במסגרת גבהות הדברים.

יהושע בה"מ ליפשיץ

יום ראשון ז' אב תשע"ג

וזאת למודעי:

כל מקום שמצויין כמקור ספר תיקוני זהר וביאור הגר"א עליו, ציינתי את המקור לפי סדר הדפים שבמהדורת וילנא עם בהגר"א. הנה המעיין בהערות 'מאיר הלשם' יראה שהציונים הם לפי צורת הדף שבדפוסים הישנים (ד"מ: כב ע"ד דף כב עמוד ד') ולכן ציינתי ראש כל עמוד את מספר העמוד המקביל אליו בדפוס הישן.

כ"מ שצויין הספר ספד"צ וכן בהגר"א על ספד"צ, ציינתי על פי מהדורת שערי הזהר.

ספר יצירה ציינתי לפי הדפוס הישן של מהדורת וארשא.

בזהר חדש הציונים הם כפי סדר מהדורת הגר"ר מרגליות בהוצ' מוסד הרב קוק.

תוכן העניינים

שער א'

כללי עניני שמותיו ית'

טו	מבאר ענין לימוד הנסתר ופירוש שם הוי"ה	פרק א'
טז	מבאר שכל הגילויים באו על ידי חידוש המציאות. אסור לדבר באמיתתו הנעלמה, אפילו שם הוי"ה ב"ה לא נתחדש אלא מעולם האצילות ומטה, עיקר הגילוי הוא עבור עולמות בי"ע	פרק ב'
יח	מבאר ששם הוי"ה הוא כללי, כל השמות והכינויים מסתעפים ממנו. כל השמות הם מה שנתגלה הוא עצמו באצילות, כדי להתגלות בעולמות בי"ע	פרק ג'
יט	מבאר שמה שנתגלה באצילות הוא לפי סדר המציאות בבי"ע, וכל מה שיש באצילות אינו אלא שמותיו ית'	פרק ד'
כב	השמות שבתורה משוללים השגה לשום נברא, שכן כל השגה שלנו בהם נמשכת אלינו רק מצד החומר והגשמי שבהם	פרק ה'
כד	מבאר שמה שנתגלה לנו בשמות ובתורה הם דיוקן גילוי ממש, אבל אור קדושתו ית' השורה עליהם נעלם. מה שנגלה זה רק כפי יכולתנו לקבל, וכל הגילויים הם רק בידיעה ולא בהשגה	פרק ו'
כד	מבאר בטעם העלמת אור קדושתו ית' שכן עצמותו ית' מסתיימת בסוף האצילות, ומה שמתפשט ממנה למטה הוא על ידי תורה וישראל, והוא רק נשמה לנשמה וגם זאת רק על ידי מסכים, וגילוייו שם המה בבחי' חוץ ממנו ואינם אלקות. אמנם בכל קיום מצוה, וכ"ש לימוד תורה נמצא כי הוא ית' מגלה רצונו בעולמו	פרק ז'
כו	מבאר שבבני אדם המחשבה והמעשה הם נפרדים, אבל אצלו ית' כאשר עלה ברצונו אזי נאצל כולו ללא שינוי בו ח"ו. לכן הדבק ברצונו דבוק בו ית' ממש	פרק ח'
כז	מבאר שאפילו שאין אצלינו ממנו ית' אלא תמצית הארה, עכ"פ זהו תמצית של כל ההארה. והוא היסוד המעמיד את כל גילוי העיקרי ית' אשר למעלה באצילות, וזו חשיבות לימוד התורה, לגלות את כ"ז, וכ"ש אם עוסקים בפנימיות התורה	פרק ט'

שער ב'

בענין השתלשלות חומר וצורה

- פרק א' מבאר שכל המציאות בנויה מחומר וצורה או גוף ונפש, אבל בהשתלשלות העולמות החומר של עולם עליון הוא הצורה של העולם שתחתיו
- פרק ב' מבאר שכאשר נשלמת הוייתו של חומר, אזי נבדל מהעולם העליון בשונה מהצורה, שאיננה יורדת למטה להתייחד בחומר אלא בקצה התחתון שלו, ושם שורש לחיות החומר

שער ג'

כללי בחינות נרנח"י

- פרק א' מבאר שהמציאות נחלקת לג' מדרגות והם ג' עולמות ב"ע, כל א' מהם עולם מלא מכל כללי ופרטי המציאות כולם, ולכן כל העולמות נקראים אדם, כל פרצוף אדם נחלק לג' בחי' גם באורך וגם בעובי, ובהם שוכנים נר"נ
- פרק ב' מבאר שה' חלקי הצורה הם נרנח"י. רק לנר"נ יש מקום משכן בגוף, וחיה ויחידה מרחפים על הגוף מבחוץ ואין להם כלים להתלבש בהם כי אין בגוף כח לקבלם. על דרך שהוא באדם כן הוא עד"ז בעולמות
- פרק ג' מבאר שיש בבי"ע נרנח"י כלליים ופרטיים. הנפש ורוח הכלליים אינם אלהות, רק הנשמה חיה ויחידה הם אלהות כי הם מהאצילות. כ"ז בכלליים אמנם בפרטיים יש חילוק
- פרק ד' מבאר שהנשמה הפרטית אשר ברוח ונפש הכלליים מקומם במוח והוא המקום הפנימי דכל גשם שנושא אותו כי שם שוכנת הצורה העיקרית. אמנם הנשמה השרויה במוח הוא הנשמה דרוח, והנשמה דנפש היא רק בקרומין שבמוח
- פרק ה' מבאר שכמו שיש נר"נ זה למעלה מזה כן הם זה לפנים מזה, לכן לכל נר"נ יש נר"נ, ועיקר נשמה הוא הנשמה שבנשמה, ועיקר הרוח הוא הרוח שברוח, ועיקר הנפש הוא הנפש שבנפש
- פרק ו' מבאר שעיקר הנבראים הם ב' (רוח נפש) והשלישי תכליתו לקשרם למעלה. היות ג' עולמות ב"ע אינו אלא מקרה שכן לולא החטא לא היו כלל
- פרק ז' מבאר שיש חילוק בין העולמות ב"ע באופן קבלתם ממלכות דאצילות, שכל עולם מקבל ממקום אחר

שער ד'

הבחנת חלקי האלקות (דהיינו הג"ר) שבכל המציאות

- פרק א'** הנשמה היא צורה לגבי הגוף ויש בה את כל תכונות הגוף. הכח מהצורה, והפעולה מהגוף, ממילא נעלם מהשגת האדם להבחין שום תמונה מעולם שעליו. כל הנ"ל נידון בערכין שהנשמה היא נפש כלפי חיה, וכן כולם
- פרק ב'** מבאר חלקי בי"ע שהם אלקות, והחלקים שאינם, וענין שמותיו ית'
- פרק ג'** מבאר שבחי' האלקות המתפשטת בעולמות בי"ע רחוק ה' מדריגות מאמיתתו הנעלמה, ג' מדריגות ראשונות הם עולמות א"ס וכולם לא בפועל אלא רק במחשבה
- פרק ד'** מבאר שגילוי פעולותיו ית' הוא בד' עולמות אבי"ע ובכ' בחינות: א' פעולה חוץ ממנו, וא' פעולה שהוא ית' מיוחד עמו. אי אפשר לנבוא להשיג מהות עצמותו, אפילו כל הגילויים באצילות מצד עצמם אינם אלקות, רק מצד יחודו ית' בהם הם נחשבים לאלקות. וכ"ז רק מעת התיקון דמ"ה דמעשה בראשית
- פרק ה'** מבאר שגילוי ית' בא' בה' מדרגות כנגד נרנח"י. ג' גילויי הראשונים נחשבים לגילויים רק בערך אמיתתו הנעלמה, אמנם אינם גילויים ממש מאחר שהם בבחי' מחשבה רצון והרהור, המדריגה הה' הוא עולמות בי"ע, עיקר גילוי ית' הוא רק בגילוי הרביעי, שם נתגלה להקרא בשם הוי"ה ב"ה על ידי התלבשו באצילות והגילוי הה' נקרא בשם אלקים
- פרק ו'** מבאר שהג' גילויים הראשונים הם בבחי' רצון מחשבה והרהור, והב' אחרונים הם יציאה מהכח אל הפועל. באצילות הוא אלקות גמור, בי"ע אינו אלקות רק מצד עצם מציאותם, אבל בפנימיות פנימיותם הוא אלקות והם בחי' רוח ונפש. שיעור גילוי דכל עליון הוא לפי צורך גילוי התחתון, והעליון הוא תכלית התחתון. למעלה מה' הגילויים אסור להתבונן

שער ה'

חמשת הגילויים הכוללים

- פרק א'** מבאר שעיקר ה' הגילויים הינם זה למעלה מזה אך בהארתם הם מתלבשים זה בזה. "מקום ריק" עניינו מקום הנושא השפעת כחו ית'. בקצה התחתון של הקו מתחיל א"ק, בערך האצילות י"ס דא"ק הם בחי' ג"ר והאצילות היא כז"ת אצל הא"ק. האצילות מתפשט מנה"י דא"ק, וכן הוא סדר העולם שכל תחתון נעשה ויוצא מהנה"י דעליון ועוד הנה"י דעליון מתלבש בתחתון
- פרק ב'** מבאר שפרטי התלבשות עליון בתחתון הן עד אין חקר, ובכללות הם ב' בחינות שהם ד': חלק א' בפנים וא' בחוץ, דהיינו או"פ ואו"מ. ובכ"א מהם בחי' א' לפי מדריגתו וא' למעלה ממדריגתו

פרק ג' מבאר שהתלבשות העליון בתחתון היא מכל העליונים כולם, ממילא בכל תחתון יש יותר התלבשות מהעליון שעליו. בנין כל עולם מיוסד על ב' דברים שהם אדם ועולם, ובפרטות הם ד': היכלות לבושים גופות ונשמות

שער ו'

עניני התפשטות האור: צמצום, אורות פנימיים ומקיפים, ענייני שכר ועונש

- פרק א'** מבאר שהתפשטות מגילוי לגילוי הוא על ידי בחי' צמצום מכל עליון לתחתון. אסור לדבר על הצמצום הראשון שנעשה לצורך הוצאת אור הא"ס אמנם שאר הצמצומים מבוארים בדברי האריז"ל
- פרק ב'** מבאר שהצמצום הוא הסתלקות ועליית האור למעלה. אמנם אין העדר מוחלט אלא הצמצום הוא כח המחשיך ומסתיר האור ומגבילו בבחי' מסך העומד לפני האור, אבל סוכ"ס יש שם רשימו של אור
- פרק ג'** מבאר שכל מציאות העולם התחתון נעשה מקו דק הנמשך אל תוך הצמצום, וכלולים בו ב' דברים: אורו עצמו, והתלבשות העליון בו. מבאר ענין המקיפים
- פרק ד'** מבאר שכמו שקיים חילוק בין אור פנימי לאור מקיף, כן יש חילוק בסיבת פעולותיהם
- פרק ה'** מבאר שענין הי"ג ת"ד שבמיכה ובכי תשא. כל ישראל יזכו לבסוף לעולם הבא או דרך מצות או דרך יסורים, אמנם זרע הערב רב יזכו רק ע"י מע"ט
- פרק ו'** עוד בענין הי"ג ת"ד ותיקון על ידי מצות או יסורים
אבני מילואים ביאור הסוגיא בגמ' (חגיגה ה ע"ב) "במסתרים תבכה נפשי"
- פרק ז'** מבאר עומק מאמרם ז"ל "כל דעביד רחמנא לטב עביד", ובענין דין הגהנם
- פרק ח'** מבאר שהעונשים הם גופא סיבה לכל הטוב העתיד ממש כמו התורה והמצוות
- פרק ט'** מבאר שלכן לא נזכרים ימות המשיח ועולם הבא בתורה, שכן הללו תלויים בברית אבות, לכן כל ישראל יזכו לעולם הבא, שכן דבר זה אינו תלוי בבחירתם
- פרק י'** מבאר שאור המקיף הוא ללא גבול ואור פנימי הוא בעל הגבול, עכ"ז ראשית גילוי ית' הוא דווקא בגילוי דאור בלתי גבול, וזו היתה דרגת העולם בו' ימי בראשית, והוא עניין האור הגנוז
- פרק י"א** מבאר שראשית התורה והבריאה הוא מהאור הגנוז, ואליו יחזור הכל לבסוף

שער ז'

ביאור חמשת הגילויים דשער ה' בהרחבה

		גילוי הראשון: א"ס המקיף	פרק א'
קמג	מכאן ואילך מבאר פרטי הגילויים. ה' הגילויים שנתבארו לעיל נמצאים בכל עולם ועולם		אות א'
קמד	מבאר שהגילוי הראשון הוא א"ס המקיף והוא מקביל לא"א בכל עולם ועולם, והוא שורש הניסים הגלויים		אות ב'
קמה	מבאר שאע"ג שכל הגילויים אחרי א"ס הם בעלי גבול, בכ"ז כולם מיוסדים על בלי גבול		אות ג'
קמה	מבאר שגילוי של א"א בכל עולם הוא בבחי' א"ק שבו		אות ד'
קמו	מבאר שגילוי הוא בקוצו של י', אבל כלפי עצמו (וכ"ש בעולמות ופרצופים העליונים ממנו) יש לו גילוי שלם		אות ה'
קמח	מבאר שרדל"א הוא למעלה מא"א והוא מקביל לאמיתתו הנעלמה שמעל לא"ס המקיף		אות ו'
קמט	מבאר שא"א הוא בחי' א"ס ללא גבול ולכן נקרא "אריך", ונקרא "אנפין" ע"ש שהוא הרצון, וכן מפני שהוא כביכול הפנה את עצמו להתגלות במציאות		אות ז'
		גילוי השני: עולם דקו וצמצום	פרק ב'
קנ	מבאר שגילוי השני הוא קו וצמצום וכנגדו בכל עולם הוא פרצוף הב' הוא אבא וגילוי באות י' של שם, כאן יש התחלה של גילוי, והוא בחי' מחשבה בלא צורה		אות א'
קנא	מבאר שכל התגלות המאציל מהצמצום ולמטה הוא לצורך עולמות ב"ע כי בהם הוא עיקר הגבול		אות ב'
קנג	עוד מהדורא של הנ"ל		אות ג'
קנה	מבאר שהאצילות הוא גילוי של אות י' שבשם והוא פרצוף אבא, והוא י' אותיות דשם ע"ב		אות ד'
קנו	מבאר שישנם בחי' אבא בכל פרצוף ופרצוף, וכל גילוי רק על ידי אימא		אות ה'
		גילוי השלישי: א"ק	פרק ג'
קנז	מבאר שגילוי הג' הוא א"ק, ובו נתגלו י' ספירות. הוא דוגמת עולם הבריאה, ושניהם מאוחדים בשרשם, א"ק בקו והצמצום, ובריאה באצילות		אות א'
קסא	מבאר שבפרצופים גילוי זה הוא אימא, שכן באימא נמצא הכח המצייר. ויש ב' בחי' באמא ה"ה ישו"ת והם כנגד עגו"י של א"ק, והוא עולם הכסא כמו שהא"ק הוא כסא לא"ס		אות ב'
קסג	מבאר שאימא מתגלה באות ה' של שם הוי"ה ב"ה והיא שם ס"ג ומכאן דינים מתעריץ		אות ג'
קסו	מבאר שתכונת האות ו' בשם הוי"ה ב"ה הוא גילוי השלם של פרצוף ז"א		אות ד'

	גילוי הרביעי: עולם האצילות	פרק ד'
קסז	מבאר שהגילוי הרביעי הוא עולם האצילות כאן הגילוי יצא מהכח אל הפועל אמנם הוא ית' מיוחד עמו ונקרא בשם הוי"ה על ידו וממנו מסתעפים כל השמות כולם, כדי להתגלות לבי"ע שהם הנפרדים	אות א'
קע	מבאר שגילוי דעולם האצילות שבכל עולם הוא פרצוף ז"א הכולל את ו' הקצוות של העולם והוא עיקר העולם וגופו וממנו נעשית כל פעולת הטבע. והוא שורש הניסים הנסתרים וכל הנהגתו הוא לפי מעשי התחתונים. וכן מבאר שאו"א אין להם שם פרצוף בפני עצמם	אות ב'
קעב	מבאר שגילוי המאציל באצילות הוא רק בז"א דאצילות	אות ג'
קעד	מבאר שתכונת האות ו' שבשם הוי"ה מרמז על בחי' הי"ס אשר היו כלולים בשרשם באות י' דהיינו אבא ונתפשטו באימא שהיא ה' ונתגלו שם בבחי' ד' ו'	אות ד'
קעו	בענין י"ה שבשם הוי"ה המרמזים על מידות או"א	אות ה'
קעז	מבאר שפרצוף ז"א כולל כל הה' פרצופים והוא הגילוי של כולם והוא כלל כולם	אות ו'
קעט	מבאר שעולה מהנ"ל שהכלל והפרט א' הם וכמו שהוא בכללות כן הוא בפרטות. מבאר כיצד לכוון בתפילה	אות ז'
קפב	מבאר גודל מעלת המכוון בכוונות האר"י בתפילות וברכות	אות ח'
	גילוי החמישי: מלכות דאצילות	פרק ה'
קפו	מבאר שהגילוי הה' הוא מלכות דאצילות, והוא שורש לגילוי ית' בבי"ע, והוא מה שנעשה בבחי' חוץ ממנו, שכן אינם אלהות, ועוד מבאר שורש גילוי זו	אות א'
קפט	מבאר שנקראת רחל מפני שהיא שורש לרחל אמנו הרי היא עיקר בית ישראל, וגם מכונה שכינה	אות ב'
קצא	מבאר מהו הטעם שרחל אמנו שבעוה"ז לא הולידה את כל הי"ב שבטים, וכן מבאר שרחל ולא האה הינן ב' חלקים של אותה הבחי' וממילא בא לבאר למה בעוה"ז נחלקו לב' נשים בפ"ע	אות ג'
קצה	מבאר שרחל היא עקרת הבית ולא לאה מכיוון שבחינת לאה באה מהארת הבינה, אמנם רחל יוצאת מכל ספי' המלכות כולה וממילא היא נחשבת לפרצוף גמור. רחל מתפשטת עד למטה לכן עיקר הפגם של מעשה התחתונים מגיע אליה וממילא יש חסרון ביחוד למעלה. ממילא תשוקת יעקב רק אליה כי בה תלוי כל התיקון	אות ד'
קצז	מבאר שרחל היא כנגד ה' אחרונה דשם הוי"ה ב"ה ולצורך מציאות עולמות בי"ע נתגלה בה בגילוי דשם אדנ"י. כלולים בה כל הפרצופים, ואם היו עולמות בי"ע כתיקון היו דבוקים ומיוחדים בכל חלקי פרצופה, וכך היה	אות ה'

	בפועל במעשה בראשית עד חטא עץ הדעת. הגם שרחל היא מעצם האצילות ואין פגם מגיע שם אמנם בגילוי שבבי"ע מעשה בני אדם פוגם הרבה מאד וכן גורם למעלה מיעוט גדול באור א"ס המאיר שם	
אות ו'	מבאר שבמלכות הכללי נתגלה שורש דנשמות כלל ישראל ומהראוי שתצאנה רחל לאה בלהה וזלפה כלולות בגוף א' והיתה נקראת רחל, וכך היתה מחשבת יעקב דמעיקרא	ר
אות ז'	מבאר טעות יעקב אבינו בהבנת דרגת רחל, שבגלל רשעת הדור היא לא היתה אלא מרכבה לפרצוף המלכות הפרטי שבמלכות הכללית ולא המלכות הכללית כלל, ולכן היתה עקרה. וכמו כן לאה היתה עקרה, שכן גם שרשה נעלם (משא"כ בלהה וזלפה). התיקון החל בלאה בזכות ברית אבות, וזה היה תיקון גם לרחל. בתיקון דלעתיד יוכללו כולם לא'. מאחר שאין יחוד בין שכינה עלאה לתתאה, אין גילוי של שכינה בעולמות בי"ע, לכן רוב השבטים יצאו מלאה. י"ב השבטים יוצרים יחדיו מציאות א'	רד
אות ח'	מבאר שתכלית מיתת רחל היתה לתקן את השכינה והשבטים. שכל עוד היא בחיים אז היא מרכבה לשכינה, וברגע שהיא מתה אזי התיקון עובר לשבטים, ממילא אין צורך במיתת לאה כדי לתקן השכינה. עוד בענין לאה ורחל	רח
אות ט'	מבאר שאמנם י"ב השבטים התקשרו בשכינה, אבל לא היה זה התיקון השלם שכן התקשרותם זו באה על ידי ד' גופות מחולקות בגלל שבחיצוניות הם לא היו מתוקנים. כאשר יעקב עלה לדרגת ישראל אז מתה רחל, שכן ישראל הוא בחי' גדלות דז"א, ולא יכולה היתה רחל לקבל אור זה שכן היא לא היתה אז מרכבה אלא לשכינתא תתאה לבד. ועכ"ז ילדה את יוסף ובנימין שהם הנקודה הפנימית שברחל, ולכן היתה מטתו אח"כ אצל בלהה שכן היא היתה אחוריים דרחל, ורצה יעקב לתקנה	ריג
פרק ו'	פרצוף נוק' דז"א דאצילות	
אות א'	מבאר שנוק' דז"א הוא כנגד הגילוי הה' דא"ס שנתגלה בעולמות בי"ע, ויש באותו הגילוי ד' בחי' כלליות והם ד' שמות: אלקים, אדנ"י, הוי"ה דב"ן, והוי"ה	רטו
אות ב'	הוי"ה דב"ן הוא במלכות דאצילות. אלקים ואדנ"י עיקרם באצילות אלא שהם מתפשטים בבי"ע. מלכות דאצילות היא אמנם שורש לעולמות הנפרדים, אבל עצם מציאותם דהאידינא בחסרונם ועביותם מלכתחילה במעשה בראשית לא נעשתה ממנו ית' אלא תחילת מציאותם הנפרדת בחטא דעץ הדעת. מבאר שכל התגלות אור א"ס בעולם תלוי בזיווג זו"נ	ריז
אות ג'	מבאר עוד בעניין יחוד ז"א ונוק'	רכ
אות ד'	מבאר החילוק בין כופר בעיקר לקוצץ בנטיעות	רכג
אות ה'	ביאור חטא מקצץ בנטיעות ודור הפלגה	רכו

אות ו'	מבאר שגילוי הכללי הה' הוא עולמות בי"ע והוא בעיקר בשמות אלקים ואדנ"י, אך עצמותה הוא האות ה' אחרונה דשם הוי"ה הנכלל בשם הויה הכללי דאצילות. בע"כ דכלולים בה כל דרגין דלעילא, ויש דוגמתה בכל פרצוף. אור הנפש הינו מציאות נעלם ואין לו מציאות בפני עצמו באותו עולם כלל, והוא למטה ממדריגת אדם	רלג
פרק ז'	דוגמת הנ"ל בנשמת אדם התחתון	
אות א'	נתבאר בשער זה כי הה' גילויים הכלליים דא"ס יש דוגמתו באדם, וכן בכל עולם ועולם, וכן הוא בכל דור ודור	רמ
אות ב'	מבאר שינוי בחי' נוק' בכ"א מו' הפרצופים וטעם חילוקם	רמב
אות ג'	מבאר זמן שליטת כל פרצוף ופרצוף במשך ימי עולם	רמד

שער הפונה דרך הקדים

הקדמה		רנה
פרק א'	ראשית הגילוי מאמיתתו הנעלמה הוא בחינת שעשוע והוא שורש אותיות התורה	רס
פרק ב'	גילוי כבודו ית' הוא עצמו השכר לעולם הבא והוא בא מהשעשוע שהוא היסוד לכל	רסג
פרק ג'	יבאר שכל הנ"ל תלוי במידת מלכותו ית'	רסה
פרק ד'	יבאר איך כל הנ"ל רמוז בדברי מאמר אדם דאצילות	רסט
פרק ה'	יבאר איך כל ג' בחי' שיש בחלל הם בבחי' ג' הגבורות בינה גבורה ויסוד שבמלכות דא"ס בו היה הצמצום, וענין המלכות דמלכות שהוא כללות הצמצום	רעא
פרק ו'	יבאר שכל אלו הגבורות הם גילויים ע"י השעשועים, וכן איך הנ"ל רמוז במאמר אדם דאצילות פרק ג'	עדר
פרק ז'	עניין הויה דעניין ומשחתין, ואיך הכל רמוז בפרק ד' דמאמר אדם דאצילות	רעו
פרק ח'	עוד בענין ג' הגבורות הנ"ל ואיך הכל רמוז במאמר אדם דאצילות פרק ה'	רעח
פרק ט'	התגלות ומציאות כ"ב אותיות התורה	רפ
פרק י'	שורש חיבור האותיות ברל"א שערים, ומהות אותם שערים	רפג
פרק י"א	סדר רל"א שערים לשיטת הרמ"ק שהאחור הם הפך הפנים	רפה
פרק י"ב	סדר הרל"א שערים לשיטת הרמ"ק שהאחור ישר כפנים	רפו
פרק י"ג	סדר רל"א שערים לשיטת הגר"א, וביאור דברי הקדמת תיקו"ז	רפח
פרק י"ד	סדר רל"א שערים בצורת עיגול לשיטת העמק המלך	רצה
פרק ט"ו	המשך הנ"ל	שא

שג	ביאור רל"א הנ"ל בצורת אחור	פרק ט"ז
שה	ביאור רל"א שערים דחכמה	פרק י"ז
שז	ביאור רל"א שערים דבינה	פרק י"ח
שח	ביאור רל"א שערים דדעת	פרק י"ט
שט	ביאור רל"א שערים דחסד	פרק כ'
שי	ביאור רל"א שערים דגבורה	פרק כ"א
שיא	ביאור רל"א שערים דתפארת	פרק כ"ב
שיג	ביאור רל"א שערים דנצח	פרק כ"ג
שיד	ביאור רל"א שערים דהוד	פרק כ"ד
שטו	ביאור רל"א שערים דיסוד	פרק כ"ה
שטז	ביאור רל"א שערים דמלכות	פרק כ"ו
שיח	איך כל הנ"ל (מפרק י' עד פרק כ"ו) רמוז בפרק ז' דמאמר אדם דאצילות	פרק כ"ז
שיט	האור שמילא את החלל הוא לבושו ית', בהסתלקותו הוא משאיר ב' רשימו: של האור ושל הרל"א השערים, וכן מתקפל החלק התחתון של הרל"א ומתלבש על החלק העליון, וכל זה רמוז בפרק ח' דמאמר אדם דאצילות	פרק כ"ח
שכב	עוד בביאור הקיפול הנ"ל (ע"פ מאמר אדם דאצילות פרק ט')	פרק כ"ט
שכה	עוד בביאור י' האומנית ומקום החלל ריקני שבתוך ריבוע, ובענין הא"ק סתימאה	פרק ל'
שכט	היות כל הנ"ל רמוז במאמר אדם דאצילות פרק י'	פרק ל"א
שלב	לאחר שנעשה הכדור והטהירו נכנס בו הקוץ התחתון דהי', עשה י"ס וחזר. סדר המציאות ע"פ כ"ז תלוי במעשה האדם	פרק ל"ב
שלד	הנ"ל רמוז במאמר אדם דאצילות פרק יא	פרק ל"ג
שלז	יציאת הבינה	פרק ל"ד
שלט	הנ"ל רמוז במאמר אדם דאצילות פרקים יב ויג	פרק ל"ה
שמ	יציאת הז"ת מהבינה, החילוק בין ג"ר לז"ת, לידתם הז"ת וענין ב' התפשטויות וב' הסתלקויות	פרק ל"ו
שדמ	מיתת המלכים ותיקונם ופירוט התגלות היו"ד האומנית לי"ס פעל את גילוי הגבורות ושליטתן למעלה ע"מ שיהיה הסתר פנים למטה דהוא שורש לבריאת הרע, וכן פועל שמתגלה אור א"ס, ובכך נמתקין הגבורות	פרק ל"ז
שמח	ירידת אורות ז' ספירות מתוך עשר ספי' דהטהירו אשר נעשו מקודם ע"י הב"ן דעולם המלבוש לא יכולים כליהם לקבלם ולכן נשברו מיד ומתו הוא ממש על דרך מיתת מלכין קדמאין שיצאו אח"כ מעינים דא"ק. וגם שם הירידה הראשונה היתה ע"י בחינת ב"ן, והתיקון על ידי בחי' מ"ה	פרק ל"ח

שנ	יבאר כיצד מרומזים בפסוקים סדר המלכים מחדסד עד מלכות והיות היסוד נחלק לשנים, ואילו המלכות לא נשברה כלל	פרק ל"ט
שנה	איך הנ"ל (מלבד עניין יסוד נחלק לב') רמוז במאמר אדם דאצילות פרקים יד - טז	פרק מ'
שנז	יבאר איך עניין יסוד נחלק לב' רמוז במאמר אדם דאצילות פרק יז, ענין שאול ויהונתן ודוד	פרק מ"א
שסב	איך הנ"ל רמוז בפרק יח דמאמר אדם דאצילות	פרק מ"ב
שסה	ביאור שבירה ותיקון, ב"ן ומ"ה, עגולים ויושר בכבחינה גבוהה זו	פרק מ"ג
שסח	יסוד איך יצא הא"ק מ"ס שבטהירו, וקשר דברי הע"ח עם דבריו כאן	פרק מ"ד
שעב	יבאר ענינם של: צמצום עולם המלבוש לצורך מציאות א"ק סתימאה, כדור הטהירו, הטהירו, י' הספירות שבטהירו והעגולים ויושר דאדם קדמון. ויבאר איך שכל צמצום הנהי"ם של בחי' עליונה הוא לצורך הבחינה התחתונה ממנו. יבאר ענין ב' התפשטויות בא"ק ובהתפשטות השניה נחלק האור למ"ה וב"ן	פרק מ"ה
שעה	איך הנ"ל רמוז במאמר אדם דאצילות, חלק עולם התיקון, פרק א'. אריכות קצת בענין התכלת	פרק מ"ו
שעט	מאמר אדם דאצילות	פרק מ"ז

ליקוטים

	ביאור ענין החיבורתא והנימין	ליקוט א'
שפג	סתירה בדברי האריז"ל בענין החיבורתא הי"ג	אות א'
שפג	סתירות נוספות בענין הנמצאות בספר קול ברמהוועוד	אות ב'
שפד	יישוב הסתירה על פי דברי הגר"א שב' הנחשים הנ"ל הם באמת א'	אות ג'
שפה	יבאר בחי' הארחין הנקראים גלופין	אות ד'
שפה	יבאר דברי האדרא רבא "וחד (חוורא) לעילא דגולגלתא", וכן מה יורד מהחיבורתא למטה	אות ה'
שפו	עוד בענין בדברי האד"ר הנ"ל	אות ו'
שפו	יבאר דברי המבו"ש, שי"ג הארחין הם מלבד הארחא דפלגותא	אות ז'
שפז	עוד בענין הארחא הי"ג אם הוא בריח או עקלתון	אות ח'
שפח	בענין מציאותו והתגלותו של הארחא הי"ג	אות ט'
שפח	הנימא הי"ג	אות י'
שפח	עוד בענין הנימין והחילוק ביניהם לבין החיבורתין	אות י"א
שצ	י"ג נימין הם קבוצות השערות ויבאר פירוט הענין	אות י"ב

שצא	קבלת הז"א את הארת הארחה הי"ג ביחס לקבלתו את הארת שאר החוורתא	אות י"ג
שצב	ביאור הציור של החיוורתא והנימין	אות י"ד
שצג	המשך הנ"ל	אות ט"ו
שצג	המשך הנ"ל וביאור פירוט הנימין	אות ט"ז
שצד	יבאר י"ב אופנים בדברי הארז"ל מ"ט מספר ריבואי העולמות הוא דווקא ש"ע	אות י"ז
שצה	ענין תר"כ עמודי אור	אות י"ח
	עניין ד' מיני יחודים	ליקוט ב'
שצח	ד' מיני יחודים: (א) ישראל עם רחל, (ב) יעקב עם רחל, (ג) יעקב עם לאה, (ד) ישראל עם לאה	סימן א'
שצח	יחוד יעקב עם רחל הוא בד' זמנים פרטיים	סימן ב'
ת	יחוד יעקב עם לאה הוא בה' זמנים פרטיים	סימן ג'
תב	יחוד ישראל עם לאה הוא בג' זמנים פרטיים	סימן ד'
תה	יבאר כי יש יחודים אחרים אבל אין זמנם קבוע	סימן ה'
תה	חזרה על הנ"ל	סימן ו'
תו	עוד חזרה על הנ"ל	סימן ז'
תח	יבאר מה שאמרו שהקב"ה אינו גוף ולא כח בגוף	ליקוט ג'
תי	ביאור ויישוב הסתירה אם יש ללב ב' חללים או ג'	ליקוט ד'
תיד		הערות
תכז		תמצית הפרקים
תצה		מפתחות
		ספר עמק המלך
		ספר ויקהל משה

זכרון טובה לזכות עולם

כתב הרשב"א בתשובה סי' תקפ"א (הובא בספר אלימה בתחילתו מהמו"ל) מדת התורה שהיא כותבת ומפרסמת עושי מצוה ואם התורה עשתה כו' צריכים אנו להלוך אחר מדותיה של תורה שהן דרכי נועם הנה בהצלת יוסף כו' ובפ' יש נוחלין קלג ע"ב עמדו וכתבו יוסף בן יעזר הכנים אחת ובנו הכנים שש מכאן אתה למד שהיו נוהגין לרשום שמות המקודשים לשמים להיות להם זכרון טוב על מצות ולפתוח דלת לעושי מצוה עכ"ל הרשב"א ולזאת הנני להזכיר לטובה ולברכה ולזכות עולם איזה נדיבים אשר סמכוני והחזיקו בידי בהוצאת הספר הקדו"ש הזה. אחד הוא הגביר הנכבד איש המודות יקר ושוע כמ"ר יעקב ב"ר יוסף פרידמאן שליט"א עם רעיתו הכבודה אשה יראת ה' מ' שיינא באשא תחי' יאר נרם ויזרח אורם לעולמים צדקתם יעמוד להם לעד בזה ולבא לזכות עולם והשני הוא אחיו בדומה לו איש ירא וחרד לדבר ה' מעודו ולבו לשמים תמיד ה"ה כמ"ר שמואל ב"ר יוסף פרידמאן שליט"א יהי ה' עמו ויעל וירום קרנו בנפשי וגופני כלבבו עם ה' לשם עולם ולברכת עולם.

וכן ראוי לי להזכיר ברוב תודה וברכה לזכות עולם גביר נכבד אחד מאד נעלה והוא על נדיבות יקום אשר רצונו זהו כבודו להעלים שמו שליט"א ויזרח אורו לעולמים אך בן יכבד הוריו שהלכו למנוחתם ורצונו בצדקת פרזונו שתהא לעילוי נשמתם ה"ה אביו הגביר המפורסם המנוח כמ"ר שלום שכנא ב"ר זאב הכהן שהלך למנוחתו ביום ז' תשרי תרס"ו ואמו הכבודה מ' רבקה בת ר' יקותיאל שהלכה למנוחתה יום ד' ט"ז תמוז תרנ"ח תהא מנוחתם כבוד ונשמתם יתעלו להצטרר בצרור החיים ולהתעדן בעדן גן אלקים ועליו ישפעי ה' ממרום שפע שבע רצון חיים ושלוה ברוב עושר ואושר נפשי וגופני לאורך ימים ושנים טובים ויזכה לשם ולברכה.

הקדמה קטנה על מה שהספר מיוסד

הספר הזה הגה הוא הקדמות ושערים לכל מי שחשקה נפשו לכנוס בהיכלי הקודש פנימה, שהוא בתורת חכמת האמת דהאריז"ל אשר בהספר הקדוש והנורא עין חיים שיצא מיד הרח"ו ז"ל, שהיה תלמיד נאמן ביתו דהאריז"ל כנודע. והנה ימצא בעהית"ש המעיין בספר הזה הקדמות רבות, הן מה שנוגע לתורת האריז"ל בכלל, והן לכמה חומרי מתנייתא דאית בהו בפרטי הדברים. וכן רמזנו בו ג"כ כמה דברים הנוגע לעמקי סודות הדרושים מדרושי העין חיים, וכללנו והלבשנו הדברים כולם בלישנא קלילא, ובמילות פשוטים המתקבלים לכל לב, גם למי שאינו רגיל בהם עדיין. אך הרגיל בהם והמבין ימצא אותם מבואר באר היטיב, וקוה קייתי לה' ית"ש שכל מי שמשתוקק למעום טעם עין החיים ולהיות מהשרידים אשר ה' קורא, ימצא רב תועלת מהספר הזה, הגם שהוא קטן בכמותו כי רוב דברים כלולים בו והכל בלשון צה ונקי. המתחיל כאשר ילמוד אותו מראשו לסופו יהיה לו מבוא גדול בחכמת האמת בכלל, עד שנראה לי כמעט שכל מי שאי אפשר לו להעמיק בחכמת האמת כהראוי, ולקבוע בכל יום עת וזמן ראוי לזה, מחמת ריבוי טרדותיו בחפצי שמים המוכרחים אליו, הנה יכול לצאת ידי חובת לימוד דחלק הנסתר בעסקו בהספר הזה, ומה גם כי אחר שיטעום טעם נועם זיו דהע"ה ויאירו עיניו ממנו, הנה אין ספק הוא שימצא לעצמו עכ"פ עת וזמן לעשות איזה קביעות בכל יום לזה ג"כ.

ואמרו במסכת אצילות בתחילתו, אליהו בן יוסף פתח כתיב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, מהא אוליפנא שאין הקב"ה מגלה סודיו כי אם ליראיו, שאפילו אדם מישראל למד מקרא משנה תלמוד ואגדה ותוספתות ואין בו יראה, להגם צלל במים אדירים, וכל מה שמרח להגם טרה. וכל מי שהוא ירא שמים רודף אחר נסתרות, ומעשה מרכבה שהוא עיקר החכמה והדעת כו' כו' כבוד אלקים הסתר דבר, אימתי אתה עושה לאלקים כבוד בשעה שאתה עוסק בנסתרות כו' ע"ש. ואני תמה מאד על איזה חכמי הדור שאין להם ידיעה בזה כלל, כי איך יכולים להתאפק מבלי לעסוק בחכמת האמת, שהיא פנימיות התורה, והיא מזור בפניהם עד שאינם יודעים מה שהיא מאומה. וכל ההתנצלות והתירוצים הרי אינם מספיקים כלל אחר שאמרו עירובין נה רע"א, לא בשמים היא, שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה ואם מעבר לים היא אתה צריך לעבור אחריה. ופשוט הוא שהכוונה הוא על כל חלקי התורה כולן, שאין שום התנצלות לפטור מהם, וכל א' מחויב לעסוק בכל חלקיה בכ"א לפי כחו. ומה גם החלק הנסתר אשר אחר כל רוממות מעלת קדושת התורה מה שאפשר להלב לחשב ולהשכל להתבונן בגודל השבח והמעלה דהעוסק באיזה חלק מחלקיה. הנה החלק הנסתר היא עלתה על כולנה, וכמו שמבואר בגמ' בכמה מקומות, ברכות כא ע"ב, שאפילו עוסק במעשה מרכבה כו', וכן בסוכה כח ע"א ובחגיגה בכ"מ וכנודע. ולזאת הנני מקוה מה' ית"ש כי בספר הנוכחי הלז יגדל זכות הרבים מאד, כי כל תלמיד וצורב יכול למעום טעמיה ולכנוס וליגע בסתרי צפונייה, כי יקלוט כל

א' לפי כחו. וכן גם למי שכבר טעם טעם עה"ח ימצא ג"כ כ"א לפי ערכו תועלת רב בתורת האריז"ל להצילו מכמה מבוכות ויהיה לפניו כמה מעקשים למישור.

והנה תוכן הספר הזה הנה הוא מדבר בסדרי גלוייו ית"ש, אשר יצא ונתגלה בהם מאמתתו הנעלמה ית"ש במציאות כל העולמות. והנה הם ה' גילויים כלליים, ר"ל כללי כללות אשר נתפשט בהם מגילוי לגילוי, והם כוללים כל העולמות כולם, וכן הם ה' גילויים כלליים בכל עולם ועולם, והם א"א או"א זו"ן המפורסם בדברי המקובלים, וד' פרטיים בכ"א שהם נרנח"י. ומבאר הספר כל א' וא' הן מהכלליים והן הפרטיים. עניינו ומדרגתו שמותיו ופעולותיו ר"ל גילוי ותועלתו על מה שהוא משמש וכן ייחס הכללי להכללי כללות וייחס הפרטי להכללי וקישורם ויחודם זב"ו. וכן מבאר הספר ג"כ חלוקי המדרגות בין העולמות הנמצלים להעולמות הנבראים, שהוא יסוד כל התורה כולה, הכלול בהשני דברות הראשונות, אנכי ולא יהיה לך. ואיך שהוא ית"ש אחד יחיד ומיוחד בכולם, במציאותם למעלה ובקיומם והנהגתם למטה, עד שאין עוד מלבדו ית"ש בכל העולמות כולם. כ"ז מתבאר כאן בארוכה וברחבה עם עוד ענינים פרטיים רבים הנוגע לעומק דברי האריז"ל ולחכמת האמת בכלל, ובפרט בענין יחודו ית"ש בכל העולמות כולם. הנה בזה מדבר הספר ומבאר בעומק וברוחב ועולה לרום גבוהים ונוקב ויורד עד התהום. והגם שעיקר הדברים הללו הנה הם ענינים עמוקים מאד, אך סדרתי אותם בסדר נכון ובשערים ופרקים הנמשך מענין לענין וכהראוי גם להמתחילים.

אמנם זהו כלל פשוט בכל לימוד חדש ובכל ספר אשר הוא מסודר בפרקיו ושעריו זה אחר זה, שאל יבקש המעיין לדעת את הכל מפרק ראשון או משער ראשון, וכן לא ישום לבו גם אם יחסור לו איזה הבנה באיזה מילות מהפרקים הראשונים, כי יהיה לבו בטוח שימצא הכל מבואר בפרקים או בשערים הבאים, אלא שהמחבר היה מוכרח להשתמש באלו המילות ג"כ תיכף ולא היה אפשר לו לבאר הכל בבת אחת, על כן יספיק עצמו המעיין כל מה שיקלוט בתחילתו ועל המותר יתן אימון להמחבר שיבאר לו בפרקים או בשערים הבאים.

אמנם בשער ו' מפ"ה והלאה הנה נמשך לי הענין מה שאינו מעיקר כוונת הספר כלל, אך כך היא דרכה של תורה שמושך ענין לענין, והוא משום מעלת האחדות שבה, שכל חלק הוא כלול מהכל, ואם ירצה המעיין יכול לדלג מפ"ה דשער ו' עד סוף אותו השער ויתחיל את השער ו' ואז ילך לבטח דרכו.

והנה כ"ז הערני ועזרני הקב"ה לעשות ולחבר אחר שהגדיל חסדו עמדי להעלות גדולות ונצורות בדברי האריז"ל, והוא בג' ספרים שחנני הקב"ה בהם. שנים מהם יקראו בשם חלקי הדרושים, א' הוא דרושי עולם התוהו שזוכר כאן כמה פעמים בשם ספר הדע"ה¹, והשני הוא ספר כללי התפשטות והסתלקות² שזוכר ג"כ כאן כמה פעמים בשם ספר הכללים, והג' הוא

1. נדפס בפיוטרקוב בשנת תרע"ב.

2. נדפס בירושלים בשנת תרפ"ד כאשר היה רבינו על ערש דווי.

חלק הביאורים¹ והוא ביאור על העין חיים. והנה ספר הדע"ה הוא כולל ב' חלקים, החלק א' הוא מדבר מענין המלכין קדמאין, שורשם ויסודם מציאותם ומלוכתם מיתתם ושבירתם והתולדות המתהווה מזה, והסבה והתכלית אשר לכ"ז. וכן מתבאר שם ג"כ את סדרי תיקונם ותהלוכותיהם בסבתם אשר מלעילא לעילא עד מציאותם וגילויים למטה. והח"ב מתבאר בו תשלום הענינים מהנז' עם עוד ענינים עמוקות רבות, מדרגת מצב העולמות שקודם החטא, ושינויים וירידתם ע"י החטא, ועומק הענינים דע"ן הדעת ודע"ן החיים עם כמה עמוקות נשגבות מסוד לויתן וזיו שדי ובהמות בהררי אלף, עם עוד כמה ענינים כהנה וכהנה, ובדרך כלל הנה נפלאות מדובר בו. והנה הגם שעדיין אני עוסק בו בהשלמתו, יושיעני הקב"ה להשלים הפצי למען שמו, עכ"ו הנה כל מה שחנני השית"ב בו הוא מסודר לדפוס, והוא מחזיק כעת עתה מכתב ידי יותר מש"מ דפים גדולים, ובאמת כי עניניו ודרושייו לא נגבל בגבול ואין קץ להם.

אמנם ספר הכללים הנה הוא נשלם אצלי תהל"א ית"ש זה כמה שנים, והוא מדבר בסדר אריגת העולמות והשתלשלותם זה מזה, מהעולם היותר עליון אשר ברום חביון עוזו ית"ש עד סוף כלל מציאות העולמות בי"ע שנבראו יש מאין. ומתבאר שם על העולמות הנאצלים מקורם ומקומם בא"ק ואיך שכולם אגודים ואחודים בו עד סוף מעשה אשר במחשבה תחלה, ואיך שכולם נשתלשלו ממנו בסדר א' ומתבאר הכל בארוכה ובפרטות עם עוד כמה ענינים הנמשך לזה מענין לענין בנשגבות ונצורות בדברי האריז"ל והוא ספר נפלא ונורא מסודר לדפוס מחזיק ר"ג דפים גדולים מכת"י.

והספר הג' שהוא חלק הביאורים שהוא ביאור על הע"ה, הנה הוא ג"כ ספר שלם גדול בכמות ובאיכות. והנה הגם שעדיין לא הגעתי בו אלא רק עד סוף שער מטי ולא מטי, עכ"ז הנה הוא יחזיק תהל"א ית"ש ערך ש' דפים גדולים מכת"י, ומתבאר שם דברי הע"ה בפשוטן ועומקן, ולא נשאר בו דיבור אחד בלא ביאור. וע"י עומק הדברים שמדובר בו בכל ענין וענין הנה הוא ספר גדול גם בכמות נוסף על גודל איכותו.

והנה כתבתי כ"ז כאן כי כאשר יחנני השית"ש שיקובל דבריי אשר בספר הזה בעיני המבינים, אולי יסובב עי"ז שימצאו אחד או ב' מנדיבי העשירים אשר קרבת אלקים יחפצון ומשתוקקים לדבר ה' שיקחו על עצמן את ההוצאה להוציאם לאור עולם, וכדי לזכות את הרבים כי כחי רד מאד בעוה"מ והזקנה קפצה עלי קודם עתה, וה' יודע מה יהיה אחרי והוא ית"ש אשר חנני לחברם ולהעלותם על הכתב הוא יחנני לראותם יצאו מן הדפוס ומפורסמים בין החכמים.

והנה כלל כל הספרים הנז' קראתי אותם בשם כללי אחד, והוא בשם לשם שבו ואחלמה (ע"ש ששמי בקרבנו), והוא יכלכל בתוכו חלקי הדרושים וחלקי הביאורים וכן הספר הקדוש

שלפנינו, הנה הוא ג"כ ענף אחד ממנו, ושם אחד לכולם. ובפרט כי הרי הוא רק ספר קטן ונכלל החלק בהכל, ועכ"ז הנה קראתי לכ"א בשם פרטי ג"כ כ"א ע"ש עניינו.

ומעתה הנני אומר בפה מלא כי הגם שתהל"א ית"ש שאני המחבר מכל אותן הספרים הנז', עכ"ז הנה יודע אני בעצמי שאין בי לא תורה ולא יראה לא חכמה ולא תבונה לא דעת ולא עצה, ואני נבזה וחדל אישים, ואין זה אלא רק מחסדו וטובו של הקב"ה שהשפיע דרך בי ועל ידי, ונתן לי כח לחבר ולכתוב את כל זאת, כי ע"י הכל עושה הקב"ה שליחותו כמאמרם ז"ל בראשית רבה פ"י ואני רק כעט בזה, והיתפאר הגרזן על החוצב בו, וכן היתפאר העט סופר על הכותב בו, והוא מנפלאות תמים דעים ית"ש אשר ממנו לא יפלא כל דבר. ומי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ שידלוק, והנני גם אותי בכל הנ"ל מאוצר גדול של מתנת חנם, כדכתיב וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם. ואליו בקשתי שאל תטרף עלי את השעה ח"ו ויחנני עוד להשלים חפצי ותקוותי ממנו ית"ש מקודש קודש הקדשים למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן נס"ו.

נאום שלמה בן לא"א מו"ר המתחסד עם קונו ר' חיים חייקיל ב"ר אריה זללה"ה ולאמי מורתי אשה יראת ה' היא תתהלל מ' סתירה גיטא בת ר' יצחק זללה"ה אשר לפי מה שקבלתי מזקני משפחתי הנני הן מצד אבי והן מצד אמי מגזע האריז"ל ומצד אחד הנני ג"כ מגזע הר' הקדוש מוהר"ר שמשון מאוסטרפאליא זללה"ה וזיע"א.

אמר שלמה הנה ראיתי להקדים לספרי בתפילת התנא האלקי ר' נחוניא בן הקנה שהיה בזמן הבית תלמידו של ר' יוחנן בן זכאי ורבו של ר' ישמעאל בן אלישע כה"ג, והוא בעל ספר הבהיר והתפילה הזאת הנה היא נודע ומפורסם מכמה ספרי קדושי עליון שהובא בהם כמה מאמרים ממנה בשם תפילת ר' נחוניא בן הקנה, אמנם לא ראיתי אותה מסודרת כולה בדפוס כהראוי, והנה היא נמצא בספר שושן סודות שהביא אותה ופירשה, אך היא נתערב שם בתוך פירושו עד שאין לעמוד על כמה מילות ממנה אם שהוא מהתפילה או שהם מדברי פירושו, ע"ש מדרף לד עד דף מא מדפוס קארעץ תקמ"ד, וכן הובא עוד בספר חמדת ימים ליוורנו תקכ"ד מהמדפים שהוסיף מדיליה והדפים בו תפילה זו ג"כ ע"ש דף סט. אמנם שם חסר השמות כמעט כולם, והם הובאו כולם בספר הפרדס להרמ"ק ז"ל, ומביא שם כ"א בשם תפילת ר' נחוניא בן הקנה, וכן בספר שושן סודות הובאו ג"כ אך חסר שם בהי"ב צירופים שביסוד, ואינו מביא שם רק תשעה, וכן נמצא בו כמה נוסחאות שונות באיזה מילות אשר מצאתי אותם בספר החייט וברקאנטי באיזה מאמרים ממנה שהובא בדבריהם. וכן כתב גם השושן סודות שיש בה נוסחאות שונות, ולזאת ראיתי לסדר אותה כולה כל מה שנמצא ממנה בספר שושן סודות ובספר הפרדס עם כל הנוסחאות שונות שמצאתי באיזה מילות ממנה בשאר ספרים, והעמדתני אותן בחצי ריבועים בשם נ"א. גם ציינתי על הגליון על כל מאמר ומאמר שראיתי הובא באיזה ספר ציינתי את הספר והמקום שנמצא בו, כי הוא תועלת לעמוד על ביאורה, ובפרט ספר הפרדס שהוא מבאר כמה מאמרים ממנה, לכן רשמתי את מקומו שם לעיין עליו. והנה התפילה

הנוראה הזאת הנה היא פותחת בברוך בתחילתה ואח"כ היא הותמת בברוך ג"כ, בכל אחד ואחד מהה' ראשונות בחתימה בפנ"ע על כל א', אך הה' אחרונות כולל אותן כולן בחתימה אחת דהמלכות, והטעם הוא כי מהחזה ולמטה שם מתחיל התלבשות המלכות, כי מהחזה עד הטבור הוא העתיק שבה, ומהטבור עד סוף הת"ת הוא הא"א שבה, והם הב' בחי' דהכתר שבה, שהם מלבישים מהחזה עד סוף הגוף כמ"ש הגר"א בס"י פ"א מ"א אופן ה', והרי כולל אותן המלכות מהב' שלישי דת"ת ולמטה לכן כוללן כאן ג"כ בברכה אחת.

ודע כי כל השמות הנזכר כאן אסור להזכירן ולהוציאם מן השפה ולחזין וכמ"ש בספר הבהיר סי' מ"ו על שם של ע"ב היוצא מן ויסע ויבא ויט שאסור להזכירם, וכן השם של מ"ב שהוא אבג"י כו' כתב רש"י ז"ל בסנהדרין דף קא ע"ב ד"ה ובלשון עגה שאסור להזכירו וכן הוא עד"ז כל השמות כולן ועי' תוס' שבועות לה ע"א ד"ה באל"ף דל"ת.

*מתוך דף השמטות שבסוף ספר הדע"ה ח"ב:

אמנם בדברי רש"י עב"ז (י"ז סע"ב) מבואר שם שהאיסור הוא רק כאשר שמזכירו להשתמש בו ע"ש. אך תוספת שם (י"ח רע"א) מייאנו בזה ואמרו כי רוב העולם אינם מפרשים, כן אלא גם בהזכרה בעלמא אסור ע"ש, וכן הוא בתוספות שבועות (ל"ה א') וכן כתבו ג"כ בתוספות סוכה (דף ה' רע"א) על שם רש"י ע"ש, והוא בדברי רש"י סנהדרין הנז'. וא"כ הרי פשוט הוא שאסור להזכירם וכמו שאמרו בפירוש בספר הבהיר (אות מ"ו) על שם של ע"ב שאסור להזכירו וכמו שכתבתי שם.

ואין להרהר ולומר כי הרי איסור המחיקה הוא רק ז' שמות שאינם נמחקים, אבל שאר כל השמות מותר, ומאחר שמותר למחוקם, הרי הסברא נותנת שאין איסור כלל בהזכרתם. אך באמת חלילה להעלות על הדעת שיש איזה היתר במחיקה למחוק איזה אות מכתבי קודש בדרך מחיקה ואיבוד ח"ו, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות יסודי התורה (פ"ו הלכה ח') כתבי הקודש כולן ופירושיהן וביאוריהן אסור לשורפם או לאבדם ביד, והמאבדן ביד מכין אותו מכת מרדות כו' ע"ש. ובזהר חדש בתחילתו בסתרי אותיות (דף ד' ע"ג ד ע"ב) אמרו שם ואע"ג דנמחקין עם כל דא לא אתייהב רשותא למחוקא אפי' אות זעירא דאורייתא. וענין ההיתר דמחיקה הנה הוא רק לצורך תיקון ס"ת, כשאיירע טעות בס"ת ואי אפשר לתקנו אם לא רק ע"י מחיקת איזה תיבות, אז מותר למחוקן כשאינן שם שם מז' שמות שאינם נמחקין, והרי הוה המחיקה רק לצורך תיקון ס"ת, אבל זולת זה הנה אסור למחוק שום אות מכתבי קודש ופשוט הוא.

ומה גם בענינינו בענין הזכרת השמות הנזכר בדברי המקובלים שהם מיוחדים להקב"ה, הנה יש לנו סמוכות גדולים שדינם הוא כמו הז' שמות שאינם נמחקים, והוא ע"פ דברי התוספות בסוטה (דף י' ע"א דה"מ אלא מעתה) שכל שם שהוא מיוחד לשמו של הקב"ה דינו הוא כמו הז' שמות שאינם נמחקים, ע' תוספות שם וכן מוכח בגמרא שם ע"ש. וכתבתי כ"ז משום שנדרשתי על זה בעת שיצא הספר לאור.

תפילת היחוד

לר' נחוניא בן הקנה זללה"ה וזיע"א

ג ט"א
ברוך אתה * יהוה שד"י הטהור בטוהר המציאות [ואדיר] באחדות השוה המתעלה והמתרומם באויר הקדמון המתמצע לו ללו בקודש הדר נועם טובך אהיה אשר אהיה. אשאלך למען נצחק^א בתמידות [נ"א בתמידותיך] בתהילות עשר ספירותיך שהם השלמת הכל במדה נכונה [נ"א הנכונה] ובשיעור מתוקן [נ"א המתוקן] וגם הם מתכונת מהותך.

ג ט"ב
ג ט"ג
א' אהדרך בספירה הראשונה שהיא כתר עליון הודך והדר כבודך אחד יחיד ומיוחד בנראה ובנסתר בסוד נעלם.^ב אקראך [נ"א אקדמך]^ג בשש מאות ועשרים עמודי אור^ד שהם ראש מלולך שהם [נ"א והם] תיקון לרום מעלתך ומהם יתמשך [נ"א תמשך] החיות בכל הספירות כולן ועומדים זה בצד זה כנשמה בתוך הגוף והם מלאים מבפנים^ה ומתיכון ומבחוץ [נ"א מבפנים ומבחוץ ובחיצוץ]^ו יהוה יהוה יהוה והם נחקקים כדמות זכר ונקבה ומתהפכים לת"ת וממלכה [נ"א ומתפשטים לת"ת ומלכות] בצירוף רום קומתם ואין לדקותם תכלית והם חלקים שאינם מתחלקים כלל ומתנשאים במאמר ומכלל וחשבון עד [נ"א יוצא] מעיין השלהבת שהוא עד אין

* [ואגב הנה אומר (באשר שנשאלתי על זה) כי הנקודות הנדפס שם על השמות בכל תפילת רנבה"ק, ונדפס על כל אותיות השמות כמו נקודת חולם על כל אות, הנה כולם הם שלא בכוונה ונעשו שלא בידיעתי כלל, אלא הסיבה הוא כי אני רגיל לעשות תמיד בכתב ידי ב' נקודות קטנות על כל שם משמות הקודש ע"ד ר"ת להוראת שהוא מובדל בקדושתו מזולתו, (ומטעם זה ג"כ צויתי בדפוס להדפיס כל שמות הקודש בכתב מרובע ולהשמיט את הנקודות), ובאשר שכל תפילת רנבה"ק צויתי להדפיס אותה כולה בכתב מרובע עשה הבעל מגיה מדעתו נקודות על כל שם נקודה על כל אות ואות, אבל הם כולם שלא בכוונה כלל והם שלא בידיעתי].
מתוך דף ההשמטות בסוף ספר הדע"ה ח"ב

בהם תר"כ אותיות כמ"ש במדרש רבה פ' נשא פ' י"ג
ס' ט"ז וכן הוא ברקאנטי הנז' וכן בציוני פ' יתרו
ובכ"מ.

ו. הנוסח הזה הוא בעץ חיים שער פרטי עי"מ ספ"א
ע"ש אך רוב הנוסחאות הוא כהנ"א.

ז. אלו הג' היות הובא שם בע"ח הנז' וכן במאמרי
רשב"י פ' תרומה דף ז' ע"א ופ' נשא ט"ל ע"ד ע"ש
וכן בספר זוהר הרקיע ס"פ ויצא.

ח. הנוסח הזה הוא בספר זוהר הרקיע שם ואמר כי הג'
יודיין והג' ווי"ן הם מתפשטים בז"א והו' ההי"ן הם
להמלכות. וע' בביאור האריז"ל לספד"צ בתחילתו.

א. ר"ל שהוא בהוה תמיד.

ב. אהדרך כו' עד הספירות כולן. הובא ברקאנטי פ' לך
לך דף מ"ח ע"ג בשם ר' נחוניא בן הקנה ע"ש.

ג. אקראך כו' עד פטד"ץ. בפרדס שער ח' פ' ג' ד'
ע"ש.

ד. בשש מאות ועשרים כו'. הנה הם נזכרים ג"כ
בברייתא דמסכת אצילות ואמר שם שכתר מתחלק
לתר"ך נתיבות וחרכות אורה. ובמ"א כתבתי ביאור
עליהם בארוכה [ותמצא לקמן בסוף הספר בליקוטים
ליקוט א'].

ה. שהם ראש מילולך. ר"ל כי בעשרת הדברות יש

חקר [נ"א שהיא אין חקר] ואין מספר מאורה המתעלמת בתוספת החושך המסתתרת [נ"א המסתרת] שהיא [נ"א והיא] המציאות הידוע לכל המשכילים בשלוש עשרה מיני תמורה שהם גלויים ונעלמים ומונחים על הכתר ממש.^ט ת"ך גספ"י פסטפ"ט תג"ל תומ"י פג"ש סח"ק פתי"א טה"ג סח"ק כתבומ"י טב"ת זפ"ט פוב"ז פסנת"ץ פטד"ץ.

אייחד שמך בשמות הכתר שהם אַרְאֲרִיתָא ר"ת אחד ראש אחדותו ראש יחודו^א תמורתו אחד [נ"א אחד ראש אחדותו רוממותו יחודו תמורתו אחד].

אָרוּמִימְךָ בחקירות מחשבות בשש עשרה חקירות שהם בינה חכמה דעת מחשבה חקירה ידיעה תנועה הגיון דיבור לחש קול פועל משמר עמידה מפעל ישיבה [נ"א מפעל עמידה ישיבה]^ב תמורתו אחד. יה הו הויו יהיה היה והוה ויהיה יהה. איה ביה גיה דיה היה ויה זיה חיה טיה ייה כיה ליה מיה ניה סיה עיה פיה ציה קיה ריה שיה תיה.

אתחנן לפניך ארון יחיד שאעלה מן עילוי לעילוי עד שאתקדש בקדושת העליונים הניזונים מאור פניך הטהורים כי אתה בעל הקדושה ברוך אתה יהוה המתעלה בטוהר הקדושה.

אתה נאמן בסוד האמונה אתה נאמן בשמע וראייה ודיבור ועשייה^ד אתה שליט [נ"א נאמן] בהדר הספי' השניה שהיא חכמה הנקראת ברכה מספקת משפע המקור המתברך אתה הוא אלהים נאמן [נ"א אלוהי אמת. נ"א אלהי אמן] אתה יחיד וצדיק מתעלה [נ"א צדיק

החכמה ע"ש והרי לנו כי בהנוסח אשר לפניו היה כתוב מן ארומימך עד תיה לקמן בספי' החכמה. ועוד ראה לזה כי הרי לפי הנוסח אשר לפנינו לא נזכר בספי' החכמה שום שם מאומה ובכל ספי' מזכיר שם המיוחס אליו לבד בהחכמה לא נמצא בו שום שם והרי מוכח מזה כי יש ט"ס לפנינו. ומן ארומימך עד אתחנן הוא שייך לקמן בספי' החכמה.

יג. אלו הב' תיבות תמורתו אחד הכתוב כאן הנה בנ"א ליתא וכן נראה שהם מיותרים כאן. אמנם כבר כתבתי לעיל אות י' כי אלו הח' שמות מן י"ה עד י"ה הם צ"ל לעיל וגם חסר כאן שם אהוי וכן צ"ל. אהוי ר"ת אחד היה והוה יהיה. וע' בפרדס שער כ"א פ"ג.

יד. אתה שליט כו' הובא ברקאנטי ריש בראשית וכן בספר החייט דף ל"ב ע"א ע"ש שהביא שם בקצרה כל הראשי פרקים דכל הי' ספי' כולם בשם תפילת ר' נחוניא בן הקנה ומשם הוא כמה נ"א שכתבתי [אמנם ראיתי כי כל המאמר שם הוא ג"כ רק להרקאנטי ז"ל שהעתיק החייט ממנו מהספר טעמי מצות שלו (הגם שבהטע"מ אשר לפנינו ליתא) וע' בחייט שם מדף כ"ח ע"א עד דף ל"ה ע"ב].

ט. הם אותיות הי"ג מדות אל רחום וחנון כו' בחילוף א"ת ב"ש.

י. כן מנוקד זה השם ג"כ בספר הפליאה דף ל"ז ע"א. וע' בפרדס שער כ"א פ"ג ובע"ח שער פנימית וחיצונית דרוש י"ג. אמנם אינו מדוקדק במ"ש שהם שהוא לשון רבים ואח"כ אינו מזכיר רק שם אחד לבד. ונראה לי כי חסר כאן עוד שם אהוי המוזכר בפרדס שם וכמו שיובא לשוננו למטה, וכן נראה לי עוד כי כל הח' שמות מן י"ה כו' עד יהה אשר למטה בסמוך כולם שייכים כאן וצ"ל אחר תיבות תמורתו אחד שם אהוי ואח"כ צ"ל כל הח' שמות הנז', כן נראה לי.

יא. ר"ל כי גם אחר שברא ויצר ועשה את העולמות בי"ע ששם הוא כל התמורות כנודע עכ"ז אינם סותר לאחדותו כלל וכמ"ש קדוש ה' בשיר היחוד יום ג' בעשותך כל לא נבדלת כו'.

יב. ארומימך כו' נראה שהוא שייך לספי' החכמה כי החכמה הוא נקרא מחשבה וכן כל הכ"ב שמות מן איה עד תיה הם כולם בחכמה. וכן נראה שהיה לפני הרמ"ק ז"ל שכתב בשער כ"א ספ"ג כי ר' נחוניא בן הקנה מייחס השם איה ביה כו' עד תום כל האותיות לספי'

לשם שבו

הקדמות ושערים
תפילת היחוד

ואחלמה

יא

ג ע"ד – ד ע"ב

המתעלה] ומתרומם למעלה למעלה עד אין חקר ומקומך נסתר ונעלם אתה הוא נשמה מחזקת הנשמה. ונשמה לנשמות. [נ"א והנשמה לנשמות] אתה הוא חכם הרזים ויודע כל נסתרות על כן אני מבקש מלפניך שתגבירני בחכמה השרויה לפני כסא כבודך ואהיה מקובל בממשות הדעת הנאצל מן החכמה.

ברוך אתה יהוה המתקדש במדע החכמה.

אתה הוא הא"ל לבדך. הא"ל המעוטר [נ"א אתה לבדך הא"ל המעמד] בטהרה ובקדושה ובנועם הספירה השלישית שהיא פאר [נ"א תואר] התבונה ושמה בינה והיא צורת השכל ויש לה בית קיבול להכניס ולהוציא. הברדל כבודך. כמו הנקבה. והיא אדרת [נ"א האדרת] הממשלה כמו הלשון בפה ואלו השלשה הם כאחד והם נקראים היודע והדעת והידוע ונעשו^{טו} הכל ראש אחד. ואלו הם השמות המשוה לכולם כוז"ו במוכס"ו כוז"ו ומיוחדים יהוה אלהינו יהוה אחד. על כן אמצני וחוקני בחזקת האחדות השוה המתעלה בך. ברוך אתה יהוה הטהור בכל [נ"א בתוך] שמותיו.

ד ט"א

אתה^{טז} יחיד בסתר הזוהר המתחלק לע"ב גשרים שהם מורים על זיעת החיות ומהם המים העליונים והיא ספירה הרביעית ונקרא חסד וכל גשר וגשר יש לו שם ידוע והם מוכתרים ומסודרים [נ"א מבוררים] בתיבות מסודרות יוצאים מן הכח אל הפועל [נ"א והם מוכתרים ומהודרים בתיבות מזומנות יוצאות מהכח אל הפועל] והם. "והו ילי סיט עלם מהש ללה אכא כהת הזי אלד לאו ההע יזל מבה הרי הקם לאו כלי לזו פהל גלך ייי מלה חהו נתה האא ירת שאה ריי אום לכב ושר יחו להח כוק מנד אני חעם רהע ייז ההה מיכ וול ילה סאל ערי עשל מיה והו דני החש עמם ננא נית מבה פוי נמס ייל הרח מצר ומב יהה ענו מחי דמב מנק איע חבו ראה יבמ היי מום.

ואיך ומתי ובמה. "ווי. יספיק יצרך ידיך. יי"י ספר בשפתיו טעמי. סב"ט. ערך אמתת מהלליך. עא"מ. מלכותך בשמים שתה. מב"ש. למי ימשילוך הגיוני. לי"ה. אתה נורא אתה. אנ"א. כמר מדלי תהלתי. כמ"ת. המנחיל חוסיו יש. הח"י. אמת נאוה דומיה. אנ"ד. לתהלתך הנורא ובהתחדש. לה"ו. הדרך מפליא עלילה. המ"ע. יהוה צבאו"ת למראות. יצ"ל. מפעלותיך ראו המשכילים. מר"ה. הלל יקרך יאות. הי"י. הצור מזמרת מהללים. המ"מ. לשמך ולזכרך ומי. לו"ו כמודך באלים יהוה. כב"י. לנצח יחידתי וגולמי. לי"ו. פוצחים נגינות לך. פנ"ל. נעימות מהלך כולך. נמ"כ. יערב חיכי יחשבם. יח"י. מאוצר נחמד הנטמן. מנ"ה. חקיו הזכרתיואוהבם. חה"ו. נפלאות

ד ט"ב

טז. אתה יחיד כו' רקאנטי פ' בשלח דף פ"ט ע"ד. וע' פרדס שער כ"א פ"ה וכן הובא במאמרי רשב"י פ' תרומה דף ו' ע"ב ע"ש.
יז. הוא שם ע"ב הנודע והוא מהג' פסוקים ויסע ויבא ויט ביושר והיפוך ויושר.
יח. הוא ג"כ שם ע"ב הנז' אלא שהוא כולו יושר.

טו. ונעשו הכל ראש אחד כו' הובא בפרדס שער כ"א פ"ד. והשם כוז"ו הובא בזוה"ק פקודי רס"א ע"ב ובע"ח שער פנימי' וחיצו' סוף דרוש י"ג ובפע"ח שער התפילה בברכת אתה חונן, וע' רבינו בחיי פ' וישב בפסוק והיה בכזיב ע"ש [וכן הובא עוד בזוה"ק בראשית י"ח ב'].
טז. ונעשו הכל ראש אחד כו' הובא בפרדס שער כ"א פ"ד. והשם כוז"ו הובא בזוה"ק פקודי רס"א ע"ב ובע"ח שער פנימי' וחיצו' סוף דרוש י"ג ובפע"ח שער התפילה בברכת אתה חונן, וע' רבינו בחיי פ' וישב בפסוק והיה בכזיב ע"ש [וכן הובא עוד בזוה"ק בראשית י"ח ב'].
יז. הוא שם ע"ב הנודע והוא מהג' פסוקים ויסע ויבא ויט ביושר והיפוך ויושר.
יח. הוא ג"כ שם ע"ב הנז' אלא שהוא כולו יושר.

ימינך הנאזרת. נ"ה. היחקרום שרידי ארץ. הש"א. יביע רום תפארתך. יר"ת. שברם אמונתך העצומה. שא"ה. רצים לפאר יחד. רל"י. אמתך ועוז ממשלתך. או"מ. לפניך יכרעו בפה. לי"ב. ויביעו הדר רוממותיך. וה"ר. ייחדוהו יצוריו והודוהו. י"ו. לעין הנפלאות חוהו. לה"ח. כרוב עוזו קדשוהו. כע"ק. מפי נוראותיו דרשוהו. מנ"ד. אמרו נפלאותיו ידידיו. אנ"י. חסו וספרו מעלותיו. חו"מ. רוממוהו היום עבדיו. רה"ע. יחד חדשו זמירותיו. יח"ז. הללוהו שמי השמים. הש"ה. משרתיו כגדולתו כבדוהו. מכ"כ. וכגבורותיו וחסדיו לעולם. וו"ל. ראי יהוה הללוהו. יי"ה. סביבותיו אש לוחט. סא"ל. עבים רכובו ישים. ער"י. עיני ארנ"י לשוטט. עא"ל. מחקרי תבונות המעשים. מת"ה. ומחשבות היצורים ורוחם. וה"ו. דבר לא יפלא. דל"י. הוא יגיד שיחם. הי"ש. עשתונותם להם מגלים. על"מ. נוכח האלהים ארחות. נה"א. נבראים ומעללי תבל. נו"ת. מושיע להולכים הנכוחות. מל"ה. פועל און יחבל. פא"י. נוקם קנא מפניו. נק"מ. יצוריו רעדו לרגעים. יר"ל. הנה בעוז חרוניו. הב"ה. משבר זרוע רשעים. מז"ר. ובהשפטו העולם בצדקותיו. וה"ב. יושר אמונתו הודיע. יא"ה. ענוה לבש וגבורותיו. על"ו. מי זה ישמיע. מז"י. דגול הנאדר בגבורה. דה"ב. מאין כמוהו קדוש. מכ"ק. איום לעשוקים עזרה אל"ע. חסדיו הנאמנים ורחמיו. חה"ו. רם למי הודיות. רל"ה. יקרית יאותו מלבדך. יי"מ. המלך למי יאות. הל"י. מלכי המלכים מבלעדך. מה"מ. ואתה צדיק נעזר בחסדך. ברוך אתה יהוה שאתה הוא בעל החסד.

אתה הוא נאמן בגבורה שהיא הספירה החמישית בתוקף שם בן ארבעים ושתיים אותיות^ט אבגית"ן קרעשט"ן. ננדיכ"ש. בטרצת"ג. הקבטנ"ע. יגלפז"ק. שקוצי"ת. אלהים בישראל גדול יחודך תשגבני צדקתך. קדוש ראה עלילות שונאינו טהר נחלתך. נשגב גאל דורשך יגדל כח שמותיך. בשמך טכס [נ"א טהר] רוחינו צמח תביא גאולתיך. חסיד קדוש ברוב טובך נוי ענוותנותיך. יהמו גודל לבבנו פודה זכורקדושתיך. שעה קול ודויינו צדק יודעי תהלתך. ברוך אתה יהוה נאזר בגבורה.

אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת בתוקף שם בן עשרים ושתיים [נ"א ושמותיה]^פ אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם.

האדיר והאביר בספירה השביעית שהיא נצה. ושמותיה^ק טוטרוסי"ה תרכוסי"ה וצליצי"ה.

אשר הם בר"ת השמות המוזכר כאן הם כולם מתפילת רנבה"ק עצמו, וע' עוד בספר ברית מנוחה בדף מב ע"ב עד דף מד ע"א מדפוס ווארשא תרמ"ד שם ישנה ג"כ תפילה נוראה ארוכה וכתוב שם בסופו כי יש אומרים שהיא ג"כ לר' נחוניא בן הקנה [וע' עוד בענין שם כ"ב בדברי האריז"ל בכוונת התקיעות].

כא. בזה השם כתב הרמ"ק ז"ל בפרדס שם שער כ"א פ' י"ד כי לא נודע מקורו. אך בשם תרכוסי"ה ע' בדברי האריז"ל בשער המצות סוף פ' בשלח וכן בפע"ח שער שבת ס"פ כ'.

יט. ע' פרדס שער כ"א פ' י"ב.

כ. ע' פרדס שם ר"פ י"ד ובזוה"ק פ' שמות ט' ע"א בהגהות מהרח"ו שם ופ' תרומה קנ"ו ע"ב ובהגר"א בספד"צ פ"ג בדה"מ תקונין ובתיקו"ז סוף תיקון ד'.

ובנ"א מצאתי בזה השם ג"כ מסודר בדרך תפילה בכל ראשי תיבו' ובלשון זה. אנא נורא קדוש תרבה מחילתך. פשעינו סלחה תגלגל מדותיך. פתתי סליחה פתח סגב ישע מנתך. דרוש יודעי ויעודך. נא סמוך יחד מתנותיך. ונראה לי עוד כי כל התפילות הנמצאות בס' שערי ציון

לשם שבו

הקדמות ושערים
תפילת היחוד

ואחלמה

יג
T ע"ג – T ע"ד

אקדשך [נ"א אקלסך] בספירה השמינית שהיא הוד. ושמותיה^{כב} אד"ע תב"ב לו"ש הע"ת יו"ב
כת"ם תו"ש יו"ב רת"ו את"ק אד"ב יהוה"א.

אהדרך בספירה התשיעית שהיא יסוד ושמותיה^{כג} יהוה יההו יוהה. היוה היהו הויה. ויהה
והיה וההי. הוהי. ההיו ההוי.

אנשאך^{כד} בספירה העשירית שהיא מלכות ונקרא מטטרון [נ"א בספי" האחרונה שהיא מלכות
ונקראת מיטטרון] מלך שליט ועליון רואה לנראה וסובב לנסבב [נ"א דומה לנדמה^{כה}
וסובב לניצב] והוא אדון יחיד מלך נאמן ברוך אתה יהוה מלך [נ"א המלך] בכבודו ובקילוסו.

היה לי לעזרה ולישועה ולמשגב ולמפלט למגן ולצינה ולחרב פיפיות ופלטני והושיעני וחזקני
ופרנסני בפרנסה של כבוד בנחת רוח וקרבני בכל מה שאהבת ורחקני מכל מה ששנאת
והכנע והשפל לפני כל מבקשי רעתי ורחמני בכל מה שאני צריך רחמים כן יהיו דברי אשר יצא
מפי לא ישובו אלי ריקם כי אבעשה את אשר חפצתי והצלית את אשר שלחתי. יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. תם ונשלם תפילת היחוד לר' נחוניא בן הקנה זללה"ה
וזיע"א.

וראיתי להעתיק כאן עוד דיבור אחד השייך לספי" כתר הנ"ל. מספר הפרדס שער כ"א שהוא
שער פרטי השמות רפ"ג. זה לשונו שם. כתב רב המאי גאון בספר העיון והביא
בפירושו ברייתא אחת. וזה לשונו.

תנן אמר ר' ישמעאל אותו היום^{כז} היינו מסיים אני ועקיבא בן יוסף אצל ר' נחוניא בן הקנה
והיה שם ר' חנינא בן תרדיון ושאלתי לר' נחוניא ואמרתי לו הראני כבוד מלכו של עולם
כדי שיתבאר ידיעתו בלבי בשאר פעליו אמר לי בן גאים תא ונעסוק בעזקתא רבתא דחתימין
ביה שמיא וארארית"א שמיה ובעזקתא דארעא דאיהי אהו"י שמיה ואראה לך הכל נכנסתי לפני
ולפנים בהיכל הקודש החיצון והוצאתי משם ספרו של ר' נחוניא בן הקנה הנקרא ספר היכלות
ומצאתי כתוב בתחילת הספר כך. אדיר בחדרי גדולה היושב על גלגלי מרכבתו בחתימות
אהי"ה אשר אהי"ה ובעזקתא רבתא דחתימין ביה שמיא ארארית"א שמיה סי' אחד ראש

לפי כחן והקטנים לפי כחן כו' ע"ש. וע' עוד בתנחומא שמות אות כ"ה וז"ש דומה לנדמה, שהוא ית"ש מתגלה ומתדמה לכל א' לפי כחו ותכונתו ונדמה לכל א' כפי השגתו (מתוך דף השמטות בסוף ספר הדע"ה ח"ב).

כו. נראה שהוא סוף דברים למה שאמר בברייתא דפרקי המרכבה הנדפס בספר ילקוט הרועים דף ה' ו' מדפוס ווארשא תרמ"ה. ואמרו שם אמר ר' ישמעאל יום חמישי בשבת היה כשבאה השמועה קשה מדרך גדול של רומי כו' כו' ע"ש בארוכה ומסיים שם כי ר' נחוניא בן הקנה היה יושב ומסדר לפנייהם דברי המרכבה כו'.

כב. פרדס שם וכתב שהוא יוצא מפסוק את ה' אלהיך תירא כו' ע"ש אופן מוצאו.

כג. פרדס שם פ' י"ד ע"ש.

כד. רקאנטי בראשית ל"ה ע"ג. ופרדס שער כ"א ס"פ ט"ז.

כה. הכוונה היא ע"פ מה שאמרו בפסיקתא רבתי פיסקא כ"א על פסוק פנים בפנים דיבר ה' עמכם, וכן שם פיסקא ל"ג על פסוק וביד הנביאים אדמה, בדמויות הרבה נדמה להם, לזה עומד לזה יושב לזה בחור לזה זקן כו' כו' ע"ש. ובמדרש שמות רבה ר"פ כ"ט על פסוק קול ה' בכח, בכח של כל אחד ואחד, הבחורים לפי כחן והזקנים

אחדותו ראש יחודו תמורתו אחד יחיד ומיוחד אחד ובעזקתא דארעא דאהו"י שמייה סי' אחד
היה ויהיה יחוד והמתמצע בין שניהם הוה. עכ"ל. (ועי' עוד בשם ארארית"א. בשער הכוונות בדף
א' ע"ב. ובשם אהו"י. עי' בפע"ח שער הקריאת שמע פ' כ"ה. ושם בדרוש מהרח"ו ז"ל על סוד
מ"ו באב. ע"ש מה שכתב בזה השם פלאים^{כז}.)

כולל קדושת כל המועדים כי הא' שבו הוא ראש השנה
שהוא א' תשרי. והי' שבו הוא יוהכ"פ וה' שבו הוא חג
הסוכות שהוא יום ה' אחר יוהכ"פ ו' שבו הוא שבועות
שהוא ו' סיון י"ה שבו הוא חג הפסח והשם כולו הוא
גימט' כ"ב והוא שמיני עצרת רגל בפנ"ע עצרת תהיה
לכם. והוא כ"ב תשרי.

כז. ואמר שם כי הוא על סוד מה שאמרו שאין שמו
שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק. כי
הא' שבו הוא משלים להכסא וה"ו שבו הוא משלים
להשם והי' שבו הוא הי' אשר חסר בירושלם. כי נכתב
עתה בנביאים וכן בכתובים כמעט בכל מקום ירושלם
חסר ואמר שם הרח"ו ז"ל עוד כי זה השם אהו"י הוא

שער א

פרק א

הפסק, ומנהיג את הכל תמיד רק הוא לבדו, ואין שום דבר בלעדו מאומה כלל. שמו נכתב בשם יהו"ה^א ונקרא בשם אדני". והנה, הוראת העיקרי דהשם הוי"ה הוא נמצא קיים³, ור"ל שמציאותו הוא בהוה תמיד ואין במציאותו עבר ועתיד⁴. וכן יש בו ג"כ הוראת מהוה, על שם שכל ההתהוות הוא רק ממנו, ותלוי לעולם רק בו, שהוא נושא אותם בכל מלואם כנז"כ⁵.

והנה על שם ההתהוות שהיא בזמן, ונבחנו בעבר והוה ועתיד, הנה נקרא הוא ית"ש ג"כ בשם תואר היה והוה ויהיה⁶, שהם אותיות ג' הוי"ת. אמנם עצמותו ית"ש הוא

יסוד החכמה ושורש הקבלה, אשר דיבר נר יהו"ה אר"י לוריא הקדוש ידיד מבטן אל התלמיד ישר נאמן ותיק איש חיים דודינו, זכר שניהם לברכה לחיי העולם הבא, לידע ולהודיע כי יהו"ה אלהינו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אלהי ישראל הנה הוא לבדו ברצונו הטוב המציא כל הנמצאים, וברא כל הנבראים¹, ויצר ויוצר כל היצורים, ועשה ועושה כל המעשים, מהוה הכל בכל עת נר"ל שכל המציאות כולה מעת שהמציא אותה וכל זמן קיומה הנה כל התהוותה תמיד הוא רק ממנו, שהוא נושא² אותה תמיד בכל מלואה], ומשגיח בכל בלי

טו

מאיר הלשם

שקיומו זמני.
4. כלומר שאין שייכים בו מושגי זמן. ועי' אדרת אליהו ריש בראשית שהזמן עצמו הוא נברא.
5. עי' דע"ה ח"א ע"ח ע"ג שאליבא דאמת ב' בחינות אלו הם א'.
6. עי' עץ חיים שער א ענף א ז"ל: השם הגדול שהוא בן ד' אותיות הוי"ה נקרא כן על הוראות הוויותו הנצחית וקיומו לעד היה הוה ויהיה טרם הבריאה וכו', ע"כ. ועי' שם בהגהות רבינו וז"ל, בשלמא היה הוה רמוז באותיות הוי"ה אבל היכן רמיזא יהיה, ותרצו (דברי שלום ואמת ליעקב) דרמזו לעתיד לבא שיהיה זון במדרגת או"א שהם י"ה כך יקראו זון א"כ הרי רמוז היה הוה ויהיה ע"ש (ולפמ"ש הגר"א בסד"צ כ ע"ב שעיקר שם הוי"ה הוא יהיה ע"ש אין כאן קושיא) אמנם העיקר בזה כמש"כ הגר"א בס"י פ"א מ"א או"ג (דף ג ע"ד), ובכ"מ כי אותיות הוה והיה ויהיה הם אותיות ג' הויות והם הג' הויות דמלך מלך ימלך [דהיינו ג' הויות שבמו"ס שהם השורש לכל הגילויים - עי' בכהגר"א על ספד"צ ד ע"ד בהגה"ה] שהוא סוד

1. הגה"ה מכ"י המחבר - וברא כל הנבראים, נ"ב, כאן לא כתבתי ובורא, משום דהרי לשון בריאה הוא על יש מאין, כמ"ש הרמב"ן (בראשית א א), וא"כ הרי לא שייך בהוה, ומה שיש כמה ברכות כלשון בורא, הרי אמרו רז"ל, ברכות דף נב ע"ב כי גם בורא, ברא משמע, אך לשון בורא, אשר אחר לשון ברא, הנה פשוט הוא שהוא על הוראת הוה, ובאמת לא שייך בו הוה אחר שהוא רק על יש מאין, וזה היה רק ביום ראשון דמעשה בראשית. והגם כי פרי העץ ופרי הגפן ופרי האדמה הרי הם יש מיש אך הכוונה הוא על כח הצומח והמוליד זרע הניתן בהארץ בתחילה בעת שנבראת
2. עי' בכיור כינוי "המקום" לקמן פרק ז.
3. ודבריו כנראה הם ע"פ ביאור הגר"א בשו"ע או"ח סי' ה, ז"ל: אם בא לחשוב פי' כתיבתו אין פירושו כן (כלומר כדברי השו"ע: "היה הוה ויהיה") אלא נמצא קיים, וכמו ושם אשתו חוה, עכ"ל. כוונתו, שמהות הפועל "יהיה" בזמן הוה הוא "נמצא קיים", כלומר שהוא מציאות מוחלטת, שלא יכול לחול בה שינוי לעולם, ואינו כשאר מציאויות, שכולן אינן אלא מקרה

בוחן ודן את כל המעשים, כל מה שנצרך להעשות בכל הנמצאים כולם בקיומם והנהגתם שבכל עת.⁷

באמת תמיד בהוה, והוא הוראת העיקרי דשם הוי"ה ב"ה. והוראת דשם אדנ"י הוא אדון הכל, שהוא משגיח בכל ומנהיג את הכל, והוא

פרק ב

ור"ל כי הנה כל גילוייו הנה הם בערך פשיטותו אשר למעלה מהם, בבחי' כח גבולי, והותר לתאר בהם כל תוארי דשיעורי קומה. וכמו שנמצא בתורה כמה תוארים בזה, כמו 'ותחת רגליו' (שמות כד י) 'כתובים באצבע אלהיים' (שמות לא יח) וכדומה הרבה, ובפרט בשיר השירים ובדברי חכמי האמת.

הגם שעיקרם הם באמת רק על שם המציאות שיצא מהם, עכ"ז הרי הותר לתאר אותם גם בגילוייו עצמן ג"כ עכ"פ, משום שהם השורש להמציאות. משא"כ בפשיטותו האמתית אשר למעלה מגילוייו, הנה שם אסור בכל חומר האיסור היותר

הט"ב

והנה כל הגילויים הללו אשר נתגלה אלינו בכל זה, הנה הוא רק ע"י שהמציא את כל המציאות⁸. אבל זולת המציאות הנה הוא פשוט באחדות פשוטה בתכלית הפשיטות, ואין לו שום גילוי בשום שם ותואר כלל, ואין בו שום תפיסה כלל¹⁰ בשום דיבור ושם ומלה ובשום אות ונקודה. כי הרי כולם הם בהוראת גבולי עכ"פ, ובאחדותו הפשוטה הנה הוא משולל מזה בתכלית השלילה. והרי הוה אמתת פשיטותו נעלם בתכלית ההעלם, ואי אפשר לדבר ולהרהר בענין אמתתו ושלימותו אשר זולת המציאות, אלא רק בדרך שלילה לבד. היינו לשלול מאמתת עצמותו ופשיטותו כל ענין גבול ותמונה ודמיון¹¹.

מאיר הלשם

9. כמובן שאי אפשר לדבר על הבורא ית' עצמו ח"ו, וכל דיבורינו אינם אלא על הנהגתו ית' והתגלותו ית'. וכוונת רבינו כאן הוא לבאר שהתגלות אורו ית' - שאיננה בתוך חלל הצמצום - הוא פשוט בלי גבול כלל.

10. ומקורו בתיקו"ז יט ע"א: פתח אליהו ואמר רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל אנת הוא דאפיקת עשר תקונין וקרנין לון עשר ספירן [תרגום: פתח אליהו ואמר, רבון העולמות שאתה הוא א' ולא בחשבון, אתה הוא עליון על כל העליונים, סתום מכל הסתומים, אין מחשבה היכולה להשיג בך כלל, אתה הוא שהוצאת עשר תיקונים ואנו קוראים להם עשר ספירות]. וע"ש בבהגר"א שהכינוי "רבון עלמין" עניינו א"ס.

11. זהו הגילוי המכונה "אין סוף" ולכן הוא אכן נקרא א"ס, שכן אינו אלא כינוי לשלילה המוחלטת של הדמיון ולא עצמותו ית' ח"ו.

שם י"ב [ע"י בבהגר"א על ספד"צ ב ע"א ד"ה הספירות].

7. כלומר, עיקר חכמת הנסתר כלול בב' השמות האלה, והמה היות ה' ית' שורש הכל מצד שם הוי"ה ב"ה, ומנהיג לכל מצד היותו נקרא בשם אדנ"י.

8. באומרו "המציא את כל המציאות", כוונתו להתגלות בחי' המכונה "מקום". בביאור בחי' זו, "מקום" כלול מב' ענינים: א) קודם שעלה ברצונו ית' לברא עולמות היה אור א"ס ממלא הכל, וכאשר אכן כן עלה ברצונו ית' לברא עולמות, סילק אור א"ס העליון שהיה שם מקודם בכדי לתת אפשרות לאור התחתון ממועט יותר להתגלות, ובלעדיו הלא יתבטל בהארות האור העליון. (ב) עצם יצירת המציאות אשר דרכו יתגלו הגילויים של האור התחתון הנ"ל, (והוא כניסת החוט דא"ס לתוך מקום החלל - ע"י ע"ח שער א' פרק ב'), ולולא מציאות זו לא היה מקום לאור התחתון להתגלות מעיקרא. ב' אלה הינן ב' התכונות של פעולת הצמצום. וע"י לקמן פרק ז'.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

יז

ה ע"ב

פרק ב

א"ס ונתן אפשרות לגילוי, וכן נתגלה אח"כ בגילוי ממש ע"י האצילות. ומאז והלאה הוא נתגלה ונמצא שהוא הוה תמיד. והוא הוראת דשם הוי"ה ב"ה נמצא קיים, כנ"ל פ"א.

אמנם גם הוראת לשון הוה הוא מורה ג"כ רק על גילוי לזולתו, כי כל שם ומלה

הנה הוא לעולם רק כדי להשתמש עי"ז לזולתו. והוא מה שאמרו במדבר רבה (פ' חקת סי' ג) אני ה' הוא שמי, הוא שמי שקרא לי אדה"ר, הוא שמי שהתניתי ביני לבין עצמי [ר"ל שיצא בו מהעלם לגילוי ונתגלה עצמותו בזה השם, ומ"ש ביני לבין עצמי, הוא גילוי שבאצילות שנתגלה שם מאמתתו הנעלמה שלמעלה], הוא שמי שהתניתי ביני לבין בריותי. ר"ל, שנתגלה על ידו לזולתו והוא בעולמות ב"ע. והרי לנו, שכל הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה הוא רק מעת האצילות ולהלאה, ורק מה שנתגלה בו לזולתו (וע' רע"מ פר' בא מב ע"ב¹³)¹⁴.

ומ"ש 'שהתניתי' - לשון תנאי, הוא במה שגזרה¹⁵ רצונו יתברך להתגלה רק

בגילוי הזה דוקא, ולא באופן אחר בשום פנים. וכן לא למטה ממנו ולא למעלה ממנו, והוא במה שנודע שהתחלת הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה הוא רק בכל הנאצלים אשר מהצימצום ולמטה, אבל לא מהצימצום

אפשרי לתאר שם ח"ו שום בחי' המורה על איזה כח גבולי ותמונה ודמיון, ומשולל שם מכ"ז בתכלית השלילה ואי אפשר להתבונן שם כלל' אלא רק בדרך שלילה לבד, לשלול משם כל ענין המורה איזה חסרון לשלימות האמתית וכל ענין השגה ותפיסה מזולתו, כי אין בלעדו יודע מאמתתו מאומה. וכל מה שאנו מדברים ממנו ית"ש, הנה הוא רק ע"י מה שנתגלה אלינו ע"י המציאות.

וכן גם הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה, הגם שאמרנו שהוראתו הוא על מציאותו האמתית שהוא כהוה תמיד ובלתי זמן, הנה גם הגילוי הזה נתגלה אלינו בו ג"כ רק ע"י המציאות דהעולמות. כי כל בחי' נמצא והוה אשר בהוראת דשם הוי"ה ב"ה, הנה הוא ג"כ רק אחר שנתגלה בהמציאות דהעולמות כולם. כי כל לשון 'נמצא' הוא מורה על גילוי בחידוש שנתחדש ונתגלה ונמצא¹².

וכן הוא מורה על גילוי לזולתו. כי כן הוא לשון 'נמצא' שנמצא לזולתו. ועיקר לשון 'נמצא' הוא מגזירת 'יצא', שיצא מהעלמתו. והרי הוא מורה על חידוש עכ"פ, ור"ל שנתחדש גילוי מהעלמתו שבתחילה. כי בתחילה היה נעלם, ועכשיו נתגלה, וזהו לשון 'נמצא'. והרי היה גילוי בחידוש, והיינו מעת הצימצום ולהלאה, שאז יצא מהעלמתו דבחי'

מאיר הלשם

ונקרא א"ל אלהי"ם שד"י צבאו"ת אהי"ה, כדי שיהיה נודע בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם אם בחסד או בדין, כפי מעשיהם של בני אדם. שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך ייודע, ואיך יתקיים "מלא כל הארץ כבודו". אוי לו מי שמשוה אותו לשום מדה ואפילו מאלה המידות שלו.

14. בביאור ענין ד' עולמות אבי"ע ע"י לקמן שער ג פרק א'.

15. הגה"ה מכ"י המחבר - נ"ב, יש בזה ענין עוד יותר עמוק, ע"פ מ"ש לקמן רפ"ט, ממדרש שמואל רבתי וספרי, ע"ש היטיב והבן, והוא בסוד הכתוב (שמואל ב' ח יג) ויעש דוד שם, כמ"ש בזה"ק ח"ג קי"ג סע"א ע"ש (ע"י לעיל הערה 1).

12. ע"י לקמן שער ה פרק א.

13. וז"ל: בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי בהווא דיוקנא יהו"ה בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא א"ל אלהי"ם שד"י צבאו"ת אהי"ה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחסד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו ווי ליה מאן דישוה ליה לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה עכ"ל.

תרגום: לאחר שעשה צורה זו של המרכבה של האדם העליון, ירד (שם) אליו ונקרא בהיותו באותה צורה "יהו"ה" בכדי שיהיה נודע במדות שלו בכל מדה ומדה.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

פרק ב - פרק ג

יה

ה ע"ב - ה ע"ג

עצמות אלהות בסוף המלכות דאצילות, ומשם ולמטה הם נבראים נוצרים נעשים, שאינם אלהות כלל¹⁹. וכל אורו הנמשך בהם הוא רק ע"י מסכים, ולא נמשך בהם אלא רק תולדות הארה לבד.

ובזה ברא ויצר ועשה כל המציאות דהבי"ע [וכמו שמבואר בסדר אצילות בקיצור פ"א ובדרושי אבי"ע פ' י"ג ובסדר אבי"ע ספ"א ובכסא הכבוד ספ"א וע' סדר אבי"ע פ"ו וכסה"כ פ"ה וכנודע כ"ז לכל טועמי טעם עץ החיים]. וזהו שאמרו 'התנית' - לשון תנאי, לומר שלא נתגלה אלא בגילוי הזה דוקא, ולא ניתן רשות לקרותו ולעבדו אלא רק באותו הגילוי דוקא.

ולמעלה. וכן גילוי לזולתו הנמשך ממנו להבי"ע, הנה הוא בעולם האצילות, ורק בז"א ומלכות¹⁶, ולא יצא בעולמות בי"ע בגילוייו אשר למעלה מהז"א ומלכות, אלא רק בהאור דז"א ומלכות לבד, שהם השמות דהוי"ה **אדנ"י**.

וכנודע, שעיקר הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה הוא נשלם בז"א ומתלבש בהמלכות, ושם נתגלה בהשם **אדנ"י**¹⁷, ויצא ע"ז בהעולמות בי"ע. ולא המשיך גילוי דעצמות אור השם הוי"ה ב"ה יותר למטה שהוא בעולם הבריאה, וכנודע¹⁸ שעיקר עצמות אלהות נצטמצם להסתיים בסוף המלכות דאצילות, שהיא הה' אחרונה דהשם. והיא המתגלה בשם **אדנ"י** ונצטמצם ומסתיים

ה ע"ג

פרק ג

וכולם הם מסתעפים מהשם הוי"ה ב"ה²¹. כי כולם הם לפי הוראת גילוייו הפרטים אשר נתגלה בהמציאות, הן בפרטי מציאותם גופה והן בפרטי תהלוכות עניני הנהגתם. **והוא** מה שנודע מאמרם ז"ל בשמות רבה (פ"ג סימן ו) "לפי מעשי אני נקרא", ונמצא ונעשה כל שם ושם לפי גילוי שבכל פרט, כי השם והגילוי אחד הוא, שהשם עצמו הוא הגילוי. וכל אלו השמות והגילויים הפרטיים הם כולם מסתעפים ויוצאים משמו וגילוי הכללי, שהוא השם הוי"ה ב"ה, כי הם

ונחזור על הדברים, כי הנה נתבאר לנו שגם הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה אשר הוא עצמו נקרא בו, ר"ל שאמתת עצמותו הנעלמה נתגלה להקרא בשם זה. הנה גילוי אשר נתגלה בזה הוא רק ע"י המציאות, והיינו ע"י המציאות דכל הנאצלים אשר מהצמצום ולמטה, שעל ידם נתגלה להקרא הוא עצמו בשם הוי"ה ב"ה. אמנם הגילוי הזה הוא גילוי כללי ומסתעף לפרטים רבים שהם כל השמות וכינויים²⁰ כולם הנמסר לנו בתוה"ק שבכתב ושבע"פ ככל המבואר בדברי חכמי האמת.

מאיר הלשם

והדביקות האמיתית בו, הנה הוא רק בגילוי ואורו ית"ש אשר מסיום האצילות ולמעלה, כי שם הוא אלהות גמור, יחיד ומיוחד, ע"כ. אמנם ע"י לקמן שער ג פרק ו שיש בכל עולם ועולם מקום שכינה לאלקות.

20. כגון רחום וחנון וכו' וע"י ע"ח שער א ענף א.
21. ע"י בהגר"א ס"י פ"א מ"א אופן ג, שכל השמות שורשם הוא בשם הוי"ה ב"ה.

16. עיין לקמן שער ז פרק ד אות ב.
17. ולכן הוא השם שהותר לנו לקרוא לו בו ית'.
18. בהקד' תיקו"ז (הו"ד לקמן הערה 45).
19. ע"י דע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' אותיות ד' וה', וז"ל: והרי לנו עכ"פ כי אין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שיהא אלהות גמור בבחי' העבודה אליו והדביקות בו חלילה וחלילה, וכל ענין אלהות אשר אליו הוא כל העבודה

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

יט

ה ע"ג - ה ע"ד

פרק ג - פרק ד

שמהן אינון כינויין דיליה על שם עובדין דיליה²⁴ - שכל השמות שבאצילות שהם גילוייו הם רק בשביל הבי"ע וע"פ מה שראוי להם. אמנם כל הגילויים הללו הוא רק מעת הצמצום ולהלאה, וכן רק מהצמצום ולמטה²⁵ שהוא בכל האצילות כולו, אבל לא קודם האצילות ולא למעלה מאצילות⁷.

ה נ"ד

ונמצא, שכל גילוייו כולם, שהם כל השמות וכינוים כולם, הם רק ע"י המציאות דעולם האצילות וע"פ מה שראוי מהם להמציאות דהעולמות בי"ע. אמנם כל הגילויים הללו שהם כל השמות והכינוים כולם, הנה הם מה שנתגלה הוא עצמו בהם ע"י האצילות ונקרא הוא עצמו בהם כולם ע"י האצילות. והנה הם כולם רק מעת שעלה ברצונו להמצא בהמציאות דהאצילות ולהתגלה ולהמציא על ידיהם את כל העולמות בי"ע.

רק פרטי גילוייו עצמו כנז'. והנה נתגלה בכ"ז ע"י המציאות דכל הנאצלים אשר מהצמצום ולמטה, כי ע"ז נתגלה להקרא בשם הוי"ה ב"ה, וכן בכל השמות וכינוים המסתעפים ממנו, והם כל התוארים כולם אשר עליו ית"ש שהוא עצמו נקרא ומתואר בהם ע"פ גילוייו שבאצילות. והנה היה כל אותן הגילויים באצילות לפי צורך המציאות דהעולמות בי"ע, כל מה שנצרך למציאותם והנהגתם.

וזהו שאמרו ברע"מ (פנחס רנו ע"ב), "קדם דברא עלמא אתקרי הוא בכל אלין דרגין על שם בריין דהו עתידין להבראות"²² - והוא כל הגילויים שבאצילות שנתגלה בהם לפי הסדר שראה רצונו לייסד בהם את כל המציאות דבי"ע. ואמר שם הרע"מ עוד, "דאי לאו בריין דעלמא אמאי אתקרי רחום דיין, אלא על שם בריין דעתידין"²³ - דאילולא שהמציא את העולמות בי"ע, הרי היה כל גילוייו שבאצילות ללא צורך. "ובגין דא כל

פרק ד

והנה היה סדר גילוייו אשר באצילות משוער ומכוון בכל ענייניהם במדה ובמשקל לפי סדר תוצאות הבי"ע שרצה להוציא על ידיהם. כי הנה כל אותן הגילויים אשר באצילות הנה הם עצמם השורשים העיקריים דהעולמות בי"ע, וכל ענייניהם בכללות ופרטות.

ונודע הוא, כי בכל שורש הנה מסודר בו כל כחותיו ותכונותיו רק לפי עניני תולדות הענף והפרי שנמשך ויוצא ממנו. והוא מ"ש בזה"ק פקודי (רכא ע"א) "דכל מה דברא קודשא בריך הוא בעלמא דין ברא ליה כגוונא דלעילא"²⁶. (עוד שם) "וכל אינון גוונין דלעילא אתקין לון לתתא למהוי עלמא

מאיר הלשם

(ע"י חקירה ב בעץ חיים שער א פרק א) לחידוש המקום, וצ"ע טעם הדבר. ע"י דע"ה ח"א עח ע"ג וד"ל: כמו שהוא הוראת הוה שהוא תמיד בלתי זמן, כן הוא הוראתו ג"כ על בלתי גבול ומקום.

26. המשך לשונו: וכלא אתרשים בעבידת משכנא. תרגום: כל מה שברא הקב"ה בעולם הזה, ברא כנגדו למעלה והכל נרשם בעבודת המשכן.

22. תרגום: לפני שנברא עולם הוא נקרא בכל אלה הדרגות על שם בריות שהיו עתידים להבראות.

23. תרגום: שכן אלמלא בריות העולם מדוע יכונה רחום או דיין, אלא על שם הבריות העתידים [להבראות].

24. תרגום: ובגלל זה כל השמות הינם כינויים שלו על שם המעשים שלו.

25. כאן נראה שרבינו בא לחלק בין חידוש הזמן

השמות הקדושים כפי מה שנמסר לנו בכתב ובע"פ. אבל זולת צורת השמות, אין לנו ולא לשום נברא שום השגה ותפיסה במהות איזה גילוי מכל גילוייו מאומה כלל.

והוא ג"כ מאותו הטעם גופה שאמרנו, כי כל אותן הגילויים כולם הוא מה שהוא עצמו ית"ש נתגלה בהם, ולכן משולל הוא מכל נברא מלהשיג בהם מאומה. ומה שאנו קוראים אותן בשם גילויים שהוראתם הוא שמושג ונתפס, הוא בשני ענינים אשר שורשם אחד הוא: היינו א', כי הנה הם נקרא גילויים רק מצד מציאותם³⁰ ולא מצד מהותם, כי מהותם הוא באמת נעלם בתכלית ההעלם, אבל מציאותם הרי נתגלה לנו בודאי מצד התהוות כל המציאות והנהגתו אותם תמיד. והוא כמאמר קדוש ה' בשיר היחוד יום ה', "לא מצאנוהו ולא ידענוהו אך ממעשיו הכרנוהו", וע"ד שאמר דוד המלך ע"ה "השמים מספרים כבוד א"ל" כו' (תהלים יט ב), וכן במזמור קד' ה' אלהי גדלת מאד" כו' כו', ובמזמור קז "המה ראו מעשי ה'" כו', וכמוהו רבים. ובפרט בהנהגתו ית"ש בכל הנסים הנגלים והנסתרים ובכל המאורעות כולם אשר מיום ברוא ה' אדם על הארץ עד היום הזה, ובפרט בישראל עמו ביחוד בכלל ובפרט. עד שכל אחד רואה בעיניו ממש, כמאמר הכתוב "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו" (דברים ד לה).

והרי לנו, שכל מה שצמצם באמתתו הנעלמה המשולל מכל תפיסת מחשבה וידיעה בו, ונצמצם למקום להעולמות, ולהיות מהוה הכל, והוה בכל,

דא בדיוקנא דעלמא דלעילא לאתדבקא ולא תקשרא עלמא בעלמא²⁷. וכן בפ' תצוה (קפו ע"ב) "דלית לך מלה בעלמא דלא אית לה דוגמא לעילא, כגוונא דלעילא הכי אית לתתא"²⁸.

והוא, משום ששורש כל מציאותם אשר בכל העולמות בי"ע בכלל ובפרט וכל סדרם ותהלוכותיהם, הן מה שנוגע לעצמותם העיקרי, והן כל מקריהם שנעשה בהם, הנה שורש כל הדברים הוא הכל באצילות, ומשם נמשך בהם, והם הם גילוייו ית"ש אשר באצילות, שבהם הוא מהוה הכל ומנהיג את הכל תמיד. והם הם שמותיו²⁹ ית"ש שהם השורשים הראשונים והכחות הפנימים של כל הבריאה כולה וכל צאצאיה, בכל מה שנעשה בה בכל עת, שהכל הוא ממנו והוא גילוייו ושמותיו. וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא (שמות רבה פ"ג פ"ו).

אמנם הוא, כי הנה הגם שאמרנו שכל הגילויים הללו הנה הוא מה שנתגלה עצמותו גופה בהם ע"י האצילות, ואמרנו כי הנה הם כל השמות הקדושים כולם אשר נקרא ע"י האצילות הוא עצמו בהם, לא זולת ח"ו, וכמ"ש "אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן" (ישעיה מב ח), ואמרנו ג"כ כי כל אותן הגילויים הם הכחות העיקריים הנושאים את כל ההתהוות כולה, וכל מקריה בכל מלואיהם מראשית עולם הבריאה עד סוף תחתית העשיה, הנה עכ"ז אין לנו ולא לשום נברא שום תפיסה והשגה במהות איזה גילוי מכל אותן הגילויים כולם, אלא רק בצורת האותיות והנקודות בצירוף התגין והטעמים אשר בכל

מאיר הלשם

27. תרגום: כל גוונים אלו של מעלה התקין אותם למטה, כדי שיהיה עולם זה בצורה של העולם העליון כדי להדביק ולקשר עולם בעולם.

28. תרגום: שכן אין לך דבר בעולם שאין לו דוגמא למעלה. כעין צורה של מעלה כך יש למטה. (ועיי"ש

29. כלומר התגלותם בבי"ע. עי' ליקוטי הגר"א הובא לקמן הערה 118.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

כא

ו ע"א

פרק ד

הוא עצמו ית"ש נתגלה באותן השמות ע"י האצילות, וכמ"ש בזוה"ק (יתרו פו ע"א) על העשר ספי' דאצילות "דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה והוא אינון הוא שמיה דכתיב אני ה' הוא שמי, הוא ושמיה חד הוא"³². וכן בפר' אמור (צג ע"ב) "אלין עטרי מלכא (שהם הי"ס דאצילות) דאיהו אחיד בהו ואינון ביה אינון שמיה ואיהו ושמיה מלה חדא הוא"³³. ובפ' יתרו (צ ע"ב) "דהא אורייתא שמא דקב"ה הוי כו' ואורייתא כלא שמא חד הוי שמא קדישא דקב"ה ממש כו' מאן דזכי באורייתא זכי בשמא קדישא, ר' יוסי אמר בקב"ה ממש זכי, דהא הוא ושמיה חד הוא"³⁴.

והרי לנו מכ"ז, שכל השמות הקדושים הנה הוא מה שעצמותו גופה נתגלה בגילוייהם אחר שנתלבש באצילות. והוא, משום כי אמתתו הנעלמה עצמו נצטמצם ומתפשט ושוכן באצילות ומתייחד בה ביחוד עצום עד שנעשית חד עמו, וכמ"ש אליהו זל"ט (הק' תיקו"ז יט ע"א) "אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינין לון עשר ספירין כו' ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר אתחשיב ליה כאלו אפריש בך"³⁵. וכן בפ' שלח (קנט ע"א) "עלמא קדמאה³⁶ כו' "

שהוא הן בכל עצמותם, והן בכל מקריהם וכנ"ל. הנה ראוי לקרוא אותם היטיב בשם גילויים, כי הרי נתגלה ונתוודע לנו בכ"ז. וכמ"ש "אתה הראת לדעת" כו' (דברים שם) וכנ"ל. אמנם כל גילויים הוא רק בידיעה ולא בהשגה, שהוא רק במציאותם ולא במהותם וכנ"ל.

וכ"ז הוא טעם וענין אחד מה שאנו קוראין אותם בשם גילויים. אך ענין השני בזה, הנה הוא באמת קרוב כמעט לומר שהם גילויים ממש גם בהשגה ותפיסה חושיית, ועכ"ז הנה הם בעומק רק מאותו ענין הראשון עצמו, והיינו כי הנה אמרנו לעיל פ"ג שכל גילוייו כולם הנה הם עצמם כל השמות הקדושים הנמסר לנו בכתב ושבע"פ. ובאמרנו בע"פ ר"ל כל השמות המבוארים בדברי חכמי האמת, והם יוצאים כולם מצירופי אותיות שבתוה"ק, אם מראשי תיבות או מסופי תיבות, או מחציין, וכן גם מחילופי האותיות בכל האלפ"י ביתי"ן דרל"א שערים כנוודע לבאי בסוד ה'. וכמו שכתב הרמב"ן בפתיחת התורה, ואמר שם כי כל התורה כולה שמותיו" של הקב"ה, וכן הוא בזוה"ק (יתרו צ ע"ב ומשפטים קכ"ד רע"א³¹). וכבר אמרו כי כל שמותיו הנה הם הגילויים עצמן אשר

מאיר הלשם

ע"י לקמן שער ד' פרק ד' אות א', וכן ע"י דע"ה ח"א נה ע"ד שמהות האצילות היא כל שמותיו ית'.
33. תרגום: אלה כתרי המלך שהוא אוהו בהם, והינם בו, המה שמו, והוא ושמו דבר אחד הוא.
34. תרגום: שהתורה שמו של הקב"ה וכו' והתורה כולה שם אחד, השם הקדוש של הקב"ה ממש, וכו' מי שזוכה בתורה זוכה בשמו הקדוש, ר' יוסי אמר בהקב"ה ממש הוא זוכה, שהרי הוא ושמו אחד.
35. תרגום: אתה הוא שהוצאת עשר תיקונים וקראנו להם עשר ספירות וכו' ומכיוון שאתה מבפנים כל מי שמפריד א' מחבירו מהעשר הללו, נחשב הדבר כאילו הפריד בך.
36. פ"י, עולם האצילות (ביאורים ח"א ג ע"ב).

31. וז"ל: דתנינן אורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל בשמא קדישא בגין דאורייתא כלא חד שמא קדישא הוא שמא עלאה שמא דכליל כל שמהן ומאן דגרע אות חד מינה כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא.
תרגום: שכן למדנו, התורה כולה שמו של הקדוש ב"ה, ומי שעוסק בה כמי שעוסק בשמו הקדוש, בגלל שתורה כולה שם א' קדוש, השם העליון, השם הכולל את כל השמות ומי שמגרע אות א' ממנה כאילו עשה פגם בשם הקדוש.
32. תרגום: שבהם נראה מלך הקדוש והינם שמו, והוא הם, הוא שמו שנאמר אני ה' הוא שמי, הוא ושמו אחד הוא.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

פרק ד - פרק ה

כב

ו ע"א - ו ע"ב

ריבואות מדרגות אין חקר, ונמשך גילויי שבאצילות דרך כל העולמות בי"ע ונחתם בכל א', מחותם לנחתם עד שנחתמו אלינו לאלו הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה כפי מה שכתובים לפנינו בתורה, והוא איקונין של מלך מלכי המלכים הקב"ה. וכן עד"ז הנה נתגלה עצמותו עוד ע"י האצילות בכל השמות כולם המסתעפים מהשם הוי"ה ב"ה. וכן בכל התורה כולה, שהיא כולו שמו של הקב"ה כנו'. והם כולן איקונין שלו מבחי' גילויי שנתגלה באצילות שנצטמצם שם להתגלה באותן הגילויים להיותם שורש לכל פעולתו והנהגתו שפועל ומנהיג בהעולמות בי"ע. ומאחר שהם איקונין דגילויי עצמותו גופה א"כ הרי הם נודע, וגלויים לנו גם בהשגה ותפיסה חושיית ממש. והוא ענין השני אשר אמרנו לעיל בטעם שנקראו בשם גילויים. כי הרי נראה לכאורה לומר שהם באמת גילויים ממש גם בהשגה ותפיסה, והוא השם הוי"ה ב"ה וכל השמות כולם וכן כל התורה כולה וכנו'.

דאיהו גניז בגווייה³⁷. וכן ברע"מ (פנחס רנו ע"ב) "דכל ספירה אית לה שם ידיע³⁸ כו' ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא"³⁹. והרי לנו שעצמותו גופה שוכן באצילות.

והנה נתגלה שם עצמותו גופה בבחי' אלו הד' אותיות יהו"ה, והוא אלה"ינו, כי הרי עצמותו גופה נתגלה ע"י האצילות בבחי' הד' אותיות הללו. וכמו שמבואר ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דע"י התלבשו באצילות נתגלה הוא עצמו בהשם הוי"ה ב"ה, עש"ה ותמצא⁴⁰.

והוא מה שאמרו במדבר רבה (פרשה ב סימן ג) "אמר ר' חנינא, בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע, היה נהרג. והתינוקות הולכים לביהמ"ד ומראים את האזכרות באצבע, אמר ה' ודגלו עלי אהבה' - וגודלו עלי אהבה". והרי לנו, שקורא המדרש את השם הוי"ה ב"ה בשם "איקונין של מלך". כי אחר שנתפשט ונמשך דרך אלפי

ו ע"ב

פרק ה

משיגים צורת אותיות התורה והשמות הוא רק מצד שהם עשויים מקלף ודיו ושחור על גבי לבן, וגם אם נצייר איזה אות בציור המחשבה לבד, הנה נמשך אלינו כל ציורי צורתה ותמונתה רק מכח צורת ציורי מציאותם בגשמי וחומרי. ומה גם שכל כח המחשבה והציור אשר אלינו היא כולה משותף בגשם וחומר, ואי אפשר לראות שכלינו לְדַמּוֹת רוחני

אמנם הוא, כאשר נתבונן בזה, אנו רואין כי ענין הזה השני הנה הוא בהכרח ג"כ רק מענין הראשון עצמו, וכל גילויי אשר גם בהשמות הקדושים ובכל התורה כולה, הנה הם משולל ג"כ מהשגה ותפיסה לשום נברא. והוא כי הרי כל השגה ותפיסה חושיית אשר יש לנו בזה הנה הוא נמשך לנו רק מצד החומרי והגשמי שבהם. שהרי מה שאנו

מאיר הלשם

39. תרגום: שכל ספירה יש לה שם ידוע, וכו' ובאלה השמות אדון העולם התפשט ונקרא בהם והתכסה בהם, ושוכן בהם כנשמה בתוך אברי הגוף.
40. הו"ד לעיל הערה 13.

37. תרגום: העולם הראשון וכו' שהוא גנוז בו.
38. כלומר יש לו גבול, ועכ"ז איהו חד בהון (דע"ה ח"א נז ע"א).

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

כג

ו ע"ב - ו ע"ג

פרק ה

אמנם גילוי בהם הוא רק ע"י מסכים ולבושים, ולכן לא נקרא שם העצם אלא רק השם הוי"ה ב"ה, והוא דיוקנו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כנ"ל אשר בו נתגלה עצמותו גופה ע"י האצילות, ובו נתראה אלינו להיות כל עבודתנו אליו וכמו שיתבאר לקמן שער ז' פ"ד אות ז' ובכ"מ מדברינו בארוכה.

אמנם מאחר שאמרנו שכל רוממות מעלת קדושת הד' אותיות הללו אשר לפנינו, הנה הוא רק ע"י אור קדושתו ית"ש השורה בהם, וממלא אותם בכל מלואם, א"כ נמצא שהגם שאותן הד' אותיות עצמן הם מושגים וגלויים אלינו גם בהשגה ותפיסה חושית, והוא לראות עינינו ממש, עכ"ז הנה אור קדושתו ית"ש השורה בהם, אשר על ידו נתקדשו הד' אותיות הללו להעשות לגילוי עצמותו ולתואר דיוקנו, הנה הוה אור קדושתו גופה נעלם עדיין אלינו בתכלית ההעלם כמקדם. וא"כ נמצא שגם אחר שנתגלה אלינו בהשם הוי"ה ב"ה, ובכל השמות כולם, ובכל התורה כולה הנמשך ומסתעף מהשם הוי"ה ב"ה⁴³, עכ"ז הנה מהות אור קדושתו עצמו הוא לעולם רחוק ומשולל מכל השגה ותפיסה, ולא נגלה אלינו מכל גילויי אלא רק בידעה ולא בהשגה⁴⁴. כי לא נתגלה אלינו אלא רק במציאותם אבל לא במהותם וכענין הראשון שאמרנו לעיל פרק ד'.

בלתי גשם בשום אופן אחר, שכל מציאותינו בנוי רק בגשם וחומר⁴¹. ועכ"פ הוא כי כל צורת השמות כולם המושגים אלינו הנה הוא רק ע"י בנין צורתם שבנוים ועשויים מגשם וחומר, שהוא מדיו ע"ג קלף ומצוירים מתמונת אותיות ע"י כתב וסופר, וכ"ז הרי נודע ופשוט הוא שאור קדושתו ית"ש הוא רחוק ומשולל מלתפוס אותו במציאות כזה בתכלית השלילה וההרחק.

והאות על זה כי הרי גם אחר רוממות מעלת קדושת האותיות דהשם הוי"ה ב"ה וכן כל השמות כולם, הנה אין להם קדושה כלל אלא רק כשנכתבו לשמן דוקא. ואמרו בפירוש (גיטין דף נד ע"ב) שכל ספר תורה שאין אזכרות שלו כתובות לשמן אינו שוה כלום. וכ"ז הוא משום שכל מציאות צורת האותיות אשר לפנינו הנה הם בנויים ועשויים מחומר וגשם ולכן אין במציאותם גופה קדושת **אלהות** כלל מצד עצמן רק ע"י התפשטות אורו שמתפשט ושרויה בהם כשהם נכתבים לשמן, ובשאר כל התנאים המפורשים בהלכותיהם, ואז הנה יש באמת בהם עצמן אור קדושתו ית"ש, והם מלאים מקדושת **אלהות**, ובפרט השם הוי"ה ב"ה שנקרא שם העצם משום שעצמותו גופה נתגלה בהשם הזה ע"י האצילות⁴². וגילוי בו הוא בלי שום לבוש כלל, משא"כ גילויי שבשאר כל השמות, הגם שהם כולם רק עליו עצמו וכנ"ל,

ל ט"ג

מאיר הלשם

בבהגר"א על ס"י ד ע"ד וז"ל: והכל יוצא משם הוי"ה נמצא כל התורה הוא שמו, ע"כ. וע"י להלן בסוף הספר הערה ה, וכן ע"י ע"י בהגר"א ס"י פ"א מ"א אופן ג, שכל השמות שורשם הוא בשם הוי"ה ב"ה.

44. ע"י לקמן הערה 118.

והנה ע"י דע"ה ח"א נז ע"ב, ז"ל: נושאי הענינים [של קבלה הם] רק באצילות ובעולמות דאור א"ס, ולכן נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי הענינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום

41. ע"י רמב"ם בפיה"מ סנהדרין פרק י משנה א, ז"ל: ועתה אחל לדבר במה שכוונתי לו, הוי יודע כי כמו שלא ישיג הסומא עין הצבעים ואין החרש משיג שמע הקולות ולא הסריס תאות המשגל, כן לא ישיגו הגופות התענוגים הנפשיות, עכ"ל.

42. ולכן דווקא ע"י שם זה מכוונים בתפילות בכוונות שביאר האריז"ל.

43. ע"י בזוה"ק יתרו צ ע"ב ומשפטים קכד ע"א, שכל התורה שמו [דהיינו בלשון יחיד, כלומר שכלל הכתוב בתורה אינו אלא שם אחד] של הקב"ה. וכן ע"י

פרק ו

תבא (דברים כח נח) ליראה את השם הנכבד, ואליו הוא כל העבודה כמו שנתבאר לקמן שער ז' פ"ד.

והוא שם העצם, כי אמתתו הנעלמה עצמו נתגלה ע"י האצילות בהשם הזה, אבל כ"ז הוא רק בדיעה ולא בהשגה, כי הוא נעלם בתכלית ההעלם מלהשיג את זה בהשגתינו, איך שמתייחס אור עצמותו להתגלה בהשם הזה, ולומר שהוא עצמו, והוא הוא. אך עכ"פ הוא כי האמת כן הוא, שהוא הוא, כי כן אמר לנו וכן צוה לנו כנז'. והשם הזה הוא אמתת עצמותו עצמו שנתגלה בו ע"י האצילות, והוא אלקינו אין עוד, אלא שכ"ז הוא רק בדיעה ולא בהשגה וכמו שאמרנו.

והרי נתבאר שכל גילוייו כולם ר"ל גם מה שנגלה אלינו בהשגה חושיית, ואמר לנו שהוא תואר דיוקנו עצמו, וכנ"ל ממאמרם ז"ל במדרש (במדבר רבה פ"ב פ"ג) והוא הד' אותיות דהשם **הוי"ה** ב"ה, וכן כל השמות הקדושים כולם, וכל התורה כולה, שהיא כולה שמו יתברך. והם כולם דיוקן גילוייו ממש אשר נתגלה בהם אמתתו הנעלמה עצמו ע"י האצילות, עכ"ז הנה אור קדושתו עצמו השורה בהם, אשר על ידו נעשים הם לדיוקנו, הנה נשאר אלינו עדיין נעלם בתכלית ההעלם, כמו זולת גילוייו. וכל מה שנתגלה בהם אלינו הוא לפי השגתינו רק בגזירה, שכך אמר לנו וכך צוה לנו, וכמו שאמר הוא ית"ש (שמות ג טו) זה שמי וזה זכרי. וכן צוה לנו וכמ"ש בפ'

פרק ז

ע"י מסכים ולבושים, והוא רק תולדות האור ותמצית הארה לבד, וכנ"ל פ"ב. **ואותה** התמצית הארה הוא עומד בפנימיות כל העולמות בי"ע בכחי' נשמה לנשמה⁴⁵, והוא אור שכינתו יתברך השוכן בתוך כל העולמות בי"ע ע"י התורה וישראל,

והנה סבת הדבר מה שאור קדושתו ית"ש הוא נעלם מלהשיג בו מאומה גם אחר שנתגלה בכל גילוייו הנזכרים, הנה הוא בסבת מה שאמרנו לעיל פ"ב, כי נצטמצם עצמותו ית"ש ומסתיים בסוף האצילות, וכל מה שמתפשט באורו וקדושתו למטה הוא רק

מאיר הלשם

חייהון אלקות ולא אשתני כלל ואין פגימה שולט, ע"כ, ועי' זהר בהר קט ע"ב: אנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה, ע"כ. ועי' מש"כ רבינו לקמן יב ע"ד שבנקודה זו הוא שנמצא אורו ית' ממש השוכן בתוך פנימיות

בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל, משא"כ כל חלקי הנגלה מתוה"ק הרי הוה כל נושאי הענינים שבהם גלויים לכל, עכ"ל. 45. עי' תיקון ז' ע"א: דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון איהו וגרמיהון חד בהון אינון וחייוי חד בהון מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריא דלאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד ועלת על כלא הוא נהיר בעשר ספירות דאצילות ובעשר ספירות דבריא ונהיר בעשר כתות דמלאכיא ובעשר גלגלי דרקיע ולא אשתני בכל אתר, ע"כ, ופי' הגר"א בכל ד' עולמות אבי"ע

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה כה

ו ע"ד – I ע"א

פרק ז

בתכלית החומרי, לכן גדול שבח האומר והמתבונן בכל פרקי השירה⁴⁸, כי בזה מגלה פני הלוט והמסכה הנסוכה על כל המציאויות כולם, ומתראה האור בהיר אשר הם נשואים עליו שהוא רצונו ית"ש. והרי מוציא יקר מזולל, שאין קץ למתן שכרו. ובפרט כי עייז הנה נשלם רצונו, ר"ל גילוי אשר רצה בהם, כי לא נעשה גילוי בהם אלא רק להתבונן, שהם כולם מרצונו ותלויים רק עליו, והוא עיי הפסוקים דפרק שירה, שהם הוראת כל תכונותיהם אשר יצאו מרצונו בהם, התבונן בזה ותבין.

וְהָרִי לנו כי במה שנתגלה אלינו בפעולותיו הנה יש לנו גילוי ברצונו עצמו, והוא באותו הרצון אשר רצה בהם. והמתבונן בזה הרי הוא דבוק ברצונו, והוא מ"ש הכתוב (תהלים קד כד) מלאה הארץ קנייך, וכן (בראשית יד יט) קונה שמים וארץ, להתבונן על רצונו אשר בכלם. אמנם הנה עיקר גילוי רצונו ית"ש אשר נתגלה לנו בו הנה הוא כל התורה והמצוה, שהוא כל העבודה כולה אשר צוה לנו ורוצה מאתנו, וכל העבודה כולה הרי צריך שתהיה לשמו, ולעשות נחת רוח לפניו, שאמר ונעשה רצונו. והרי נתגלה לנו ברצונו ית"ש והוא גילוי אלינו אשר ממנו עצמו, ר"ל בעצמותו גופה, זולת גילוי בפעולותיו אשר בכל ההתהוות והמציאויות דכל העולמות

ינ"א

ואותו האור הוא מקומו של עולם (בראשית רבה פ' סח פ"ט), המהוה את הכל, ונושא את כל, ומנהיג את הכל תמיד עיי קישורה ואחדותה בעצם האור העיקרי אשר למעלה באצילות. **ולכן** אין גילוי בהשגה לכל העולמות ביי"ע כולן בעצמותו ית"ש מאומה, אחרי שגם אור שכינתו ית"ש השוכן בהם הוא רק תמצית הארה מאור של מעלה⁴⁶, וגם זה הוא רק בפנימית פנימיותם, שהוא בבחי' נשמה לנשמה, שהוא למעלה ממדרגת הנבראים לגמרי. כי מדרגת הנבראים כולם הוא רק מהנשמה ולמטה, כמו שיתבאר בע"ה בשערים הבאים, ולכן גם ההארה הזו הוא נעלם מכולם לגמרי, עד שגם משרתיו שרפי מעלה שואלים זה לזה איה מקום כבודו (קדושה שחרית דשבת), וכולם עונים ואומרים (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד ה' ממקומו, ממקום שהוא, כי מקומו ליכא דידע ליה, כמ"ש בחגיגה (דף יג ע"ב) ובזוה"ק (פרשת וירא קג סוף ע"א⁴⁷). אמנם מה שיש לנו גילוי ממנו עצמו ג"כ, ר"ל זולת פעולותיו גופה, הנה הוא ברצונו המתפשט בהבי"ע, כי הרי אנו רואין שרוצה בהתהוות כל המציאויות ובקיומם תמיד.

והוא הענין דפרק שירה, אשר הפליגו בשבח האומרו והמתבונן בו, משום שהרי כל התהוותם וקיומם הוא רק רצונו המתפשט עד תחתית העשיה, ואחרי שכל אותן המציאויות עצמם, הנה רובם ככולם הם עבים וחומריים

מאיר הלשם

תרגום: "ברוך כבוד ה' ממקומו". תחתונים אומרים שהוא למעלה, שנאמר "על השמים כבודו". עליונים אומרים שהוא למטה, שנאמר "על כל הארץ כבודך". עד שכולם, עליונים ותחתונים, אומרים "ברוך כבוד ה' ממקומו" מכיוון שהוא לא נודע, ולא היה מי שיכול לעמוד בו.

48. עיי בשער מאמרי רשב"י ס ע"ד במעלת האומר פרק שירה שמקיים את כל הבריאה כולה, ולפלא על רבינו שהשיטו.

העולמות, בבחי' נשמה לנשמה. ועוד מבאר (לקמן יז ע"ג) דלכן בחי' חיה היא אלקות גם בבי"ע.

46. ולכן אינם אלהות כלל, ועיי לעיל הערה 19.

47. וזה לשונו: ברוך כבוד יהו"ה ממקומו (יחזקאל ג יב), תתאי אמרי דאיהו לעילא, דכתיב (תהלים קיג ד) על השמים כבודו, עלאי אמרי דאיהו לתתא, דכתיב (שם נז יב) על כל הארץ כבודך, עד דכלהו עלאי ותתאי אמרי, ברוך כבוד יהו"ה ממקומו, בגין דלא אתיידע, ולא הוה מאן דיכיל לקיימא ביה.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

פרק ז - פרק ח

ולכן נאמר (דברים ד ד) ואתם הדבקים כו¹, וכ"ז הוא משום שרצונו ית"ש הנה הוא אורו עצמו המתפשט למטה, אחר אשר נצטמצם באמתתו הנעלמה דא"ס ונתגלה בכ"ז באצילות, כי שם הוא גילויי עצמותו לכל אותו הרצון אשר גילה לנו בכל התורה והמצוה, וכן להרצון אשר בפעולת כל הנבראים שנבראו ונוצרו ונעשו, ג"כ רק מהתורה עצמה, וכמו שאמרו בספר יצירה פ"ב (מ"ב) עשרים ושנים אותיות כו' וצר בהם את כל היצור ואת כל העתיד לצור, ומשום שכל רצונו אשר נתגלה לנו בו הנה הוא התפשטות אורו עצמו, לכן הדבוק ברצונו הוא דבוק בו גופה, וזהו שנאמר (דברים ד ד) ואתם הדבקים ב"א כו' וכנז'.

בי"ע, שהם כולם בבחי' חוץ ממנו, שהרי הם כולם אינם אלהות כלל⁴⁹. אבל גילוי רצונו שנתגלה אלינו בו הנה הוא גילוי מאלהותו עצמו, ועל זה הוא גודל החיוב דעסק התורה שאנו מחויבים בה, כי נודע הוא שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הוא⁵⁰, וכשמשכיל ויודע איזה דבר מהתורה, הרי הוא דבוק ומתאחד ברצונו ית"ש ממש, כי נעשה אותו הידיעה שְׁכָל בו, שהוא חלק מכחות הנפש שבו, והרי מתאחד עם רצונו ית"ש ממש, וכשזוכה לידיעת כל התורה, שהוא רמ"ח ושס"ה כבנין מציאות כל האדם, ומקיים ועושה אותם גם בגופו ממש, הרי נעשה כולו בגופו ונפשו דבוק ומתאחד ברצונו.

פרק ח

בלי שינוי בו ח"ו, אלא מציאות מתייחד עמו עד שאין בין המאציל והמציאות ההוא הבדל כלל, אלא הוא והם הכל דבר אחד ועצם אחד כו' כו' ע"ש. וכן עוד בדבריו בזה באילימה בעין שמש תמר א' פ"ב, ובעין הבדולח תמר א' פ' ט"ז ע"ש.

והנה כן הוא עד"ז ענין רצונו ית"ש, הנה הוא מציאות אורו עצמו, ולכן אמרנו כי הדבק ברצונו הוא דבוק בו ממש, אמנם כבר אמרנו שהגם שכל התורה כולה הנה היא אור רצונו ממש, והיא אור קדושתו גופה, עכ"ז הנה אין גילוי לנו מאור קדושתו שבה אלא רק בידיעה ולא בהשגה, ואין אנו משיגים בה אלא רק ע"ד השגתינו בכל בחי' רצון, שהוא רצון ולא מציאות.

והנה כ"ז הוא ע"פ מה שמלמדינו קדוש עליון רבינו הרמ"ק ז"ל בספר הפרדס שער הצחצחות פ"ג, ואמר זה לשונו: והענין כי לא מחשבותיו מחשבותינו ולא דרכיו דרכנו, כי כאשר ידמה האדם בשכלו להוות איזו מציאות שיהיה, הנה מחשבתו לא תפעיל, ואף אם ידמה ויצייר בשכלו צורת המציאות אשר ברצונו להוות, עם כל זאת והיה כלא היה עד יפעל ויצא לפועל, ונמצא הפועל שלם מהכח, כי הכח חסר המציאות ואין לו מציאות ושלימות כלל, והפועל הוא העיקר והמציאות, וזולתו אין דבר. ואין כן פעולותיו והויותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, כי כאשר עלה ברצונו להוות ולהאציל אצילות הטהור והקדוש, הנה אז נאצל ונצטייר כלו בעצמותו

מאיר הלשם

והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר, ולכן אמרו דעת המתפשט וכו', והן שקראו שכל ומשכיל ומושכל, ומושכל כלול מן השכל ומשכיל וכו' ע"כ.

49. עי' לעיל פרק ב.
50. לשון זו מקורה במורה נבוכים ח"א פ' סח. ועי' בבהגר"א על ס"י ב ע"א וז"ל: ובדעת הוא השגת הדבר

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

כז ז ע"א - ז ע"ב

פרק ה - פרק ט

ע"י שהיא רק תמצית הארה לבד, וע"י העביות והזוהמא נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, ואין אנו משיגים מאור קדושת רצונו אלא השגת הרצון לבד, אבל לעתיד כשיתבטל כל המסכים אז יתגלה ויראה כל הרצון באור קדושתו שבו ממש, והרי יתגלה אז הרצון בבחי' המציאות שבו ג"כ, והוא אמתת רצונו כמו שהוא.

ונמצא שכל הגילוי אשר יש לנו עתה בו הנה אין ערך לו הן בכמות והן באיכות נגד הרצון האמיתית והעיקרי שיתגלה אז, וזהו שאמרו שכל התורה שהאדם למד בעוה"ז הבל הוא לפני תורה שבעוה"ב.

הגם שבאמת הרי הוה רצונו בה אור קדושתו עצמו, וכן אמרנו ג"כ כי הנה היא רק תמצית הארה לבד מאור העיקרי אשר למעלה, ולכן אמרו רז"ל (ב"ר פ' יז ס"י ה) נובלת חכמה של מעלה תורה, וכן בקהלת רבה (ריש פ"ב ופ' יא) כל התורה שהאדם למד בעוה"ז הבל הוא לפני תורה שבעולם הבא⁵¹, כי כאשר יתבטל כל הזוהמא ויזדככו כל העביות והמסכים המפסיקים אלינו בין אור קדושתו העיקרי אשר למעלה באצילות, אז יתפשט אור קדושתו עצמו למטה ג"כ ונגלה כבוד ה' אל כל בשר, וכמ"ש (ישעיה ל כ) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך. כי עכשיו

ז ע"ב

פרק ט

בשמים, ע"ש עוד, וכן בספרי (פ' וזאת הברכה סי' שמו). כי אלולא התורה שבעולם הזה היה מתבטל כל גילויי אשר באצילות ג"כ והיה חוזר לא"ס כמקדם, ורק ע"י עסק התורה וקיום המצוה שבעולם הזה מעמידים כל גילויי שבאצילות. והוא ענין העבודה צורך גבוה כנודע מכמה ספרי קדושי עליון, וכמו שהאריכו בזה הר"מ גבאי בספר עבודת הקודש, והשל"ה, והנפש החיים, והוא כדי

אמנם הוא כי הגם שאין לנו עתה מהרצון העיקרי אלא רק תמצית הארה ממנו, עכ"ז הנה היא תמצית הארה מכולו בלי חיסור בו דבר מאומה. ולא עוד אלא שאותה התמצית הארה אשר נתפשטה אלינו הנה הוא היסוד המעמיד את כל גילויי העיקרי ית"ש אשר למעלה באצילות⁵². וכמ"ש בשמואל רבתי (פרשה ה) אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, שאילולא אני כביכול אין הוא יושב

מאיר הלשם

הנלמדת בעולם הזה הוא דרך ידיעה בלבד משא"כ מה שילמד בעולם הבא יהיה דרך השגה וכמ"ש לקמן הערה 103.

52. כלומר שכל העולמות הנמצאים מראשית הצמצום עד סוף כל העולמות תלויים בעבודת האדם, ורק על ידי כך יש להם תכלית ומקיימים את רצונו ית'. ואפילו עולם האצילות אינו יכול לעמוד בלעדי מעשינו כאן, שכן רק כאן יש את האפשרות לבחור בטוב ולתקן את מה שנברא חסר (והוא המכונה בלשון חכמי האמת 'אור חוזר' שמעלה אורות מלמטה כלפי מעלה לפעול שם תיקונים), והוא תכלית כל העולם והתורה.

51. כלומר, תורה בעולמות ב"ע באה אלינו דרך מסכים, ואינה אלא תמצית של התורה הקיימת בעולם האצילות. וע"י תיקון ה ע"ב שיש תורה דאצילות ותורה דבריאה, והמה הנסתר והנגלה שבתורה (ע"י שעה"ק א ע"ב). אמנם גם בחכמת הנסתר עצמה (הרי היא לימוד התורה בבחינת עולם האצילות), אינה מושגת אצלינו אלא דרך מסכים בעולם הזה. עכ"פ עלה בידן מש"כ חז"ל שכל התורה שהאדם למד בעוה"ז הבל הוא לפני תורה שבעולם הבא הוא בבי' בחינות: בין תורת הנגלה לתורת הנסתר, ובתורת הנסתר עצמה שאדם לומד בעולם הזה אף הוא הבל כלפי התורה שילמד לעולם הבא, וטעם הדבר הוא שתורת הנסתר

בדין וצריך בהשמות לקדשם בקדושה יתירה, משום ששאר כל התורה היא מלובש באיזה נושא שמהעולם הזה משא"כ השמות שהם עליו עצמו ית"ש, לכך הם צריכים קדושה יתירה.

בן הוא נקל להבין עד"ז תוספת המעלה והקדושה אשר לעוסק באורות האצילות עצמו אשר למעלה מהעולמות ב"ע, והנה מתדבק בזה באור קדושתו עצמו בלתי התלבשות כלל, ונעשה הוא גופה מקום ומעון לשכינת עוזו ית"ש. וכמו שאמרנו לעיל פ"ז כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא, וכן בעסקו בזה הנה הוא מקיים ומתקן את אותן הגילויים למעלה, וכמ"ש בהקדמת זהר בראשית (ב ע"א⁵⁷, ד

ז ע"ג

להעמיד את גילוייו למעלה. וע' זוה"ק (פ') בחקותי קיג סע"א ושם ע"ב⁵³) וכל מה שהאדם מקיים ועושה רצונו ית"ש למטה, הנה הוא מקיים ומעמיד ומתקן ובונה את דוגמתו בשורשו ואורו אשר למעלה למעלה, ומכש"כ כשהאדם עוסק למטה בפנימיות התורה שהוא בענייני אור קדושתו עצמו אשר באצילות, שהוא למעלה מהתלבשותו אשר בהעולמות ב"ע, והרי הוא עוסק באור קדושתו עצמו בלי התלבשות כלל⁵⁴, והרי גדול העסק בענין הזה באין ערך וחקר⁵⁵, והוא ע"ד שאנו רואין שיש חילוק בדין בין הכותב את השמות הקדושים לשאר כל התורה, כי השמות צריך לקדשם בקדושה כפולה נוסף על קדושת שאר כל התורה, והגם שכל התורה כולה הרי הוא שמותיו של הקב"ה וכנ"ל⁵⁶, עכ"ז הם חלוקים

מאיר הלשם

הכתוב [ועשיתם אתם] ודאי. כעין זה אמר ר' שמעון, "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו. אלא מכיוון שהלך בדרכי התורה, ועשה את מצות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה. ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כדוד שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקב"ה עד שעלה השם הקדוש בכסאו. בזמן שעלה אור היום, כביכול הוא עשה שם ממש, כמ"ש "ויקרב בן האשה הישראלית את השם ויקלל", ובגלל זה "ויעש דוד שם". ועל זה נאמר "ועשיתם אותם". ואם אתם תפעלו לעשות עבורו ולתקן את השם הקדוש כראוי, כל אלה הברכות של למעלה ימצאון אצלכם בתיקונם כראוי.

54. עי' הערות 50, 44.

55. עי' סוכה דף כח ע"א: 'דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא'.

56. עי' הערה 43.

57. נדצ"ל א ע"ב וז"ל שם: בההיא שעתא עת הזמיר הגיע, עידן לקצץ חייבין מעלמא, אמאי אשתזיבו, בגין דהנצנים נראו בארץ ואלמלא דנראו לא אשתארין בעלמא, ועלמא לא אתקיים, ומאן מקיים עלמא וגרים לאבהן דאתגליין, קל ינוקי דלעאן באורייתא, ובגין אינון רביין דעלמא, עלמא אשתזיב, לקבליהון (שיר א יא) תורי זהב נעשה לך, אלין אינון ינוקי רביין עולמין, דכתיב (שמות כד ז) ועשית שנים כרובים זהב.

53. וז"ל: ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם. כיון דאמר תלכו ותשמרו אמאי ועשיתם אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא אמר קב"ה כאלו עשאני ואוקמוה וע"ד ועשיתם אותם. ועשיתם אתם כתיב ודא והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות ועשיתם אתם ודאי. כגוונא דא אר"ש ויעש דוד שם וכי דוד עביד ליה אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא כדקא יאות כביכול עשה שם לעילא ולא הוה מלכא בעלמא דזכה להאי כדוד דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב"ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא דיממא כביכול הוא עבד שם ממש כד"א ויקרב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ובג"כ ויעש דוד שם ועל דא ועשיתם אותם כתיב ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקונייהון כדקא יאות.

תרגום: ועשיתם אותם, מהו "ועשיתם אותם" - אחרי שאמר "תלכו ותשמרו" מהו "ועשיתם". אלא מי שעושה את מצוות התורה והולך בדרכיו, כביכול כאילו עשה עבורו למעלה. אמר הקב"ה כאילו עשה אותי ופרשוה ועל זה נאמר "ועשיתם אותם" - "ועשיתם אתם" כתיב. וזה, הואיל ומתעורר בכם שיתחבר זה בזה ע"מ שיימצא השם הקדוש כמו שצריך [מתקיים מאמר

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער א ואחלמה

כט
ז ע"ג

פרק ט

ע"ב⁵⁸) וכן בהקדמת תיקונים (ג' סע"ב⁵⁹) כל מי שראוי לזה. כמ"ש בתיקונים תיקון ל' ולכן הוא גודל החיוב לעסוק בחכמת האמת (פא ע"ב⁶⁰) וע"ש בהגר"א⁶¹. וכן הוא בכ"מ

מאיר הלשם

לפני הקב"ה הוא חופף על אותה מילה ומכסה על אותו בן אדם שלא יהיה נודע להם אלא להקב"ה, ולא יקנאו בו, עד שתיעשה מאותה מילה שמים חדשים וארץ חדשה, והוא שנאמר "ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ". מכאן, שכל מילה שנסתמת מהעין עולה לתועלת עליונה. והוא הכתוב "ובצל ידי כסיתך", ולמה הוא מחופה ומתכסה מהעין. בשביל התועלת העליונה. והוא שנאמר "לנטוע שמים וליסוד ארץ" כמו שנתבאר. "ולאמר לציון עמי אתה" ולאמר לאותם שערים הללו ומילים המצויינים אלו על אלו, "עמי אתה" אל תקרא "עמי" אלא "עמי", להיות שותף איתי. כמו שאני במילים שלי עשיתי שמים וארץ כמ"ש "בדבר ה' שמים נעשו" כך גם אתה. אשרי אלו העוסקים בתורה.

59. וזהו לשונו: ועל תרין שמהן אלין אתמר (תהלים צו יב) אז ירננו כל עצי היער ונענה מלאך מגו אשא משמיא ואמר הן הן מעשה מרכבה והוון מתקבצין מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה אמר רעיא מהימנא בריך יהא בוצינא קדישא דאמר מלין אלין ליחדא בהון קודשא בריך הוא ושכינתיה. תרגום: ועל שתי שמות אלו נאמר "אז ירננו כל עצי היער" ונענה מלאך מתוך האש מן השמים ואמר, הם מעשה מרכבה. והיו מתקבצים מלאכי השרת כמו מיני שחוק שמשחקים לפני (ע"י רש"י חגיגה יד ע"ב) חתן וכלה. ואמר הרועה הנאמן (משה רבינו) ברוך יהא הנר הקדוש (רשב"י) שאמר מילים אלו בכדי ליחד בהם את הקב"ה ושכינתו.

60. וזה לשונו: ורזא דמלה קול אומר קרא כגון קרא נא היש עונך ואל מי מקדושים תפנה והיא אמרת מה אקרא כל הבשר חציר כלא אינון כבעיין דאכלין חציר וכל חסדו כציץ השדה כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין בההוא זמנא ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב לעלמא ודא איהו רוחא דמשיח וי לון מאן דגרמין דיזיל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא דאלין אינון דעבדין לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהי י' מינה ואשתארת ב' יבישה וי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה והרג ואבדן בעלמא והאי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח כמה דאתמר ואיהו רוח

תרגום: באותה שעה "עת הזמיר הגיע", דהיינו הזמן לקצץ רשעים מהעולם. מדוע ניצלו. מכיוון ש"הנצנים נראו בארץ", ואלמלא נראו - לא נשארו בעולם, והעולם לא היה מתקיים. ומי מקיים את העולם וגורם לאבות להתגלות קול הילדים שעוסקים בתורה, ובגלל אלה הילדים דהעולם, העולם ניצל. כנגדם "תורי זהב נעשה לך". אלה הם תינוקות, ילדים ובחורים, שנאמר "ועשית שנים כרובים זהב".

58. וזה לשונו: בראשית רבי שמעון פתח (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפיך כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא וליליא בגין דקב"ה ציית לקלהון דאינון דמתעסקי באורייתא ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיעא חדא תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דבר נש ההיא מלה סלקא ואתעתדת [ניצבת] קמיה דקב"ה וקב"ה נטיל לההיא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטרין גליפין ומחקקן וכו' והשתא דהאי מלה סלקא ואתעטרא וקיימא קמי קב"ה איהו חפי [מכסה] על ההיא מלה וכסי על ההוא בר נש דלא ישתמודע לגבייהו אלא קב"ה ולא יקנאון לגביה עד דאתעביד מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשה הה"ד ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ מכאן דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה הה"ד (שם) ובצל ידי כסיתך ואמאי אתחפי ואתכסי מעינא בגין לתועלתא עלאה הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ כמה דאתמר ולאמר לציון עמי אתה ולאמר לאינון תרעין ומלין דמצויינין אלין על אלין עמי אתה אל תקרי עמי אתה אלא עמי אתה למהוי שותפא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו אוןף הכי את זכאין אינון דמשתדלי באורייתא.

תרגום: "בראשית", רבי שמעון פתח "ואשים דברי בפיך", כמה יש לו לבן אדם לעסוק בתורה יומם ולילה, שכן הקב"ה מאזין לקולם של אלה שעוסקים בתורה, ובכל מלה שמתחדשת בתורה על ידי העוסק בתורה עושה רקיע אחד. למדנו, באותו זמן שדבר תורה מתחדש מפיו של בן אדם אותה מילה עולה ועומדת לפני הקב"ה והקב"ה לוקח את אותה מילה ומנשק אותה ומכתיר אותה בשבעים כתרים מגולפים וחוקקים וכו'. ועכשיו שאותה מילה עולה ומתעטרת ועומדת

ששם נתגלה להיות שורש לכל המציאות כולו. והנה מדבר העץ חיים בכל סדרי גילוייו שבאצילות באיזה אופן שנסדרו, ובאיזה פנים שמאירים שם להוציא פעולתו בהם, ובסדר התלבושו בכל פרטי הנאצלים כולם אשר על ידיהם נתגלה, ואופן יחודו בכל א' מהם, ובסדר עמידתם וקישורם זב"ז, ואיך שנשתלשלו ממדרגה למדרגה משורשם הראשון אשר מרום חביון עוזו עד מציאותם האחרון, וכן אופן התפשטותם בהמציאות העולמות בי"ע עצמן. עד שכולם תלויים רק באצילות, ובאור יחודו אשר שם, ומשם הם נמצאים ומושגחים ומתנהגים תמיד. וכל זה הוא מבואר בספר הקדוש והנורא העץ חיים אשר לפנינו, ועל זה נאמר (דברי הימים א' כח ט) דע את אלהי אביך, וכן מ"ש (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ודע כי עוד כמה דברים עיקריים הנוגעים לדברינו הנ"ל כתבנו בארוכה ובביאור יותר בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' וכן יתבאר עוד לקמן בשערים הבאים בעזר השם יתברך ויתעלה.

בזוה"ק. וכמו שהאריך בזה הספר ויקהל משה בהקדמה, וכן הרח"ו ז"ל בהקדמת ע"ח מדפוס ווארשא תרנ"א⁶². ובאשר שהזוה"ק אשר הוא כולו מיוסד על זה, הנה כל דבריו הם סתומים וחתומים, לכן האיר ה' ית' את עינינו ושלח לנו את איש אלהים קדוש מרן האריז"ל, והוא פתח לפנינו את שערי אורה בכל דרושיו אשר דרש, וגילה לתלמידו נאמן ביתו ותיק וחסיד הרח"ו ז"ל, והם כל ספרי האריז"ל אשר כתבם הרח"ו ז"ל, ובפרט הספר הקדוש והנורא עץ חיים אשר לפנינו שהוא הראש והראשון והעיקרי לכל ספריו, והוא פתח ושער לכל דברי הזוה"ק⁶³. והנה הוא מדבר ברחבה וארוכה בכל כללות גילוייו ית"ש, אשר מרום חביון עוזו שהוא מאור אין סוף, אשר מאמתתו הנעלמה עד גילוייו האחרון שבכל הנאצלים כולם שנתגלה שם באור קדושתו עצמו, להיות יסוד ושורש לכל תוצאות המציאות וההנהגה דכל העולמות בי"ע, וכמו שיסד האריז"ל בתפילתו ליום ה' (בשערי ציון), אשר בהיותך אתה שורש אל כל נמצא וסוד כל נברא. והכוונה הוא על גילוייו שבאצילות

ממנה, ונשאת הב' יבישה. אוי להם שגורמים עניות וחרבן וביזה והרג ואבדן בעולם, ורוח זו שמסתלקת היא רוח דמשיח, כמה שנאמר - והוא רוח הקודש - והוא "רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'".

61. ודא איהו כו' - ר"ל בשביל זה הולך רוחו דמשיח ולא בא הגאולה, דרוחו הוא רוח חכמה כמ"ש באד"ר ק"ל ב' וכשאין לומדים בזאת החכמה הוא מתאחר וכו'.
62. לכאורה נראה כי כוונתו להקדמת המרח"ו לשעה"ק הנדפס בתחילת ע"ח.

63. כלומר שעיקר לימוד הקבלה והאר"י היא כדי להגיע לידי לימוד הזהר, והוא התכלית.

הקדש ואיהו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'.

תרגום: וסוד הדבר "קול אומר קרא" כמו "קרא נא היש עונך ואל מי מקדושים תפנה", "והיא אמרת מה אקרא, כל הבשר חציר" כלם כבהמות שאוכלים חציר, "וכל חסדו כצ"ץ השדה" כל חסד שעושים, לעצמם עושים, ואפילו כל אלה שעוסקים בתורה כל חסד שעושים לעצמם עושים. באותו זמן "ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב לעולם" וזה הוא רוח דמשיח, אוי לנו מי שגורם שילך מן העולם ולא ישוב לעולם, שאלה הם עושים את התורה יבשה ולא רוצים לעסוק בחכמת הקבלה שגורמים שתסתלק השפעת החכמה, שהיא י' -

שער ב

פרק א

וצורה שבכל הנמצאיים שבהעולם הזה גופה, וכן בכל הנמצאיים שבכל עולם ועולם עצמו, אבל מעולם לעולם הנה נעשה מהחומר של עולם העליון הצורה של עולם התחתון, וכלול באותה הצורה כח החומר דהתחתון ג"כ⁶⁴. אלא שמתחילה היא כלולה שם רק בכח ואח"כ יוצא משם מן הכח אל הפועל למציאות גמור ג"כ, והרי הם שניהם משורש אחד ולכך הם מיוחדים זב"ז לעולם. כי מתחילה בהשורש כלול החומר בהצורה, ואח"כ כשנשלמו לבחי' מציאות הראוי להתחתון מתלבש הצורה בהחומר, והם אחד לעולם.

וביאור הדברים הוא כי הנה כל עולם תחתון הוא משתלשל ונעשה כל מציאותו מהעולם העליון שעליו, שהוא קודם אליו בזמן ובמעלה, וסדר ההשתלשלות הוא כי מתפשט מתחילה אורו ועצמותו הראוי להיות שורש למדרגת התחתון, הנה מתפשט ויורד בהמקום העתיד להתחתון, וע"י ירידתו וריחוקו ממקורו הנה נתחשך ונתעבה קצת, ואותה העביות שנעשה בו הוא היסוד שהוא הראשית והתחלה להחומר דהתחתון.

והנה נעשה ע"י התפשטות האור הנז' ג' תועליות: א' כי ע"י ריחוקו ממקורו והתפשטותו וירידתו במקום העתיד להתחתון נעשה ראוי להיות שורש אליו, ב' כי ע"י

והנה אחר שדברנו בשער א' מענין מציאות גילוייו ית"ש אשר נתפשט מאמתתו הנעלמה ונתגלה באצילות, ועי"ז המציא את המציאות דעולמות בי"ע. והנה היה סדר התפשטות גילוייו שבאצילות בדרך השתלשלות המדרגות וירד ממדרגה למדרגה עד שירד להתגלה בפעולת מציאות העולמות בי"ע והנהגתם.

וכדי להבין קצת סדר התפשטות המדרגות שבאצילות סדרם וקישורם זב"ז נלמוד מהמאוחר אל הקודם, היינו מסדר פעולתו ית"ש אשר אנו רואין בהעולם הזה, ומזה נוכל להבין קצת איך שהוא הסדר בשרשם בקודש ובקודש הקדשים אשר למעלה למעלה.

ונתחיל ונאמר, כי הנה אנו רואין בכל הנמצאיים כולם שבהעולם הזה הן בכלל והן בפרט, הנה מיוסד כל א' על שני בחי', שהם חומר וצורה, או גוף ונפש, וכמו שמבואר כ"ז בהדרושים אחרונים שבספר עץ חיים, וע' בספר הברית בתחילתו. והנה אין חומר בלי צורה, ולא צורה בלי חומר כנודע. והגם שהם ב' מציאויות אשר הם רחוקים במדרגתם זה מזה הרבה מאד, עכ"ז הנה הם מתייחדים זב"ז ביחוד עצום, עד שאי אפשר להמצא זה בלא זה.

והענין בזה הוא כי כל מה שאנו רואין שהם ב' מדרגות וגבוה מעלת הצורה על החומר באין ערך, הנה כ"ז הוא רק בהחומר

וְדַע עוד כי עיקר בחי' העביות שאמרנו שנעשה בהאור ע"י ירידתו וריחוקו ממקורו הנה הוא נעשה ע"י כח סוד הצמצום המבואר בדברי האריז"ל, שהוא המקום לכל העולמות כולם⁶⁵, ומכח סוד הצמצום הזה הנה מתעבה כל אור בהתפשטותו ממקום למקום ומעולם לעולם וכמו שיתבאר ענין הצמצום לקמן בדברינו בשערים הבאים, ובעגולים ויושר ענף ב'.

וּנְחַזֵּר להענין כי הנה האור חוזר ומסתלק ועולה למעלה, והעביות שנעשה בו נפרד אז ממנו, והוא נשאר למטה. אמנם הוא, כי הנה הגם שכל האור העיקרי הנה הוא חוזר ועולה למעלה, עכ"ז הנה מאחר שמציאות העביות שנעשה בירידתו הנה הוא מהאור עצמו כנ"ל, הנה נשאר תמצית הארה ורושם אור עם העביות ג"כ לעולם, והוא אינו נפרד ממנו תמיד⁶⁶, ואותו הרושם אור הוא הכנה וכח לקבל בתוכו את אור נשמתו העיקרי שעתיד להתפשט בו משפעת אור העליון אשר

שנתעבה כמו שאמרנו הרי נעשה בו היסוד להחומר דהתחתון ג"כ וכנז', והג' הוא כי הנה באשר שכל אותו האור שנתפשט הנה הוא רק כדי להעשות לבחי' שורש להתחתון, הנה מקומו ועיקרו הוא רק למעלה בהעולם העליון, כי כן הוא מוכרח לכל עולם ומציאות, להיות לו שורש במקום עליון, שמשם שואב חיותו תמיד. והיה כל התפשטותו אשר נתפשט במקום העתיד להתחתון רק כדי להצטמצם למדרגתו, להיות שורש עליון אליו, ומקומו העיקרי הוא רק למעלה בהעולם העליון עצמו, ולכן הוא כי אחר שנתפשט ונצטמצם ונעשה ראוי להיות שורש להתחתון, הנה הוא אינו עומד שם עוד כלל, אלא שחוזר ונסתלק ועולה למעלה ונשאר שם לעולם.

אמנם בחי' העביות שאמרנו שנעשה בו ע"י ירידתו, הנה זה נשאר למטה, ואין לו כח לעלות למעלה מאחר שנתעבה. והנה נפרד אז העביות מהאור ונשאר היא למטה, והאור חוזר ועולה למעלה.

מאיר הלשם

אגוז" לר"י גיטקילא ו"אלימה" לרמ"ק) וממילא הדברים תלויים זב"ז: אם אין עולמות אין צמצום. ומה שכינינו אותו בשם "מקום" כי הצמצום הינו השורש לשפע כחו ית' הנושא את כל המציאות כולה (וכן הוא בנפש החיים שער ג פרק ז). והנה ע"י שעה"ק י ע"ד וז"ל: ודע כי המקום בעצמו הוא יותר זך וגדול ומעולה מן העולם עצמו ולכן נקרא הקב"ה מקומו של עולם [וע"י שער הפונה קדים פרק ג, שאפילו אחרי הצמצום נשאר מהאור הראשון תמצית הארה].

66. ע"י ע"ח שער עקודים פרק ד ביאור ענין הרשימו, הרי הוא ה"רושם אור" הנזכר כאן. והנה יעויין בלש"ו חלק הביאורים ח"א ח ע"ב, שמביא את דברי ושעה"ק דף י ע"ד (וכן הוא במב"ש ג ע"ב), ש"המקום הוא יותר זך וגדול ומעולה מן העולם עצמו", ומבאר מהו טעם הדבר, שכן היות המקום נושא וסובל הכל, הוא מאור הרשימו שנותר שם מאור הא"ס. ועוד ע"י כללים ח"א כו ע"ב שגדלות מקומו של האור (הרי הוא הרשימו), הוא בגלל שהרשימו והמקום יסודם באור ההתפשטות הראשונה של אותו העולם, אמנם העולם עצמו (דהיינו הקו) בא מהתפשטות השניה. וע"י שם מא

65. ע"י ע"ח שער א פרק ב וז"ל: צמצם את עצמו א"ס בנקודה האמצעית אשר בו באמצע אורו ממש, וצמצם האור ההוא ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית, ואז נשאר מקום פנוי ואויר וחלל רקני מנקודה אמצעית ממש וכו' עכ"ל. לכאורה צ"ע, שכן העולה מדבריו הוא שהצמצום אינו שורש לעולמות עצמם, אלא רק פינוי מקום לאור שיבוא אח"כ. והנה ביישוב העניין ע"י כללים ח"א כו ע"ד, שהרח"ו מכנה את הצמצום "פנוי" ו"ריקני" שכן מעלתו ומציאותו הנגלות לנו אינן ניכרות אלא על ידי גילוי עיקר העולם המתגלה אח"כ על ידי הקו הנמשך לתוך הצמצום (ע"י ע"ח שער עגו"י פרק ב). שכן הצמצום חל באור הא"ס שהיה שם מתחילה, אם כי אותו אור א"ס נעלם מאיתנו, שכן הוא מעולם עליון יותר שאין לנו תפיסה בו, אך עכ"פ שרשי העולמות אינם מצויים אלא באופן בו חל הצמצום על האור שנותר. והנה ע"ש מא ע"ב, שכל עוד אין העולמות משתלשלים משם, אין למקום החלל מציאות עצמית אלא בבחי' כח לבד [ולא חלק מעצם המציאות], שכן ע"י שם יח ע"א שאין ריקנות והעדר בעולם (ומקורו מהספה"ק "גינת

לשם שבו הקדמות ושערים ♦ שער ב ואחלמה

לג

ח ע"א

פרק א

והוא מ"ש הרמב"ם ז"ל (ביסודי התורה פ"ד סימן ז'⁶⁹) וכן הגר"א ז"ל בספר יצירה פ"א משנה ד' אופן ב' (ח ע"ג), שלא היה לעולם חומר בלא צורה וצורה בלא חומר, וכח החומר בצורה וכן כח הצורה בחומר. כי הרי גם האור הראשון שנתפשט הנה היה התפשטותו מהחומר דהעליון שהוא הצורה להתחתון כנ"ל בריש דברינו. ומ"ש שכח החומר בצורה הוא העביות דהתחתון שנעשה בכח דאור הראשון. ומ"ש שכח הצורה בחומר הוא הרשימת אור שנשאר מיוחד לעולם בהעביות, והוא הכנה ושורש לאור נשמתו העיקרי שבו כנ"ל. ומזה נמשך לעולם שכח החומר בצורה וכח הצורה בחומר, ונמשך ונארג התהוות כל מציאות מתחילתו ועד סופו בחומר וצורה יחד.

ודע, כי כל הדברים הללו הנה הם כוללים כל העולמות כולם אשר מאחר אמתתו הנעלמה ולמטה עד סוף עולם העשיה, שכולם נשתלשלו כל תחתון מהעליון בסדר זה. אמנם אותו הסדר עצמו הוא בכל עולם ועולם לפי העניינים והמציאות המתייחס אליו. ובארנו כ"ז בעומק וארוכה בכל עולם ועולם בפנ"ע בספר הכללים, אשר הוא כולו מיוסד על זה (ויתבאר ג"כ קצת לקמן שער ו), והרוצה לעמוד על סוד סדר מסדרי מעשה בראשית יעיין שם ומשכיל על דבר ימצא טוב.

עלה ונסתלק, כי אחר שנסתלק האור ועלה למעלה ונעשה שורש עליון להתחתון הנה הוא חוזר ומשפיע בו שפע אור ונשמה הראוי למדרגת התחתון עצמו ומתפשט ומתלבש בהעביות שנשאר למטה לאור ונשמה העיקרי שבו.

וכ"ן הוא ע"י רשימת אור שנשאר בהעביות מתחילה מהאור הראשון עצמו, כי ע"ז קשור העביות עם האור הראשון לעולם, שישפיע בו אור תמיד, וזהו התועלת הג' שאמרנו לעיל מהתפשטות אור הראשון שבתחילה, והוא הרושם אור שמשאיר אחריו בהעביות, שהוא הכנה וכח ושורש לאור נשמתו העיקרי כנז'.

והרי נתבאר בזה מה שאמרנו לעיל בענין החומר וצורה, שמתחילה בהשורש כלול החומר בהצורה, והוא העביות הכלול בהאור הראשון, שהוא השורש עליון, וכלילתו שם הוא רק בכח, כי נעשה עיקר העביות בו ע"י סוד הצמצום כנ"ל וכלול בו בכח. ואח"כ, כשיוצא מן הכח אל הפועל ונעשה למציאות בפנ"ע⁶⁷, והוא כאשר מסתלק האור הראשון למעלה וכנז', אז⁶⁸ מתלבש הצורה בחומר. והוא אור נשמתו העיקרי אשר נמשך בו אח"כ משפעת אור הראשון, וחוזר ומתלבש בו ונעשו שניהם לאחד, כי הם שניהם משורש אחד וכנ"ל.

מאיר הלשם

69. וז"ל: לעולם אין אתה רואה גולם בלא צורה או צורה בלא גולם אלא לב האדם הוא שמחלק גוף הנמצא בדעתו ויודע שהוא מחובר מגולם וצורה ויודע שיש שם גופים שגולמם מחובר מארבעת היסודות וגופים שגולמם פשוט ואינו מחובר רק מגולם אחד והצורות שאין להם גולם אינן נראין לעין אלא בעין הלב הן ידועין כמו שידענו אדון הכל בלא ראיית עין.

ע"ג, שהתפשטות הראשונה הוא אור הא"ס המתייחד עם המציאות, דהיינו אור שעדיין נותר לו משהו ממעלת האין סופיות שבו.

67. כאשר לע"ע הוא אינו אלא חומר בלא צורה (שכן לאחר ההסתלקות הראשון אין האור הנשאר אלא בבחינת רשימו בלבד וממילא אינו בעל צורה), ולכן הוא נעלם.

68. כלומר, בהתפשטות השניה.

פרק ב

הקצה התחתון שלה, ושואבת למעלה⁷⁰ ומשפעת למטה תמיד.

טעם ב' הוא, כי אלו שהיה כל נמצא מופרד ממקורו הן בחומרן והן בצורתן, והיינו שהיה מופרד כל צורה דהתחתון ג"כ ממקורו, הנה היה עומד כל נמצא על מצב אחד לעולם בלי שינוי בו כלל. כי כל שינוי הנעשה בשום נמצא הנה הוא לעולם רק ע"י סיבה המסבב אותה לזה, ומכריח אותה על שינויה, וכל מכריח הנה הוא למעלה ממנו⁷¹. ואלו שהיה שום נמצא נפרד לגמרי מלמעלה לא היה נעשה בו שום שינוי כלל, והיה עומד על מצב אחד לעולם, ולא כן היה כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו, כמו שיתבאר. ואלו שהיה נפרד כל מציאות מלמעלה הן בחומרן והן בצורתן הנה היה אז פעולתו ית"ש ג"כ רק על דרך פעולת התחתונים, שאחר גמר הפעולה אין לה שייכות עוד עם הפועל כלל, ואינה מקבלת ממנו לא תוספת ולא גרעון, והיא מצדו על מצב אחד תמיד בכל זמן קיומה. ובאשר שכוונתו ית"ש בכל מציאות העולמות בכלל ובפרט לא היה הכוונה בהם להשאירם על מציאותם שהם עתה, ושיהא זה לבד תכלית מציאותם ח"ו, וכמו שיתבאר בטעם ג'.

לכך סידר את בנין כל מציאותם הן בכלל והן בפרט שיהא כל כח קיומו וחיותו של כל א' קשור ותלוי לעולם רק למעלה, וכל העולמות כולם הם כולם קשורים ותלויים זב"ז לעילא לעילא עד אליו עצמו ית"ש, ומושגחים כולם תמיד רק ממנו ומונהגים כולם תמיד רק על ידו, כי שואבים כל חיותם וכל כח קיומם תמיד רק ממנו לבד, ורק הוא לבד חי

והנה הגם שמתבאר מדברינו שהחומר והצורה הם אחד משרשם, וכך הם מיוחדים זב"ז תמיד, עכ"ז הנה יש חילוק גדול ביניהם, כי הנה החומר כאשר שנשלם הויותו ומציאותו במקומו, הנה הוא נבדל מהעולם העליון לגמרי, ולא נראה בו עוד קשר ושייכות עמו כלל, כי עומד כל מציאותו רק למטה. משא"כ הצורה הנה היא אינה יורדת למטה להתייחד בהחומר אלא רק בהקצה התחתון שלה לבד, כי שם היא שורש להחומר אשר ממנה לוקח, ומשם נמשך לו כל חיותו וקיומו וכל תהלוכותיו והנהגתו. ולכן היא מתייחדת בזה עם החומר כל זמן קיומו, אבל עיקרה דהצורה היא לעולם קשור ודבוק בשורשה שלמעלה אשר בהעולם העליון, והוא מסיבת ג' טעמים אשר כולם עולים למקור אחד.

טעם א' הוא, כי הנה אי אפשר לשום מציאות להתקיים אפי' רגע אחת בהיותה מופרד משורש צור מחצבתה, וכמו שיתבאר בטעם הב' והג'. ולכן הצורה אשר היא עיקר חיותו דהחומר וכח התהוותו וקיומו, הוכרח להשאר למעלה לישיב בסתר עליון תמיד, ושואבת משם כל שפעת כח קיומו דהחומר כל מה שנצרך לו, וממשיך בו דרך קצה התחתון שלה המתייחד עמו, ועי"ז מתקיים כל מציאותו דהחומר בעולמו כל הזמן הנגזר עליו. ומה שנמשך למטה רק הקצה התחתון שלה הוא משום כי רק זה לבד הוא סיבת דהחומר וצורתו הראוי אליו, אבל עיקרה דהצורה הוא שייך רק למעלה ושם הוא מקומה, ומתפשטת ומתייחדת למטה ע"י

מאיר הלשם

70. נדצ"ל מלמעלה.

71. וכמ"ש בב"ר פ"י פ"ו: א"ר סימון אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל.

המנהיג ופועל את כולם, והוא יתברך ויתעלה שמו מחליף אותם ומשנה ופועל בהם לפי הצורך לתיקונם ולכוונת תכליתם כמו שיתבאר בסמוך.⁷³

טעם הג'⁷⁴ והוא קרוב לטעם הב', כי הנה רצונו ית"ש וכוונתו בבריאת עולמו הרי היה לברוא המון ברואים לאין תכלית, ולהחליף עליהם כל השינויים הרבים והעצומים אשר עובר עליהם בכל משך זמן מצב מדרגתם התחתונה שיסד בהם מסוד המחשבה העליונה [וכמו שבארנו בדע"ה ח"ב ובכ"מ מדברינו], וע"י כל אותן השינויים העצומים המתחלפים עליהם תמיד בגזרת נורא עלילות השם מפעלות בשמים ובארץ ובכל צבאיהם (וכמו שבארנו שם כ"ז), הנה ע"י מזדכך חומריותם ונקשרים ומתאחדים כל פרטי המציאויות כולם זב"ז וזב"ז וכולם באדם שהוא מבחר כל היצור, וע"י מתעלים ממדרגה למדרגה ויתוקנו כולם ע"י האדם, שבו תלוי תיקון הכל לעלות עמו למעלה למעלה למקורם הראשון אשר לוקחו משם, וכדי להשביעם מנועם זיו צחצוח העליון אור פני מלך חיים באין סוף ותכלית, וכמו שבארנו בארוכה כ"ז בספר הכללים כלל ט"ו וי"ז.

ובל התיקון והעילוי הזה הנה הוא רק ע"י צורתם אשר נשאר עיקרם למעלה, והם קשורים ותלויים זב"ז עד לעילא לעילא כנז', ושם במקורם הנה מתאחדים צורות כל המציאויות כולם באחדות גמורה, משום

העולמים כולם. והנה הוא פועל תמיד בהם, ועי"ז אינו עומד המציאות במצב אחד כלל אף רגע אחת, אלא שמתחלפת תמיד בשינויים שונים ואינה עומדת במנוחה כלל, אלא שהיא בפעולה תמיד, והוא מה שכתוב (בראשית ב ג) אשר ברא אלהים לעשות, כי הוא ית"ש עושה ופועל בהמציאות תמיד, שכל הפעולות הנעשה בכל הבריאה כולה בכל עת הנה הוא רק ממנו ית"ש, ע"ד שהוא בכל פעולות הגוף שהוא רק מהנשמה שבו. והכל הוא מה שהקב"ה עושה בהמציאות תמיד ומנהיג אותה לעולם ע"פ הכוונה התכליתית שבה. וע' דברים עמוקים בזה בדברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ב' ושם ח"א דרוש א' סימן ג' אות ג'⁷².

והנה נעשה כ"ז ע"י שהנפש והצורה של כל מציאות, שהיא הכח דכל התהוותה ותכונתה, הנה עומד עיקרה רק למעלה וקשורה לעילא לעילא עד המאציל עליון ית"ש, ועל ידה מתנהג כל נמצא תמיד בעולה ויורד, כי פעם נתעלה תכונתה בעילוי רב, ופעם יורדת ממדרגתה ונגרע מערכה אם מעט ואם הרבה. ועד"ז מתחלף ועובר על כל נמצא שינויים רבים, והיא בפעולה תמיד. והכל הוא מההשגחה וההנהגה העליונה, ומקבלת כל מה שנגזר עליה מהפעולות והשינויים ע"י צורתה אשר היא כח כל התהוותה ואיכותה הנשאר ועומד למעלה דבוק בשורשה העליון וקשור לעילא לעילא עד צור כל העולמים כולם

מאיר הלשם

בכל רגע ורגע ללא הפסק כלל.

73. ע"י דע"ה ח"א ז ע"ב שיסוד התיקון הוא סוד היחוד, שלבסוף תשוב כל המציאות כולה להיות צורת אדם אחת. עיקר מעלת התיקון הוא שהמון בריות לאין תכלית שפרצופו של זה לאו כפרצופו של זה כלל ואעפ"כ יתכללו להיות אחד.

74. נ"ל שהטעם הג' עוסק באורות המקיפים ואילו הטעם הב' עוסק באורות הפנימיים.

72. ולהלן תמצית דברי רבינו שם: אע"פ שהנשמה מחיה את הגוף, בכ"ז לא יתכן שתאיר בגוף תמיד בלי הפסק (דוגמת עצם חיות האדם הבאה על ידי הנשימה שאף הוא בא בתורת רצוא ושוב ואינו עומד תמיד במצב א'). ולכן מוכרח הגוף לטעום טעם שינה, ובכך מתחזק הגוף והנשמה מתחדשת. כשם שכך הוא בגוף בכלליות, כן הוא במחשבה, שכן האדם אינו חושב תמיד, אלא מוכרח לנוח מפעם לפעם. אמנם זאת יש לדעת, שעכ"ז תיקון הנשמה את חומריות הגוף הוא

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ב ואחלמה

פרק ב

למעלה כלולה עמו, אלא שכלילותה בו אשר מתחילה היה רק בכח לבד, ולכן הורידה למטה כדי להוציא את מציאותה ותכונתה מהכח אל הפועל.

ואחר שנשלמה בכ"ז, הנה מחזירה אליו להתתקן עמו ולהשיג את תכלית מציאותה אשר לזה נמצאת, שהוא להעלותה מעילוי לעילוי עד אין סוף ותכלית. כי זכות ועילוי ותיקון גדול הוא להנשמה כאשר מתתקן הגוף על ידו, כי שניהם לא נבראו אלא רק לתכלית זה, שיתוקן הגוף ע"י הנשמה שבו, והוא עילוי גדול להנשמה ג"כ, כאשר שמשלים את פעולתו אשר שולח לזה. ועי"ז הנה הם עולים שניהם בעילוי רב להתענג ולהתעדן באור פניו עצמו ית"ש ולהדבק ולהתייחד באור קדושתו בתכלית תיקון האחרון ככוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי כל נשמה וצורה עיקרה היא למעלה, ורק הקצה התחתון שלה הוא אשר מתפשט למטה בתוך הגוף והחומר, ועל ידה מתתקן ונעשה כל התיקונים כולם. וכן נתבאר ממילא מדברינו ג"כ שכל עולם תחתון לגבי עליון הנה הוא רק כמר מדלי נגדו, שהרי כל המציאות דהתחתון הנה הוא רק מה שהיה כלול בתחילה בכח דהעליון, וכל מציאותו ויציאתו לפועל הוא ג"כ רק משפעת דאור העליון אשר משפיע בו תמיד וככל הנ"ל. וא"כ הרי נמצא שכל תחתון לגבי עליון הנה הוא רק כח והארה ושפע ממנו לבד, והוא אינו עומד לעצמו כלל אלא שהוא קשור למעלה ותלוי בו לעולם.

שכולם נמשכו ממקור אחד ועי"ז הם נקשרים ונתלים זב"ז גם למטה. וכמו שנודע שפרטי כל המציאות כולם נצרכים זה לזה ונעזר האחד ע"י חברו, והם נתלים זב"ז וכולם באדם, ואדם בכולם, והם מתתקנים ומתעלים ע"י האדם. וכ"ז הוא ע"י שמתנהגים כולם מצורתם הנשאר למעלה, ואותו הצורה מנהיגו תמיד לתכליתו ומחליף עליו כל השינויים מהפעולות והתיקונים שנעשה בו, עד שלבסוף מחזירו אליו. וכמו שאנו רואין ג"כ שסוף כל דבר שחוזר ליסודו, וחוזרים כולם לשרשם, עד כי לעת קץ תיקון האחרון יעלו כולם לתיקון סוד האחדות השלימה שהוא תכלית כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים הנז'.

והרי לנו עכ"פ, מה שאנו רואין בסדר כל המציאות שבהעולם הזה כי נסדר כל א' מחומר וצורה, שהוא גוף ונשמה, כלי ואור, חיצוניות ופנימיות. ומתנהג החיצוניות ע"י הפנימיות שבו, ואותה הפנימיות שהוא האור ונשמה עומד עיקרה למעלה, ורק הקצה התחתון שלה הוא אשר מתפשט למטה ויורד ומתלבש בתוך הגוף לנשמה שבו, ודרך אותה הקצה התחתון הנה שואב הגוף חיותו וכל כח קיומו מלמעלה כל עת מציאותו הנגזר עליו. ואותה הנשמה, שהוא הצורה העיקרית דכל מציאות אשר עומד למעלה, הנה הוא פועל בהמציאות תמיד ואינו מניחה רגע אחת בלא פעולה, וכל פעולתו בה הוא כדי לתקן חומריותה למטה ולהחזירה אליו לבסוף להתאחד עמו לנצח. כי קודם שירדה חומר דהמציאות למטה היתה גם היא עם הפנימיות

שער ג

פרק א

יותר נעלה ויותר זך, הן בחומרו והן בצורתו הרבה מאד מאותו שלמטה הימנו. והנה כל עולם ועולם בכללו הוא בתכונת פרצוף אדם⁷⁵, שכל מה שישנו באדם ישנו בעולם, וכל מה שבהעולם הוא באדם, ואין בזה אלא מה שבזה, וכמ"ש באבות דר' נתן פ' ל"א⁷⁶ וכן הרמב"ם במורה ח"א פ' ע"ב. וכנודע שלזה נקרא האדם עולם קטן (תיקו"ז קטז ע"ב), וכן נקרא ג"כ כל עולם בשם אדם, והם אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה (תיקו"ז מא ע"ב), כי כל א' הוא קומה שלימה מתכונת פרצוף אדם שלם ממש.

והנה ע"ד שאמרנו בהמציאות בכלל שהוא נחלק לג' מדרגות, שהם הג' עולמות בריאה יצירה עשיה, הנה עד"ז הוא ג"כ בכל עולם ועולם בפרט, כי כל עולם הרי הוא בתכונת פרצוף אדם כנז', וכל פרצוף אדם הנה הוא נחלק לג' בחי', שהם ג' מדרגות, הן באורך והן בעובי. באורך הוא ראש גויה בטן⁷⁷, ובעובי הוא בשר גידין עצמות⁷⁸, והם ג' חלקי הגוף שהם חיצון תיכון פנימי, והם ג' בחי' כל א' במדרגה בפנ"ע, כי בהם שוכנים הג' חלקי צורה הידועים שהם נפש רוח נשמה.

ומעתה נאמר עוד כי הנה כלל המציאות הוא נחלק לג' מדרגות והם: נבראים נוצרים נעשים, ונקראים בשם ג' עולמות בריאה יצירה עשיה, כי כל א' הוא עולם מלא מכל כללי ופרטי המציאויות כולם, אלא שבזה הם בבחי' 'נבראים', והוא חידוש העצם דכל מציאות אשר שם יצאו ונבראו יש מאין. ובזה הם בבחי' 'נוצרים', ששם יצא כל א' בצורתו וציורו הכמותי והגבולי, משא"כ הנבראים אין גילוי להם למטה צורתם הכמותית כלל ונבחנים רק על האיכות שבהם לבד, ובזה הם בבחי' 'נעשים', ששם נגמר חומריותם הן בהעצם והן בהציור, משא"כ בהיצירה, ומכש"כ בהבריאה, לא ירדו עדיין להחומר העיקרי והממשי כלל. אך עכ"פ הוא כי כל א' לפי בחינתו הוא עולם מלא מכל כללי ופרטי המציאויות כולם, שכל מה שישנו בזה ישנו בזה, ונחתם כל תחתון בכל פרטי המציאויות שבו מהעליון שעליו, שהעליון עם התחתון הם כחותם ונחתם. שכל מה שיש בהחותם מעתיקו בהנחתם, וכל מה שבהנחתם הוא רק מהחותם, אלא שכל מי שהוא יותר עליון הנה נתעלה כל המציאות שבו במדרגה

ט ע"א

מאיר הלשם

עולמים בחכמתו ובתבונתו ברא את כל העולם כולו וברא את השמים ואת הארץ עליונים ותחתונים ויצר באדם כל מה שברא בעולמו וכו', ע"כ.

77. עי' ס"י פ"ג מ"ה.

78. עי' זהר ח"ב עו ע"א, ועי' ע"ח פרקי הצלם פרק ב.

75. כלומר כלל שיעור קומת אדם הכולל את כל גופו.
76. זה לשונו: רבי יוסי הגלילי אומר כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בארץ ברא באדם, משלו משל למה הדבר דומה לאחד שנטל את העץ ומבקש לצור צורות הרבה ואין לו מקום לצור ויש לו צער. אבל המצייר בארץ [מצייר] והולך ומבדיל הרבה הרבה. אבל הקדוש ברוך הוא יהא שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה

פרק א

מראשו כו' אבא שאול אומר מטיבורו ומשלח שרשיו אילך ואילך, ואמרו שם עד כאן לא קאמר אבא שאול אלא לענין יצירה כו', אבל לענין פקוח נפש אפי' אבא שאול מודה דעיקר חיותיה באפיה. [וע' בתוספת שם שהקשו כי בנדה (דף כה ע"א) אמר אבא שאול ג"כ כי תחילת ברייתו מראשו, ואומר רבינו תם שם כי בנדה צ"ל כרשון⁸¹ וכן הוא בערוך ע"ש. אמנם בתוספתא (נדה פ"ד) כתוב שם ג"כ כמו הגירסא שלפנינו, אך במדרש (ויקרא רבה פ' יד סימן ח) שם איתא כגירסת ר"ת והערוך] אך באמת הנה אלו ואלו הם דברי אלהי"ם חיים, כי בבחי' הבריאה של הולד שהוא התחלת מציאותו ויציאתו אשר מאין ליש, הוה ראשיתו מראשו שהוא מהמוח שבו, כי משם הוא שורש החיות, ושם הוא ראשית העצם, ונקודתו הפנימית, אשר משם נמשך ההתהוות של הולד. והוא מה שאמרו כי לענין חיותיה גם אבא שאול מודה ששם הוא שורשו בעצם, אך זהו רק בבחי' האיכות שבו, שהוא בחי' הבריאה שבו, אבל בבחי' היצירה של הולד, שהוא מציאותו בכמות, הנה בזה נעשה ההתחלה מהחלק האמצעי שבגוף, והוא מ"ש מטיבורו, ור"ל מטבור הלב עד טבור הגוף, ששם הוא החלק האמצעי שבגוף, וכמו

ט ע"ב

כי הנפש היא שרויה בהבשר, שהוא החלק החיצון של הגוף, ועיקר משכנה ומקומה אשר משם היא מתפשטת ומחיה את כל הגוף הוא בהכבד (ע"ח שער עגו"י פרק ג), שהוא התחלת המעיים. והבטן חלק התחתון דהגוף [ור"ל כי עיקר עצמות אור הנפש הוא באמת ג"כ רק בלב, אך גילוי הוא בכבד, ע' דברינו שער טנת"א פ"ה אות סג⁷⁹ ושם פ"ו אות ב], והרוח הוא שרוי בהגידין שהוא החלק התיכון והאמצעי שבגוף, ועיקר משכנו ומקומו הוא בלב, שהוא הנקרא בספר יצירה בשם גויה, משום שהוא עיקר מציאות האדם, והנשמה היא שרויה בעצמות⁸⁰, ר"ל במוח שבהעצמות, והוא מ"ש (תהלים לה י) כל עצמותי תאמרנה, והוא החלק הפנימי שבהגוף, ועיקר משכנה ומקומה הוא בהמוח שבראש, שהוא החלק העליון שבהגוף.

והנה אלו הג' מדרגות שהם ראש גויה בטן שבאורך, אשר סימנם הוא מל"ך, וכן פנימי תיכון חיצון שבעובי אשר סימנם הוא פת"ח עם הנר"נ שבהם, הנה הם הג' בחי' דבריאה יצירה עשיה, אשר הם בכל פרצוף ופרצוף, כי הנשמה והמוח עם החלק הפנימי שבהגוף הוא בחי' בריאה שבכל פרצוף, והוא מ"ש רז"ל (יומא פה ע"א) מהיכן הולד נוצר

מאיר הלשם

לרוח. ובמקום עיקר גילוי הרוח לא נזכר הנפש אע"פ שמצוי שם, שכן שם אינו ניכר אורו על דרך שרגא בטיהרא אבל באמת אף הנפש שורה בלב וכנ"ל. ועי' בבהגר"א על תיקו"ז עח ע"א, ז"ל: וההוא נורא דאיהו בערקין דדמא רוחא נשיב אבתריה בערקין דלכא - כצ"ל, דבמוחא וריאה ולכא הן נר"ן כמ"ש סוף תיקון כ"ו ואעפ"כ שריא ע"י התנשבות הריאה הרוח בלב כמו הנשמה שעיקר חופף על האדם וענפיה בתוכו וכן האויר בעולם ונשיב באדם וכן כה"ג בנפש שעיקרה בלב ומתפשט בכבד וז"ש למעלה דלכא ארונא אע"ג דס"ת הוא הריאה כנ"ל, ע"כ.

80. עי' ע"ח שער כו ריש פרק א.

81. וז"ל: תחילת ברייתו כרשון, פירוש, יום שנגמר תחילת צורתו הוי כל גופו גדול כסלעם.

79. להלן תמצית דברי רבינו שם (בביאורים): כתוב בע"ח שער טנת"א פ"ה שהנפש בלב. וקשה ממ"ש בשער המוחין פ"ה ועוד כמה מקומות, שהנפש הוא בכבד. אלא פשר הדבר הוא, שנר"נ הוא שורש כולם, ולכן אע"פ שהמוחין שבראש הנר"נ נחלק לג' בחי' חב"ד, אמנם עיקר הגילוי של הרוח אינו אלא בלב, ועיקר הגילוי של הנפש יוצאת מהלב אל הכבד. ואין הכוונה שהלב יורד ממדריגה למדריגה ונעקר ממקומו, אלא שרשו לעולם קיים במקומו, ומכח ריבוי האור שבו מתפשט אורו ומאיר לכבד, ומשם מתפשט לכל איברים. ולכן נאמר שהכבד הוא כלי לאור הנפש, שכן האיברים מקבלים את הארת הנפש רק לאחר שנצטמצם האור מהלב וירד לכבד. והנה אור הרוח מקבלים דרך העורקים הנמשכים מהלב, ולכן אמרו שהלב הוא כלי

כל הג' עולמות יחד ג"כ רק כללות פרצוף אדם אחד⁸⁴. וכן הוא כל עולם בפנ"ע הוה כל א' בחי' קומת פרצוף אדם בכל תכונותיו כנז', והרי נבחן בחי' בריאה יצירה עשיה בכל עולם גופה וכן בכל אדם גופה. וכבר אמרנו כי אלו הג' מדרגות שבאדם הנה הם הנשמה רוח נפש שבו, וכן הם ג"כ בחי' הנר"נ שבכל עולם גופה, וכן הוא בכללי כללות, כי עולם הבריאה הוא בבחי' נשמה, ועולם היצירה הוא רוח, ועולם העשיה הוא נפש. הגם שיש נר"נ בכל א' מהם עצמו ג"כ, אמנם בהעריך כלל כל עולם זה כנגד זה, הנה נבחן כל א' לגבי חברו רק בבחי' מדרגה אחת לבד, כי כלל כל עולם העשיה כולה שהיא התחתונה והחיצונה לכולם, הנה נבחן כל הג' חלקי הנר"נ שבה כולם רק בבחי' נפש לבד, כי הם רק הנר"נ שבהנפש גופה, והיא כולה רק הנפש הכללי. וכל עולם היצירה בכלל שהוא האמצעי לכולם הוא כולו בחי' רוח, והנר"נ שבו הם רק הנר"נ שבהרוח הכללי. וכל עולם הבריאה בכלל שהוא העליון והפנימי לכולם הוה הנר"נ שבו כולן בבחי' נשמה, והם הנר"נ שבהנשמה הכללי, כי כל א' הוא כלול מכל הבחי' וישנם בכל א' כללים ופרטים ופרטי פרטים עד אין חקר, וכמו שיתבאר עוד בעה"י לקמן בדברינו.

שאמרו שם דכל מידי ממציעתיה מיתצר, ומתחיל מציאותו אשר בבחי' יצירה מהרוח והלב, שהוא החלק האמצעי שבגוף, ומשלח שרשיו אילך ואילך, כי הרוח והלב שהוא באמצע הוא בחי' היצירה שבהפרצוף, והוא הגויה ומציאותו הוא מטבור הלב עד טבור הגוף, והוא כל חלק הגוף אשר לפני⁸² מן הפרסא המפסיק בין הלב והריאה לבין הכבד והמעיים, וכ"ז הוא בחי' היצירה שבגוף, אך הנפש עם הכבד וכל חלק החיצון והתחתון שבגוף הוא בחי' עשיה שבכל פרצוף, כי שם נגמר תיקונו בכל עביותו וחומריותו הנצרך אליו לקיומו בעוה"ז.

וכן הנה ישנם עד"ז כל אלו הג' בחי' ומדרגות בכל עולם ועולם ג"כ, כי אין בריאת ויצירת ועשיית האדם אלא רק מאותן הבחי' אשר ישנם בעולם, וכמ"ש באבות דר' נתן פ' ל"א⁸³ וכנז', (והם הג' מדרגות שבעשר ספי" אשר בכל עולם שהם כח"ב חג"ת נהי"מ כנודע).

ונמצא כי אלו הג' מדרגות דבריאה יצירה עשיה הנה הם ישנם הן בפרטות, שהוא בכל אדם בפרט, והן בכללות שהוא בכל עולם ועולם בפנ"ע, והן בכללי כללות שהם הג' עולמות ביי"ע, כי בכללי כללות הוה

פרק ב

רז"ל בבראשית רבה (פ' יד סימן ט) וכן בדברים רבה (פ' ב סימן לו) חמשה שמות יש לנשמה נפש רוח נשמה חיה יחידה, והם

אמנם מה שאמרנו שחלקי הצורה הם ג' והם נר"נ, הנה האמת הוא שחלקי הצורה הם חמשה, והם נרנח"י, וכמו שאמרו

מאיר הלשם

בבחינת אלקות, ולכן יש לו צורת פרצוף אדם. ממילא עולמות ביי"ע, הרי הם עולמות נפרדים, כלומר שאינם אלקות כלל ואינם נכללים באצילות, בהכרח שיש להם צורת פרצוף אדם בפני עצמו. ועי' לקמן שער ד פרק ג.

82. כלומר, למעלה מהפרסא. ואם כן בע"כ הוא מהגרון עד הסרעפת.

83. הו"ד לעיל הערה 76.

84. עולם האצילות, הרי הוא עולם שהכל נתגלה בו

להם, אלא הוא כי החיה והיחידה הכלליים הם רק מרחף עליהם מבחוץ בבחי' מקיף ומקיף למקיף, ולא נכנס מהם בעולמות מבפנים אלא רק הארתם לבד.

והנה ע"ד שאמרנו שישנם ה' צורות כלליים שהם נרנח"י, כן הוא ג"כ שכל א' מאלו הה' הוא כלול ג"כ מה', שישנם ה' בחי' נרנח"י בהנפש הכללי, נפש שבנפש רוח שבנפש נשמה שבנפש חיה שבנפש יחידה שבנפש, וכולם הם נפש הכללי. וכן עד"ז ה' בחי' נרנח"י בהרוח הכללי, וכן ה' בחי' נרנח"י בהנשמה הכללי, וה' בחי' נרנח"י בהחיה הכללי, וה' בחי' נרנח"י בהיחידה הכללי. וכן ע"ד שאמרנו שהחיה והיחידה הכלליים לא נמצא להם כלים בהגוף, והם אינם מתלבשים בהגוף אלא שנשארים מבחוץ בבחי' מקיף ומקיף למקיף, כן הוא עד"ז בהחיה והיחידה הפרטיים אשר בכל א' מהנרנח"י הכלליים. הנה הם ג"כ אינם מתלבשים בהגוף אלא שנשארים ג"כ רק בבחי' מקיף ומקיף למקיף וכגון הנפש הכללי אשר אמרנו שהוא מתלבש בהגוף ומקומו וגילויו הוא בהכבד, ומשם הוא משלח פארותיו בכל הגוף כולו ומאיר ושולט בחלקי החיצונית דהגוף וכנ"ל. הנה כל התלבשות הזו הנה הוא רק בבחי' הנר"נ שבנפש, אבל החיה והיחידה שבהנפש הנה הם אינם מתלבשים בהגוף, אלא רק בהארתם לבד, אבל עיקר אורם נשאר מבחוץ בבחי' מקיף ומקיף למקיף. וכן עד"ז בהרוח הכללי המתלבש בהלב ומאיר ושולט בהחלק האמצעי שבגוף, והנה הוא כלול מנרנח"י שהם הנרנח"י שבהרוח הכללי וכנ"ז, הנה אינו מתלבש בהלב והגוף אלא רק בהנר"נ שבו לבד, אבל החיה והיחידה שבו הם נשאר מבחוץ בבחי' מקיף

באמת ה' בחי' נשמה, כל א' גבוה מחבירו. אך מה שאמרנו שהם ג', הוא משום כי מקומם ומשכנם בהגוף הוא רק ג' לבד⁸⁵, שהם נפש רוח נשמה, ועל ידיהם נתחלק הגוף לג' מדרגות, שהם ראש גויה בטן⁸⁶, ופנימי תיכון וחיצון כנ"ל, ולא נמצא בהגוף מקומות וחדרים לחלקי הצורה אלא רק ג' לבד, שהם מוח לב כבד, והם המקום ומעון לנר"נ. אבל להחיה והיחידה לא נמצא להם כלים בהגוף להתלבש בהם, כי אין בכח הגוף לקבלם מחמת אורם הגדול, אלא שהחיה היא בתוך הנשמה, שהנשמה הוא הגוף והכלי שלה, והיחידה היא שורה בתוך החיה. והעיקר הוא כי החיה והיחידה הנה הם אינם מתלבשים בעיקר אורם בהגוף כלל אלא שהם מרחפת על הגוף מבחוץ, כי החיה היא מרחפת על הנר"נ שבהגוף, והיא להם בבחי' אור מקיף, והיחידה היא מרחפת על החיה והוא מקיף למקיף. ומה שאמרנו שהם מתלבשים בהנשמה הוא רק הארתם לבד, אבל הם עצמם אינם מתלבשים בהגוף כלל, אלא הם רק בבחי' מקיף ומקיף למקיף. ומשום שהם אינם מתפשטים להתלבש בהגוף ממש ולא נמצא בהגוף אלא רק ג' כלים להנר"נ לבד שהם מוח לב כבד כנ"ז, לכן אמרנו שחלקי הצורה אשר בהגוף הם ג' שהם הנר"נ.

והנה ע"ד שאמרנו בכל אדם בפרט כן הוא עד"ז בעולמות בכלל כי הנה הם ג' עולמות בריאה יצירה עשיה אשר הם כלל העולמות הנפרדים⁸⁷, משום שהם כולם אינם אלהות כלל⁸⁸, והנה הם ג' כלים לקבל בתוכם את הנר"נ הכלליים, כי הנפש הכללי הוא בעשיה, והרוח הכללי הוא ביצירה, והנשמה הכללי בבריאה, אבל לחיה ויחידה הכלליים לא נמצא עוד עולמות נבראים להיות כלים

מאיר הלשם

87. עי' מקור לשון זה בזהר בראשית כב ע"א.

88. עי' לעיל הערה 19.

85. עי' ע"ח שער א ענף ג.

86. עי' ס"י פ"ג מ"ה.

אמנם דע כי הנה הגם שאמרנו שחלקי הצורה המתלבשים בהגוף הנה הם ג' שהם נר"נ ואמרנו כי נתייסד להם ג' כלים בהגוף שהם מוח לב כבד, והם מקום ומעון להנר"נ וכנ"ל, הנה האמת הוא כי עיקר הצורה המתלבש בהגוף ממש הם רק שנים שהם נפש ורוח לבד, והנר"נ דהנפש והרוח הם אשר מתלבשים במוח לב כבד, אבל הנשמה הכללית היא אינה מתלבש בהמוח אלא רק בהקצה התחתון שלה, כי עיקר מדרגת האדם הוא רק הנפש והרוח, אבל הנשמה היא באמת למעלה ממדרגתו ואינה מתלבשת בהאדם אלא רק כדי להתעלה ולהתגדל על ידה למעלה ממדרגתו שהוא נפש ורוח, ולהתעלה על ידה למדרגת הנשמה ג"כ, ומשום שעיקר מדרגת האדם הוא רק נפש ורוח, לכן הם אשר מתלבשים ומשתתפים עם הגוף וחומר ונעשים חד עמו, אבל הנשמה אין לה השתוות עם הגוף כלל אלא רק בהקצה היותר תחתון שבה לבד, ובזה לבד היא מתלבשת בו, והתלבשותה הוא ג"כ רק ע"י הנשמה שברוח, אשר מקומה הוא בהמוח, ומה שאמרנו לעיל שהרוח הוא בלב, הוא רק הרוח שברוח, אבל הנשמה שברוח שורה ג"כ רק בהמוח, והוא

ומקיף למקיף. וכן עד"ז הנשמה הכללית אשר היא מתלבש בהמוח ומאיר ושולט בהחלק הפנימי שבגוף, והנה היא כלולה מנרנח"י שהם הנרנח"י שבהנשמה הכללית, הנה אינו מתלבש בהמוח והגוף אלא רק בהנר"נ שבה לבד, אבל החיה והיחידה שבה הם אינם מתלבשים בהגוף כלל, אלא שהם נשאר מבחוץ בבחי' מקיף ומקיף למקיף.

והרי נמצא כי יש לכל גוף ו' מיני מקיפים פרטיים והם החיה והיחידה אשר בכל א' מהג' אורות נר"נ הכלליים, והוא לבד החיה והיחידה הכלליים שהם כולם רק מקיפים לבד בכל הה' בחי' נרנח"י שבכל א' מהם, והרי הם בסך הכל ט"ז מיני מקיפים לכל פרצוף ופרצוף, וכן הוא בכל עולם ועולם. אמנם הוא כי כ"ז הוא רק בדרך כלל, אבל בפרטיות הנה מתרבים הארת הנרנח"י שבכל א' בהפנימים והמקיפים שבהם לפרטים רבים אין חקר, וכמו שמבואר בהדרושים. וע' דברינו בשער העקודים פ"ב אות ז' סי' ב'⁸⁹, וענין צורך ותועלת המקיפים ע' דברינו שם אות ח'⁹⁰, וכן יתבאר כ"ז ג"כ קצת לפנינו בשערים הבאים בעה"י.

מאיר הלשם

הפנימי אזי המקיף מחיה את הגוף, ג) יש אפשרות לכל א' להתעלות על ידי הארה מהמקיף, להשתנות מאור פנימי למקיף וממקיף למקיף יותר עליון עד אין קץ, ד) על ידי האור המקיף מתראה אלינו תמיד רשימו מאלקותו ית' דהיינו כבוד מלכותו שבכל עולם והיינו הניסים הגלויים, ה) לצורך התיקון האחרון דלעתיד. ג' הבחי' הראשונות באים על ידי מקיפי נר"נ. ומה שאמרנו שהוא לצורך הניסים הגלויים הוא רק מאור היחידה הפרטי שבאור מקיף החיה הכללית אבל האור המקיף דהיחידה הכללית עיקרו אינו מאיר אלא לימות המשיח. והאחרון הינו עומק הכוונה בכל האורות המקיפים, כי הם מנהיגים את העולם בהעלם תמיד לצורך תכלית התיקון האחרון. והאור המקיף דהיחידה עיקר עניינו הוא התיקון האחרון, והוא שורש לכל הכבשי דרחמנא (ברכות י ע"א).

⁸⁹. ולהלן תמצית דבריו שם: הנר"נ מתלבשים בגוף משא"כ חיה ויחידה. נמצא, כי החיה והיחידה אין להם השתוות עם הגוף כלל, שכן אינם מאירים בו על ידי שמתייחדים בו, אלא רק מאירים בו על ידי הנשמה. והנה פעולת אור מקיף אינה אלא לזכך את הכלי מבחוץ (ועי' לקמן בהערה הבאה), ועי"כ הוא עובר דרך הגוף ומתאחד עם האור הפנימי.

בחי' חיה ויחידה הינם המקיפים הכלליים הנמצאים בכל עולם ועולם בפ"ע מעולם האצילות ולמטה. כל זה מיירי רק באו"מ הכלליים, אמנם כל עולם יש לו את המקיפים הפרטיים השייכים לכל בחינה ובחינה שבו.

⁹⁰. ולהלן תמצית דבריו שם: מקיפים הם לצורך ה' בחינות: א) לזכך את הגוף והכלי מבחוץ, ב) לפעמים על ידי פגם ועון, כאשר נחלש ונתמעט כח האור

ממדרגתו⁹¹, וע"י אותה הנשמה הכללית קשור האדם למעלה למעלה, ועל ידה שורה השכינה בישראל ומייחד שמו עליהם, כמו שיתבאר כ"ז למטה באר היטיב בעזרת השם יתברך שמו.

עיקר הנשמה שבאדם, אשר במדרגת האדם. ובתוך אותה הנשמה שברוח מתלבשים הנר"נ שבהנשמה הכללית בהקצה היותר תחתון שבהם, וכדי להתעלה ולהתגדל על ידן למעלה

פרק ג

בהרוח והנפש הכלליים דהיצירה ג"כ אלהות גמור, אך מהנשמה הפרטית ולמטה אשר בהרוח ונפש הכלליים דהיצירה הם אינם אלהות כלל. ובעולם הבריאה הוה גם הנשמה הפרטית אשר בהרוח והנפש הכלליים דהבריאה ג"כ אלהות גמור, ורק הרוח והנפש הפרטיים אשר ברוח ונפש הכלליים דהבריאה הם אינם אלהות כלל. ונמצא כי בעולם הבריאה הוה האלהות מהנשמה ולמעלה לעולם, ר"ל גם הנשמה הפרטית אשר בהרוח ונפש הכלליים שבה, אבל בעולם היצירה הוה האלהות אשר גם בהרוח והנפש הכלליים שבו רק מהחיה ולמעלה, אך בעולם העשיה לא הוה אלהות ברוח ונפש הכלליים שבה אלא רק היחידה לבד שבהם.

וְהָרִי נמצא מכ"ז כי היחידה היא לעולם אלהות, ור"ל גם היחידה הפרטית אשר גם ברוח ונפש הכלליים דהעשיה, אבל הרוח והנפש הפרטיים דהרוח ונפש הכלליים הם לעולם אינם אלהות, אפי' בעולם הבריאה. אך הנשמה והחיה הנה בעולם הבריאה הם ג"כ אלהות גמור לעולם, ור"ל אפי' הנשמה והחיה הפרטיים אשר גם בהרוח והנפש הכלליים, אבל ביצירה הוה האלהות רק

והנה אמרנו כי יש נרנח"י כלליים ונרנח"י פרטיים, והיינו שכל א' מהנרנח"י הכלליים הנה כלול כל א' ג"כ מנרנח"י וכנ"ל. אמנם הנה יש חילוק גדול בין הנרנח"י הכלליים להנרנח"י הפרטיים, כי הנרנח"י הכלליים הנה הרוח והנפש הכלליים הם נבראים נוצרים נעשים והם אינם אלהות כלל (וע"פ מה שיתבאר למטה), אבל הנשמה והחיה והיחידה הכלליים אלו הג' הם כולם אלהות גמור, גם בהעולמות בי"ע. שאפי' בעולם העשיה הוה מהנשמה הכללית ולמעלה כולו אלהות גמור, כי הנשמה הכללית אשר גם בהעשיה הנה היא מעולם האצילות, אשר הוא אלהות גמור כמו שיתבאר בשערים הבאים. אמנם הנרנח"י הפרטיים אשר ישנם גם בהנפש והרוח הכלליים, הנה יש בהם בחי' שהם אלהות ויש בהם בחי' שאינם אלהות, ויש חילוק בזה בין העולמות, כי בעולם העשיה הוה האלהות שבהם רק היחידה לבד שבהם, כי היחידה הפרטית אשר גם בהרוח והנפש הכלליים דהעשיה הוא אלהות גמור, אבל מהחיה ולמטה אשר בהרוח והנפש הכלליים דהעשיה הם אינם אלהות כלל, ובעולם היצירה הוה גם החיה הפרטית אשר

ר ע"א

מאיר הלשם

שהיא ג"ר עצמן אינן באים באדם כלל, והן אלקות, וז"ס איש האלקים, והן בחטאי האדם מסתלקין בסוד מוחין וכו', ג"ר של הרוח עולין למעלה ואין פגם נוגע בהן רק סילוקן מאדם, בסוד שיחת לו לא וכו', עכ"ל.

91. ע"י יהל אור ח"א יא ע"ד וז"ל, ג' ראשונות אין מושגים כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מז"א ונוק', והן נקראים עולם, וכו' וכן באדם נשמה חיה יחידה שכללם הנשמה היא ג"ר של הרוח של האדם, אבל הנשמה עצמה

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה

מג

י ע"א - י ע"ב

פרק ג - פרק ד

בספר יהל אור דף יא ע"ד⁹²), ובמה שכתבתי החילוק בין הכללים להפרטים בזה יתיישב דברי הגר"א בליקוטיו שבסוף הספד"צ (לו ע"ד) ד"ה ידוע שהבדל עצמי כו' ע"ש⁹³, שהוא נראה כסותר את עצמו למה שכתב בהיכלות הנז', אבל לפי מה שכתבתי הוא ניחא, כי בליקוטיו שם מדבר בהנרנח"י שבנפש רוח הכלליים, כי רק הם לבד הם עיקר מדרגת דהעולמות ביי"ע והוא מדרגת האדם והבן⁹⁴].

מהחיה לבד, אך לא מהנשמה ולמטה. ובעולם העשייה הוא רק היחידה לבד ולא מהחיה ולמטה, וכ"ז הוא רק בהנשמה והחיה הפרטיים אשר ברוח ונפש הכלליים, אבל הנשמה והחיה הכלליים ומכש"כ היחידה הם כולם לעולם **אלהות** גמור בכל חלקי הנרנח"י שבהם גם בעולם העשייה [וכמ"ש האריז"ל בשער הצלם פ"א ובשער השמות פ' א' ב' ובכ"מ, וכן כתב ג"כ הגר"א ז"ל בהיכלות בראשית (היכל א'

פרק ד

שבו, ושם הוא שורשו והתחלתו, שהוא בחי' הראש שבו. וע' שער פרקי הצלם (ריש פרק ב) שאמר שם הרב כי אין דבר שאין בו נרנח"י, והוא כללות הנפש המרכבת שאמרנו שישנו גם בהדומם, והוא הכח המקיים את הרכבתו, שהוא בחי' נפש דהדומם. וע' בדברי הרב בשער קיצור אבי"ע (פ"ב ושם פ"י בד"ה הדומם) ע"ש.

ונחזור להענין כי הנה עכ"פ הוא כי מקומה של הנשמה הפרטית אשר גם בהרוח והנפש הכלליים הוא ג"כ רק בהמות, ועל זה נתייחד ג' מקומות בהגוף דכל פרצוף שהם מוח לב כבד, כי הם המשכן והמעון להנרנ"י

ודע כי הנשמה הפרטית אשר גם בהרוח והנפש הכלליים, הנה מקומם הוא ג"כ רק בהמות, והוא מה שאנו רואין שיש בחי' מוח גם לבהמה, וכן יש בחי' מוח גם לנפש הצומחת שבכל מין צומח, וכן הוא גם לנפש המרכבת שבכל חלקי הדומם. והוא המקום דהנקודה הפנימית דכל גשם שהיא הנושא אותו (כמ"ש בספר יצירה פ"ד מ"ד ע"ש בהגר"א⁹⁵), כי שם שוכן הצורה העיקרית דכל מציאות. שכל א' הוא כלול מחומר וצורה כנ"ל שער ב', ואותו המקום דהנקודה הפנימית אשר בו שוכן הנפש המרכבת, שהיא הצורה אשר ישנו גם בהדומם, הוא בחי' המוח

מאיר הלשם

דיצירה - דע"ה ח"א נב ע"ד] ועי' בע"ח שער הצלם פ"א ושער השמות פ"א ובדרושי אבי"ע פ"ה, ע"כ.

⁹⁴ במהדורה הישנה השמיט לסגור המוסגר ותוקן במהדורתו.

⁹⁵ ז"ל הס"י: שבע כפולות בג"ד כפר"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם. ופי' הגר"א שם: מעלה כו' - ר"ל כמו בכל גשם יש ששה שטחים ונקודה הפנימית שנושאת הכל שממנה כולם יוצאים, כן למשל בספירות ו"ק עד"א ו' ספירות כידוע כמ"ש לעיל בפרק א, ושכינה היכל הקדש באמצע.

⁹² הו"ד לעיל הערה 91.

⁹³ ז"ל: ידוע שהבדל עצמי אינו ברב ומעט לכן ד' הבדלים בארץ והן דצח"מ, וכן ד' בעולם אבי"ע והבדלם באלקות, כי בכריאה האלקות מנשמה ולמעלה, וביצירה מחיה, ובעשייה מהיחידה, ע"כ.

וז"ל הערתו שם: עי' יהל אור בראשית יא ע"ד [מנשמה ולמעלה הוא אלקות כידוע בכל עולמות ביי"ע אפילו בארץ הזו התחתונה ואפילו באדם הנשמה שלו למעלה חלק אלוך ממעל] ע"ש ומ"ש כאן כוונתו הוא על החיה ויחידה אשר מהג"ר דהרוח עצמו [דהיינו הנשמה הפרטי דרוח דבריאה, וכן החיה הפרטי דרוח הכללי

דהנפש. ואותן הקרומין הנה בהיות הולד בבחי' עיבור שאז אין בו רק נפש לבד, הוה אותן הקרומין אז בו במציאות מוחין ממש, והם המוחין דעיבור, אך אח"כ בגדלות" כשנגמר בו המוחין האמיתי הנה נעשה מהמוחין דעיבור לקרומין על המוחין, ושם שורה בו הנשמה דהנפש, והוא לבוש על הנשמה דהרוח שהוא בהמוח ממש, כמו הקרומין שהם לבוש על המוחין. ונמצא כי עכ"פ הוא שהם שניהם בהמוח שבראש, זה בהמוח ממש וזה בהקרום, וכן עד"ז בהרוח שבשניהם, כי הן הרוח שברוח והן הרוח שבנפש, שניהם הם בלב, וזהו מציאות השני חללים שבלב⁹⁷, באחד רוח ואחד דם, הימין רוח והשמאל דם, והם הרוח שברוח והרוח שבנפש. ומה שהוא דם הוא משורש הכבד אשר בו, ששם הוא עיקר מציאותו וגילוי, כי עיקר מציאותו וגילוי דהנפש הוא רק בכבד, וכן הוא עד"ז בהנפש שבשניהם. כי הן הנפש שברוח והן הנפש דהנפש שניהם הם בהכבד, הנפש דהרוח מבפנים, והנפש דהנפש מבחוץ, והוא אשר משתתף ומתערב עם הדם והבשר, וכמ"ש (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר, והוא הנפש דנפש אשר הוא משתתף ומתערב עם הדם והבשר אבל הנפש דהרוח הוא מבפנים אליו, ושניהם הם בכבד. וזהו הענין מה שתלוי טריפת הכבד בשיעור ב' זיתים⁹⁸, כזית במקום מרה ושם הוא הנפש שבנפש, וכזית במקום חיותו ששם הוא הנפש דהרוח, ונקרא הוא מקום חיותו, כי הרוח הוא עיקר החיים.

והרי נתבאר לנו מכ"ז כי הן הנר"נ דהרוח והן הנר"נ דהנפש שניהם הם במוח לב

הפרטיים אשר בהרוח והנפש הכלליים, שהם עיקר מדרגת של כל פרצוף וכנ"ל. ולכך נתייסד להנר"נ שבהם ג' כלים, מח לב כבד, והם מעון ומדור להם, שבהם הם שוכנים. אבל הנשמה הכללית שהיא כולה **אלהות**, אין לה השתוות כלל עם שום גוף וכלי, ולכן לא נתייסד לה כלי כלל בהגוף לקבל אותה בתוכה, אלא שהיא שוכנת בתוך הנשמה דהרוח אשר במוח, שהנשמה דהרוח הוא הכלי שלה, ושם היא מתפשט בהקצה היותר תחתון דהנר"נ שלה, ובזה לבד הוא מתלבש בכל פרצוף. והנה בעולם העשיה, אשר ה**אלהות** שבה היא רק היחידה דהרוח ונפש וכנ"ל פ"ג, הנה מתייחדת הנשמה הכללית בהאדם ע"י היחידה שבו, והיחידה הרי היא מתפשטת ומתלבש בהארתה בהחיה, והחיה בהנשמה שבמוח (שהוא הנשמה דרוח ונפש כנז') וכנ"ל פ"ב. ובעולם היצירה מתייחדת הנשמה הכללית בכל פרצוף ע"י היחידה והחיה שבהרוח ונפש, ובעולם הבריאה מתייחדת הנשמה הכללית שבה ע"י היחידה והחיה והנשמה אשר בהרוח ונפש. ואותן הנשמה והחיה והיחידה דרוח ונפש שבה הם הג"ר דעולם הבריאה הנקרא כסא הכבוד, והנה הם בהיכל הז' דבריאה שהוא בחי' המוח שבה, ובהם מתפשטת ומתייחדת הנשמה הכללית דהבריאה וכמ"ש בשער כסא הכבוד (פרק א).

אמנם מה שאמרנו שהנשמה דרוח ונפש הם בהמוח, הנה עיקר הנשמה שבהמוח עצמו הוא רק הנשמה דהרוח, אבל הנשמה שבנפש הנה היא אינה בהמוח עצמו אלא רק בהקרומין דהמוח⁹⁶, והקרומין הם בבחי' בשר, שהוא משורש הדם, והכבד מקום משכן

מאיר הלשם

96. ע"י ע"ח שער הצלם פרק ב וכן בשער אנ"כ פרק י ושער המוחין פרק א.

98. ע"י שו"ע יו"ד סי' מא סעיף ג.

97. ע"י ע"ח שער הצלם פרק ב וכן בשער אנ"כ פרק י ושער המוחין פרק א.

99. ע"י ברכות סא ע"א: אמר רב יצר הרע דומה לזכוב

כבד, שהם ראש גויה בטן, וכן הם שניהם בכל חלקי פנימי תיכון חיצון דהגוף שאמרנו לעיל פ"א, והרי הם מתחילים שניהם מן המוח, וכן הם מתפשטים שניהם עד סוף הגוף.

פרק ה

שהיא הנפש הכללי היא בכל עיקרה למטה. והרי לא הונו הנר"נ הכלליים שבהעולמות עם הנר"נ הכלליים שבכל פרצוף ופרצוף בסדר אחד כלל, והוא לכאורה קושיא גדולה, כי הרי לעיל פ' א' ב' אמרנו שסדר מציאות העולמות עם סדר בנין כל פרצוף שוים הם בכל וכל.

אך הענין בזה הוא כי הרי כבר מתבאר מדברינו לעיל פ"א, כי כל נר"נ הנה כשם שהם חלוקים בין מעלה ומטה, שהנשמה הוא למעלה והרוח באמצע והנפש למטה, כן הם חלוקים ג"כ בין פנימי לחיצון, שהנשמה היא בחלק הפנימי שבגוף, והרוח הוא בחלק התיכון, והנפש בחלק החיצון. והרי הם ג' מדרגות בגובה, שהם מעלה ואמצע ומטה, וכן ג' מדרגות בעובי שהם פנימי תיכון חיצון. והנה הם תשע בחי' שהם ראש תוך סוף, שכל א' הוא כלול מג', שהם פנימי תיכון חיצון. והנה הם הנר"נ שבנשמה, והוא במוח, והנר"נ שברוח והוא בלב, והנר"נ שבנפש והוא בכבד, והם ט' [ועם שורש הנעלם דכל א' אשר ממנו הוא יוצא ונמשך הוא עשר, והם בחי' העשר ספי' שישנם בכל א', כי הנר"נ שבהנשמה בהפנימי תיכון חיצון שבה הם חב"ד, והנר"נ דהרוח בהפנימי תיכון חיצון שבו הם חג"ת, והנר"נ דהנפש בהפנימי תיכון חיצון שבה הם נה"י, (והמלכות הנה הוא פרצוף בפנ"ע, פרצוף הנוק' שישנם בה ג"כ כל אותן העשר)]. וכ"ז הוא הן בכללות העולמות, והן בפרטות כל עולם וכל פרצוף, כי כל א' הוא כלול מנר"נ כנ"ל, וישנם בכל א' כל התשע בחי', שהם ג' חלקי נר"נ, והם הי' ספי' שבכל א'. והנה הג' עולמות בריאה יצירה עשייה שהם הנר"נ הכלליים, וישנם בכל א' מהם

אמנם מה שיש לכאורה לתמוה בזה, כי הוא נגד הנודע ונגד מה שאמרנו לעיל בכל דברינו, שישנו לכל א' מהנר"נ מקום מיוחד בהגוף, והם הג' כלים מוח לב כבד, שהנשמה היא למעלה בהמוח, והרוח הוא באמצע שהוא בלב, והנפש הוא למטה שהוא בכבד, כי כמו שהוא בכללות העולמות כן הוא בפרטות כל פרצוף, ובכללות העולמות שהם בריאה יצירה עשייה. ובריאה היא נשמה ויצירה רוח והעשייה נפש, הרי הם בכל עיקרם זה למעלה מזה לגמרי, והם הנר"נ הכלליים, וכן הוא בפרטות ג"כ, שבמקום שמסתיים העליון שם מתחיל התחתון. אבל לפי מה שאמרנו עתה הרי יהיה נמצא שאין חילוק מקומות ביניהם כלל, כי הרי הם שלשתם במוח שהוא הנשמה שבהם, ושלשתם בלב שהוא הרוח שבהם, ושלשתם בכבד שהוא הנפש שבהם. והוא ע"פ מה שאמרנו שגם הנר"נ דהנשמה הכללית הם מתפשטים ג"כ ומתלבשים עם הקצה היותר תחתון שבהם בהרוח.

ופשוט הוא שאותן הבחי' דהנר"נ הם מתפשטים ומתחלקים ג"כ ע"ד הסדר, דהנר"נ שבהרוח ונפש הכלליים והרי הונו שלשתם בהמוח ושלשתם בהלב ושלשתם בהכבד, וא"כ הרי אין חילוק מקומות בין מעלה ומטה בהנר"נ הכלליים אשר בכל פרצוף ופרצוף גופה כלל. משא"כ בהנר"נ הכלליים דהעולמות, הרי הם חלוקים במקומם לגמרי, שהרי עולם הבריאה שהיא הנשמה הכללית דהעולמות היא עומדת בכל עיקרה למעלה, ועולם היצירה שהוא הרוח הכללי הוא עומד בכל עיקרו באמצע, ועולם העשייה

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה

מז

יא ע"א – יא ע"ב

פרק ה

זו, וכמ"ש הרב בשער דרושי אבי"ע (פרק יד) כן הוא ג"כ הבחי' נר"נ הכלליים שבכל עולם ושכל פרצוף הם זה למעלה מזה, עד שבמקום שמסתיים העליון שם מתחיל התחתון, אלא שעכ"ז המה הם כלולים זב"ז ג"כ, והוא ע"י כי מה שהם יורדים זה מזה ע"י שהם מסודרים בראש תוך סוף, הנה הם חוזרים ועולים זב"ז ע"י הסדר דפנימי תיכון חיצון, כי התוך והתיכון הם משורש אחד, ונעשים לבחי' אחת. וכן הסוף והחיצון שהם משורש אחד נעשים לבחי' אחת. והרי נמצא כי הגם שהם יורדים זה מזה עכ"ז הנה הם חוזרים ועולים זה בזה, והם עומדים כלולים זב"ז לעולם, וכ"ז הנה הוא הן בכל עולם ובכל פרצוף הפרטיים, והן בהעולמות בריאה יצירה עשיה הכלליים. והרי לנו כי האמת הוא שהכלל והפרט הם שניהם מסודרים בסדר אחד, כי הרי בשניהם הוה עיקר הנשמה הכללית למעלה, ועיקר רוח הכללי באמצע, ועיקר הנפש הכללי למטה. אלא שע"י הסדר דהפנימי תיכון חיצון שבהם הנה כלול הנשמה דכל א' שבשניהם למטה ג"כ, והרוח והנפש דכל א' שבשניהם למעלה ג"כ, והם כלולים זב"ז לעולם.

והנה כאשר תתבונן בכל דברינו הללו תבין כי עצמות העיקרי דהנשמה הנה הוא רק חלק הנשמה הפרטי מהנר"נ שבנשמה, והוא חלק הפנימי דהנשמה העומד למעלה שהוא הנשמה דנשמה, ועצמות העיקרי דהרוח הנה הוא רק חלק הרוח הפרטי מהנר"נ דהרוח, והוא חלק התיכון דהרוח העומד באמצע, שהוא הרוח דרוח. ועצמות העיקרי דהנפש הנה הוא רק חלק הנפש הפרטי מהנר"נ שבנפש, והוא החלק התחתונה והחיצונה שהוא הנפש דנפש, והרי הוה עיקר הנשמה רק הפנימי דהעליון, ועיקר הנפש רק החיצון דהתחתון, ועיקר הרוח הוא רק האמצעי דאמצעי. והרי נמצא כי גם בעצמות העיקרי שבהם הרי הוה ג"כ עיקר הנשמה

והעשיה, ועולם היצירה הוא הרוח להבריאה והעשיה, ועולם העשיה היא הנפש להבריאה והיצירה. כי עיקר הגילוי דרוח ונפש אשר נעשה בהבריאה הוא רק אחר שיצא ונעשה עולם היצירה והעשיה, אבל מקודם היה כל בחי' רוח ונפש בעולם הבריאה רק בכח ולא בפועל, ויצא הרוח בבריאה מן הכח אל הפועל רק לצורך המציאות דהיצירה ועל ידו. וכן הגילוי דמציאות הנפש בעולם הבריאה והיצירה הוא רק לצורך המציאות דעולם העשיה ועל ידה דוקא, והרי הוה העשיה הנפש לשניהם, והיצירה הרוח לשניהם, והבריאה נשמה לשניהם. כי לא נתגלו כל א' בכל הג' בחי' נר"נ שבו אלא ע"י שלשתם דוקא, אבל מקודם שיצאו שלשתם כל א' על שלימותו, היה כל א' רק בבחינתו לבד, הבריאה בבחי' נשמה והיצירה רוח והעשיה נפש, ושאר הב' בחי' היה בכל א' רק בכח ולא בפועל, ונגמר ונשלם כל א' רק ע"י שלשתם דוקא, והרי הם כלולים זה בזה. וזהו שאמר הספר יצירה (פ"א משנה ז') עשר ספי' בלימה (ר"ל שהם בלי מהות מושג) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, והוא ע"פ מה שאמרנו כי הם מושרשים וכלולים זב"ז ומתגלים זה ע"י זה ונמשכים ונעשים זה מזה.

והנה הג' חלקי נר"נ אשר אמרנו שהם בכל עולם וכן בכל פרצוף, הנה הנר"נ שבהנשמה הוא בחי' הנשמה הכללי שבכל עולם ושכל פרצוף, והנר"נ שבהרוח הוא בחי' רוח הכללי שבכל פרצוף, והנר"נ שבנפש הוא בחי' נפש הכללי שבכל עולם ושכל פרצוף, והרי נמצא כי הנר"נ הכלליים שבכל עולם ושכל פרצוף הנה הם ג"כ באמת רק זה למעלה מזה לגמרי, כי הרי הם מסודרים בראש תוך סוף והרי הם זה למעלה מזה לגמרי, כמו הנר"נ דכללי כללות, שהם העולמות בריאה יצירה עשיה, שהם זה למעלה מזה לגמרי, שהקרקע דהעליון הוא הגג דהתחתון^ו, כי הם בבחי' עליות זו על גבי

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה

מח

יא ע"ב - יא ע"ג

פרק ה

שבהנשמה הכללי רק בכח לבד ולא בפועל, והיו בכח בבחי' הנשמה שבה, שהיא הנשמה דנשמה. אמנם אותה הנשמה דנשמה שהוא הנשמה שבנשמה הכללית, הנה היא אינה שורש לשום דבר, כי היא רק עיקר מציאותה גופה, ור"ל שהיא אינה לצורך זולתה אלא לצורך עצמו, כי היא עיקר עצמותה. וכמו שאמרנו לעיל בסמוך, כי עיקר עצמות דהנשמה הכללי הוא הנשמה דנשמה.

ועד"ן הוא בהרוח הכללי שבלב, כי הנפש שבו הנה היא השורש להרוח שבהנפש הכללי אשר בכבוד וכנז', ולא נתגלה אותו הנפש שבו אלא רק לצורך הנפש הכללי, ועל ידה דוקא. אבל קודם שהגיע עת המציאות דהנפש הכללי, היה הנפש הפרטי שבהרוח הכללי רק בכח לבד ולא בפועל, והיה בכח בהרוח שבו, שהוא הרוח דרוח, אמנם אותו הרוח דרוח, שהוא הרוח דרוח הכללי, הנה הוא אינו שורש לשום דבר, ר"ל שהוא אינו לצורך זולתו, אלא שהוא עיקר מציאותו גופה, וכנ"ל בסמוך שעיקר העצמות דהרוח הכללי הוא הרוח דרוח, והנשמה שבו, ר"ל הנשמה שבהרוח הכללי, הנה היא בחי' תלייתו למעלה בהנשמה הכללי, וכנ"ל שהיא מהרוח שבהנשמה הכללי, ועומד הנשמה שברוח בבחי' המציאות אשר בה, ועל ידה הוא קשור למעלה בהנשמה הכללי. [וכן יש להנשמה הכללי ג"כ בחי' אחת המרומוז על תלייתה למעלה והוא ספי' הכתר המרומוז בקוצו של י' דהוי"ה הכללית שבנשמה, שהוא ספי' העשירית העליונה אשר אמרנו לעיל בדברינו שהיא השורש הנעלם שבה והבין].

ועד"ן הנפש הכללי שהיא בכבוד, כי הנה הנפש שבה הוא עיקר מציאותה גופה שהוא עצמותה העיקרי, וכמו שאמרנו לעיל בסמוך שעצמות העיקרי דהנפש הכללי הוא הנפש שבנפש, והרוח שבה הוא תלייתה למעלה, ור"ל כי הוא בחי' המציאות אשר בו

למעלה ומבפנים, ועיקר הרוח באמצע ובתיכון, ועיקר הנפש למטה ובחיצון.

ואחר כל זה הרי מתורץ היטיב מה שהקשינו לעיל בריש דברינו, כי מה שאמרנו ששלשתם הם במוח, וכן הם שלשתם בלב, וכן הם שלשתם בכבוד. הגם שבאמת הרי הם בכל עיקרן רק זה למעלה מזה, וע"ד שהוא בכללות העולמות, שהם בבחי' עליות זו על גב זו וכנ"ל בקושייתנו. אך לפי מה שהעלינו, הרי לא קשה כלל, כי השלשתם שבמוח הנה הם באמת ג"כ רק הנשמה הכללי שבכל פרצוף, והרי הוא באמת כולה למעלה, וכן השלשתם שבלב הנה הוא באמת ג"כ רק הרוח הכללי שבכל פרצוף, והרי הוא באמת כולו באמצע, וכן השלשתם שבכבוד הנה הוא באמת ג"כ רק הנפש הכללי שבכל פרצוף, והרי היא כולה למטה, וא"כ הרי נמצא שהכללות והפרטות הם הכל בסדר אחד לעולם.

אמנם סדר יציאתם זה מזה, וכל מציאות פרטיהם, הרי כבר אמרנו כי הנשמה שבהרוח הכללי אשר בלב, הנה היא נמשך ונעשה מהרוח שבמוח, שהוא הרוח שבהנשמה הכללי. כי מהרוח שבנשמה נעשה נשמה שברוח, והיא מתפשט ומסתעף לכל הנר"נ שבו, שהם הנר"נ דהרוח הכללי. וכן הנשמה שבהנפש הכללי אשר בכבוד, הנה היא נמשך ונעשה מהנפש שבהנשמה הכללי אשר במוח, כי מהנפש דהנשמה נעשה הנשמה שבנפש, והרוח דהנפש הכללי אשר בכבוד. הנה הוא נעשה מהנפש אשר בהרוח הכללי שבלב, כי מהנפש דהרוח נעשה הרוח שבנפש, ונמצא כי הרוח והנפש שבהנשמה הכללי שבמוח הם השורש להנשמה שבהרוח הכללי שבלב, ולהנשמה שבהנפש הכללי שבכבוד. וכן לא נתגלה מציאותם בהנשמה הכללי אלא רק לצורך הרוח והנפש הכלליים ועל ידם דוקא, אבל קודם שהגיע עת המציאות דהרוח והנפש הכלליים היו הרוח והנפש הפרטיים

יא ע"ג

למעלה, והוא עצמותה העיקרי שבה, שהיא הנפש שבנפש. והרי לנו איך שהם כלולים זה בזה וכנז'. והרי נתבאר לנו בכ"ז בעזה"י כל הענין על נכון.

ועל ידו היא קשורה למעלה בהרוח הכללי, והנשמה שבה הוא תלייתה למעלה בהנשמה הכללי, כי מהנשמה והרוח הכלליים נמשך ונעשה הנשמה והרוח שבה, ובהם היא קשורה

פרק ו

הנבראים הם רק שניים, הרי הכלל והפרט הוא לעולם בסדר אחד. ועוד כי מאחר שכללות העולמות הנבראים הם ג', שהם בריאה יצירה עשיה, הרי משמע מזה שגם כללי האורות הנבראים הם באמת ג"כ ג'.

אך הענין בזה כי האמת הוא כמו שאמרנו שעיקר הנבראים הם רק שניים, אך מה שהם ג' עולמות בריאה יצירה עשיה, וכן נסדר ג' כלים בכל פרצוף שהם מוח לב כבד, ופנימי תיכון חיצון וכנ"ל, הנה הוא משום כי באשר שרצונו ית"ש בכל בריאת עולמו הנה היה שיהא כל הבריאה כולו תמיד קשור עמו ותלוי בו לעולם, ולכן סידר והמציא בכל הבריאה כולה הן בכלל והן בפרט בחי' מציאות מקום אחת שהוא ראוי לקבל בתוכה אורו תמיד, אשר שם הוא משכן כבודו, שהוא אור שכינתו יתברך שמו. והוא בבחי' בית המקדש של מטה ששורה שכינתו בבית קודש הקדשים. כן הוא בכל הבריאה כולה בכלל ובפרט, הנה נתייחד בכולם בחי' מקום אחד אשר על ידו מתייחד עם המציאות, כי שם מתפשט ושורה אורו ית"ש למטה, ושם קשור ותלוי בו המציאות כולו לעולם. וזהו סוד מה שאמרו רז"ל (במדבר רבה פ' נשא פרשה יב סימן ו) מתחילת ברייתו של עולם שרתה השכינה בתחתונים, והנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ' ג' ד', שגם באור הנפש הכללי שהוא עולם העשיה, הוה היחידה שבה אור **אלהות**, והרי שיש מקום גם בעולם העשיה לשכון כבוד בתוכה, להתפשט אורו שם ולהתייחד עמה. ואמרנו לעיל פ"ד כי ע"י היחידה דאור הנפש

אמנם הרי עדיין הדבר צריך ביאור, כי הרי אמרנו לעיל ספ"ב ופ"ד שכל הנשמה הכללית עצמה הנה היא לעולם רק אור **אלהות** ואין לה כלי כלל בהגוף להתלבש בו, כי אין לה השתוות עם שום גוף וכלי, ועיקר המוח אשר הוא כלי להנשמה, הנה הוא רק להנשמה שברוח. וא"כ הרי יהיה נמצא לפי"ז שמכל הנר"נ ח"י הכלליים אשר יש להם השתוות עם הגוף הם רק שניים, שהוא הרוח הכללי והנפש הכללי, כי הם אורות נבראים כמו הגוף. והם אשר משתווים עמו להתלבש בו, אבל מהנשמה ולמעלה והיא בכלל, הוא רק אור **אלו"ה** המאיר בהרוח והנפש להשפיע בהם שפע החיות להחיות את הגוף, אבל היא בעצמה אין לה השתוות עם שום גוף וכלי להתלבש בו כלל. וא"כ הרי צריך ביאור לפי"ז כי למה נסדרו ג' כלים בהגוף שהם מוח לב כבד, ופנימי תיכון חיצון שהם כלים להנר"נ שבכל פרצוף, וכן בכללות העולמות הנבראים שהם ג"כ ג' עולמות בריאה יצירה עשיה, ואמרנו כי הם להנר"נ הכלליים. הרי מאחר שהאורות הנבראים אשר יש להם השתוות עם הגוף הם רק שניים, א"כ הרי צריך שגם כללות העולמות וכן פרטות הכלים שבכל פרצוף לא יהיו ג"כ רק שניים, וכמו מציאות האורות הנבראים שהם רק ב', כי הכלים צריך שיהיו רק כמספר האורות המשתווים עמהם ומתלבשים בהם. ומה שאמרנו כי הג' כלים שבכל גוף הם רק לפרטי הנר"נ אשר בהרוח והנפש עצמן, הלא גם זה גופה צריך ביאור, כי למה נפרטו לג' מאחר שכללי אורות

על שמה, שהוא בשם הנשמה הכללי, וכן הוא בכל פרצוף בפרט שהוא המוח שבכל פרצוף, אשר שם הוא הג"ר דהרוח שבו, ומתפשט ומתייחד שם אור הנשמה הכללי ג"כ כנ"ל פ"ד.

ונמצא כי הגם שהאמת הוא שאין לאור האלהות שום השתוות כלל עם כל בחי' גוף וכלי להתלבש בו, עכ"ז הנה צמצם אור שכינתו ית"ש ושוכן בהם עכ"פ, וע"ד שאמרו בספרא ויקרא (פרשה ב) דמשום חיבתן של ישראל דחק להיות מדבר מעל הכפורת מבין שני הכרובים, ובבראשית רבה (פ' ד סימן ד) כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, וכשהוא רוצה היה מדבר עם משה מבין שני בדי הארון (וע' בגמרא שבת דף פח ע"ב, ובשהש"ר פ"א פסוק יד סימן ג). כן הוא עד"ז בכל המציאות בכלל ובפרט, הנה נתייסד בהם מקום אחד לאור שכינתו ית"ש כעין מקדש ומשכן, והוא המוח של כל פרצוף, וההיכל קודש הקדשים של עולם הבריאה, ולכך נקרא כל הבריאה כולה על שם האור דהנשמה הכללי, וכן נקרא המוח של כל פרצוף בשם הכלי להנשמה הכללי שבו כנ"ל פ"ה, משום שדרך שם מתייחד אור הנשמה הכללי ג"כ בהעולמות בכלל, וכן בכל פרצוף בפרט וכנו' ודי בזה.

ובן הנה יש בזה ענין עוד קרוב אל האמור, כי העולמות בריאה יצירה עשיה, מה שהם נחשבים לג' הנה הוא רק במקרה ולא בעצם, כי בעצם הם רק שנים. והוא כי הרי אמרנו לעיל פ"ה כי הרוח ונפש דעולם הבריאה הנה הם השורש דהרוח והנפש הכלליים, שהם עולם היצירה והעשיה. והנה אותו השורש אלולא החטא היה מתייחד עם המציאות העיקרי שיצא ממנו לאחד ממש, כי הרוח הפרטי שבהנשמה הכללי, שהוא הרוח

הנה מתפשט ומתייחד שם אור הנשמה הכללי שהוא כולה אור **אלהות** השוכן בהיכל קודש הקדשים דהבריאה ומתפשטת בהארתה משם ולמטה עד עולם העשיה ומתייחדת באור היחידה שבהעשיה, והיא השכינה השוכן בבית קודש הקדשים של מטה שהוא מכוון נגד היכל קודש הקדשים שבעולם הבריאה, שהוא כסא הכבוד. וכמו שכתב הרב בשער כסא הכבוד (פרק א) ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א' סמוך לסופו) וכן הוא במדרש תנחומא (פ' ויקהל סימן ז) שהארון היה מכוון כנגד כסא הכבוד של מעלה, ושם בפ' פקודי (סימן ב) שההיכל שלמטה מכוון כנגד היכל של מעלה. והרי לנו עכ"פ כי הג' עולמות בריאה יצירה עשיה הנה הגם שהם עצמן אינם אלהות כלל, והם עולמות נפרדים, עכ"ז הנה אורו ית"ש הוא שוכן בהם תמיד ומתייחד עמהם לעולם. והנה הוא שוכן גם בעשיה ע"י היחידה שבה המתפשט בהחיה שבה, והחיה בהנשמה שבה⁹⁹ (שהוא הנשמה דהרוח דהעשיה וכנ"ל פ"ד ע"ש), ולכן נתייסד מקום מיוחד על זה בכל פרצוף בפרט, והוא המקום הג' העליון שהוא המוח. וכן הוא בהעולמות בכלל, והוא עולם הג' העליונה, שהוא עולם הבריאה, כי שם הוא המקום אשר אורו ית"ש מתייחד שם עי"ז בהמציאות כולו בכלל ובפרט. אבל עיקר המציאות דהאורות הנבראים עצמן הם באמת רק שנים, והם רוח ונפש, אלא משום שאורו ית"ש מתייחד עמהם ג"כ לעולם, לכך נתייסד על זה מקום מיוחד לשכון כבוד בתוכה, והוא כעין מקום מקדש ומשכן אשר שם שורה השכינה למטה. כן הוא בהעולמות בכלל, שהוא בהיכל קודש הקדשים דעולם הבריאה, אשר שם הוא הנשמה הכללי, שהוא כולו **אלהות**, ושוכן בהג' ראשונים דהבריאה, שהוא כסא הכבוד. ונקרא כל עולם הבריאה

א"ת

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה נא

יב ע"א – יב ע"ב

פרק ו

לבד, שהוא המציאם ומקיימם ומייחדם, וכן מנהיג אותם תמיד בתוצאות כל פעולותיהם שבהעולם הזה. ומתנהג סדר כל הבריאה כולה ע"ד שאמרו בנדה (דף לא ע"א) ג' שותפין באדם הקב"ה ואביו ואמו, כן הוא ע"ז סדר הבריאה כולה, שעיקרן הם שנים והשלישי הוא הקב"ה אשר המציאם ומנהיגם, והוא ע"פ מה שאמרנו, כי עיקרן של כל הנבראים הם רק שנים שהם רוח ונפש, והוא מ"ש רז"ל בדברים רבה (פ' ואתחנן סימן לא) אמר הקב"ה לישראל, בני כל מה שבראתי בראתי זוגות, שמים וארץ זוגות, חמה ולבנה זוגות, אדם וחוה זוגות, העולם הזה והעולם הבא זוגות, אבל כבודי אחד ומיוחד כו'. וכל אלו הזוגות שאמר הם כולם בסוד רוח ונפש כנודע, אלא שאותן הרוח ונפש, הנה הם כל א' בבחי' שורש ומציאות, והשורש הוא תכונה מעולה וזך גבוה מאד הראויה לקבל בתוכה את אורו יתברך להיות משכן ומעון אליו, והיא בית קדש הקדשים ששם שורה שכינתו יתברך וממשיך שפעו ממנה בתוצאות ופעולת המציאות כולו וכל הנהגתה, והוא הוא עולם הבריאה שנקרא כסא הכבוד, כי עליה שוכן מלך מלכי המלכים הקב"ה, להמציא ולהנהיג את כל המציאות כולה. אבל הנבראים עצמן

דעולם הבריאה היה מתייחד עם עולם היצירה שהוא הרוח הכללי לאחד ממש, וככל שורש שמתפשט בהענף ומתייחד עמו, והם אחד ממש. וכן הנפש הפרטי שבהנשמה הכללי, שהוא הנפש שבבריאה, היה מתייחד עם עולם העשיה שהוא הנפש הכללי שיצא ממנו לאחד ממש, וככל שורש עם הענף, והיה מקבל העשיה מהבריאה מכוון שלא דרך היצירה כלל (ע' זוה"ק פ' נח עה ע"ב¹⁰⁰ ובמקדש מלך שם¹⁰¹), והרי היה נחשב הבריאה עם היצירה לאחד וכן עם העשיה לאחת. וכ"ז הוא כי הנה הרוח והנפש הפרטיים דעולם הבריאה הנה הם ג"כ רק נבראים, ונבראו מהנשמה הכללית אשר שם, שהיא אשר המציא אותם אחר אשר ירדה בהבריאה ונתגלה בהם, והם השורש דהיצירה והעשיה, והם אחד עמהם, כי שורש הרוח עם הרוח הם אחד בעצם, וכן שורש הנפש עם הנפש הם אחת בעצם וכנו'.

וְהָרִי נִמְצָא כִּי הִגְּ עוֹלָמוֹת בְּרִיאָה יִצִּירָה עֲשִׂיָּה אֵינָם נִחְשָׁבִים בְּאֵמַת לִגְ כָּלִּל, כִּי הֵם רַק שְׁנַיִם בְּעֵצָם, וְחִלּוֹקָתָם לִגְ הוּא רַק בְּמִקְרָה, כִּי ע"י הַחֲטָא יִרְדּוּ מִמְּדֻרְגָתָם וְאֵינָם מִתִּייחָד הַשּׁוֹרֵשׁ עִמָּהֶם, וְנִתְחַלְקוּ זֶה מִזֶּה וְנִעֲשׂוּ לִגְ, אֲבָל בְּעֵצָם הֵם רַק שְׁנַיִם, וְהַשְּׁלִישִׁי הַעִיִּקְרִי הוּא לְעוֹלָם רַק אֱלֹהוֹת, וְהוּא הַקַּב"ה

ה' ט"ב

מאיר הלשם

ששער זה יהיה סגור שלא להשתמש חול בקודש, וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, שהרי כזה הוא שימוש הקדושה בקדושה, וכך האירה הלבנה להתחבר בשמש. **101.** וז"ל: דתרעא דא יהיה סגור פירוש המלכות שנקרא שער באינון יומי דחול וכו' פי' בו' ימי החול עלמא תתאה שהיא עולם הזה חוצה לארץ ניוזנית מעשייה וארץ ישראל ניוזנית מיצירה, וז"ש ושלטין כל אינון ו' יומי דחול שהם ו"ק דעשיה, על עלמא שהיא חוצה לארץ, בד בארעא דישראל שא"י ניוזנית מו"ק דיצירה, אבל ביום השבת וכו' פירוש שבשבת ור"ח מלכות מגלית הארותיה ע"י הבריאה לבד בסוד נתעלה וישב על כסא כבודו ויצירה ועשיה כלא הוו ואין הארת הבריאה מתעצמת בתוכם אלא עוברת בתוכם מעבר בעלמא, עכ"ל.

100. החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח האי קרא אית לאסתכלא ביה ואיהו רזא כמה דאתמר יהיה סגור ששת ימי המעשה אמאי (וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח וגו' אמאי יהיה סגור כל אינון יומין דששת ימי המעשה) אלא אלין ימי חול דתרעא דא יהיה סגור דלא לאשתמשא חול בקודשא וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח דהא כדין שמושא (דקב"ה) דקודשא בקודשא וכדין אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא.

תרגום: "החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה, וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח" פסוק זה יש להתבונן בו, והוא סוד כמו שנאמר "יהיה סגור ששת ימי המעשה", למה. אלא אלו ימי חול

הם רק שניים, שהם רוח ונפש, והם יסוד כל הנבראים כולם.

ועצמותה היא ג"כ רק רוח ונפש לבד, אלא שהיא בבחי' שורש אליהם וכנז', כי הרוח דהבריאה הוא השורש דהיצירה, והנפש דהבריאה הוא השורש דהעשיה, ואלולא החטא היה מתייחד דהבריאה עמהם ככל שורש שהוא מיוחד עם הענף היוצא ונמשך ממנו, ולא היה נבדל מהם דהבריאה לעולם בפנ"ע כלל, כי הם רק גילוייה. אך ע"י החטא הנה נבדל דהבריאה לעצמה [והוא בסוד קטנות וגדלות, כי עולמות ב"ע הם בבחי' בינה וזו"ן כנודע, ובסוד מ"ש הספד"צ ספ"א (טו ע"ב) אתא מפתחא כו' ווי למאן דגלי פתחא ע"ש], והם עתה ג' עולמות, ונקרא בשם נשמה, משום שבה מתלבש אור האצילות שהוא אור אלהותו ית"ש המתפשט למטה, והוא הנשמה הכללית שהיא רק אור אלהות כנ"ל, ומתבטלת דהבריאה אל האור הזה השוכן עליה ונקראת על שמה, אבל דהבריאה עצמה היא באמת ג"כ רק רוח ונפש שורש דהיצירה ועשיה כנ"ל, וכנגדה הוא המוח שבכל פרצוף, שהוא הכלי להנשמה הפרטית, שהיא השורש דהרוח, וכן מתפשטת ומתלבש בה הארת הנשמה הכללית ג"כ וכנ"ל.

יה ע"ג

וזרין מה שמתחיל התורה, שהוא התחלת מעשה בראשית, באות ב', משום שהנבראים הם שניים, אבל התורה עצמה פתח בא', שהוא א' דאנכי, כי הוא על הקב"ה הממציא את הכל, והוא אחד, וכן הוא מייחד את הב' יסודות הנבראים, שהם רוח ונפש, ע"י שמשפיע אורו בהם לצורך תולדות כל המציאות כולם, הנעשה מהרוח ונפש הכללים, ואורו המתפשט בהם הוא הנשמה הכללית, והוא שותף השלישי, שהוא מאורו עצמו המשתתף בהנבראים בקיומם והנהגתם. והנה עיקר גילוי של אותו האור שהוא הנשמה הכללית, הוא בעולם דהבריאה, שהיא השורש דהיצירה והעשיה, רוח ונפש הכלליים, ועולם דהבריאה הוא שרשם, ומשום ששם הוא הגילוי דאורו עצמו היורד שם, שהיא הנשמה הכללית כנז', לכן נקרא כל דהבריאה כולה על שמה, ובשם נשמה הכללית, כי היא מאיר באורו ומתבטלת אליו. אבל עיקר דהבריאה עצמה הרי היא מהנבראים,

פרק ז

העליון, שהם החומר שבו, נעשה הצורה והאור שהוא הנשמה דעולם התחתון כנ"ל שע"ב פ"א. וכבר אמרנו לעיל פ"א כי כל גוף הנה הוא נבחן בג' חלוקות שסימנם פת"ח. והנה הוה הנשמה הכללית שבעולם דהבריאה מבחי' כלי הפנימי של המלכות דאצילות, והנשמה הכללית שבעולם דהיצירה היא מבחי' כלי האמצעי דהמלכות דאצילות, והנשמה הכללית דעולם העשיה היא מבחי' כלי החיצון דהמלכות דאצילות.

אמנם הרי אמרנו כי הנשמה הכללית הנה היא כלולה ג"כ מכל הה' בחי'

והנה הגם שאמרנו לעיל פ"ג שהנשמה הכללית היא לעולם אלהות גמור גם בעולם העשיה, עכ"ז הנה פשוט הדבר שאין כל העולמות שוים בקבלתה, ואינו דומה איכות אור הנשמה שבהבריאה לאיכות אור הנשמה שבהיצירה, וכן אינו דומה איכות אור הנשמה דהיצירה לאיכות אור הנשמה דהעשיה. והענין בביאור הוא, כי הנה כל הנשמה הכללית שבכל העולמות ב"ע הנה היא נמשכת מהמלכות דהאצילות, ומבחי' הגוף וכלים שבה, כי בכל עולם יש אור וכלים, שהוא צורה וחומר. ומהכלים דעולם

אמנם הוא, כי הגם שאמרנו שהצורה דכל עולם תחתון הנה היא נעשה מהחומר דעולם העליון, שהוא הגוף וכלים שלו, ועי"ז אמרנו כי נעשה מהג' חלקי כלים דכל פרצופי האצילות הנשמה הכללית דכל העולמות ב"ע וכנז'. הנה האמת הוא כי נמשך עם הכלים דכל עליון מהאור והפנימיות שבו ג"כ, ועי"ז הנה נעשה כל תחתון כלול מכל הבחי' כולם שבכל העליונים כולם, וכמ"ש בסדר אבי"ע (פרקים א ב) ובכ"מ. וכן הוא גם בענינינו כי הנה נמשך עם הג' חלקי כלים דכל א' מהה' פרצופי האצילות המתפשטים להיות לנשמה כללית בהעולמות ב"ע, הנה נמשך עמהם מהאורות דכל פרצוף ופרצוף ג"כ, ונמשך מכל חלקי הנרנח"י דכל פרצוף ופרצוף איזה הארה מהם עם בחי' הכלי שמתפשט ממנו, ונעשה מזה הנשמה הכללית דהעולמות ב"ע, כלול ומלוכש מכל העליונים כולם אשר לעילא לעילא. [וזהו עומק כוונת דברי הרב בכל ענין ההתלבשות אשר בשער עגולים ויושר (ענף ד) ע"ש בדברינו בארוכה] ואותו האור הוא אורו ית"ש ממש השוכן בתוך הפנימיות דעולמות ב"ע בבחי' נשמה לנשמה (וכמ"ש ברע"מ פ' בהר קט ע"ב¹⁰²), ומזה האור מתפשט ונמשך כל התורה כולה אשר בה נברא ונוצר ונעשה כל העולמות ב"ע, וכן מתקיימים ומתנהגים רק על ידה.

דנרנח"י, והנה אותן הנרנח"י שבה הנה הם נמשכו ג"כ מכל הה' פרצופי האצילות כולם, מבחי' הג' חלקי הכלים שבכל א' מהם, כי ישנם בחי' כל הג' חלקי כלים שסימנם פת"ח בכל פרצוף ופרצוף. והנה הנרנח"י שבהנשמה הכללית דהבריאה מהה' כלים הפנימים דהה' פרצופי האצילות, והנרנח"י שבהנשמה הכללית דהיצירה מהה' כלים האמצעיים דהה' פרצופי האצילות, והנרנח"י שבהנשמה הכללית דהעשיה מהה' כלים החיצוניים דהה' פרצופי האצילות. כי הנה כל הה' פרצופי האצילות, הנה הם מתלבשים זב"ז, והמלכות היא מבחוץ לכולם, וכולל את כולם. וכן הוא עד"ז בענין הכלים שלהם המתפשטים בהארתם להעשות לנשמה הכללית בהעולמות ב"ע, הנה הוא ג"כ עד"ז, כי מתלבשים כל בחי' הארת כלי הפנימים דכל הה' פרצופי האצילות זה בזה, ומתפשט ונמשך בעולם הבריאה ונעשה מהם כולם הנשמה הכללית דהבריאה, כלולה מנרנח"י. וכן מתלבשים כל בחי' הארת כלי האמצעיים דכל הה' פרצופי האצילות זב"ז, ומתפשט ונמשך בעולם היצירה ונעשה מהם כולם הנשמה הכללית דהיצירה כלולה מנרנח"י. וכן מתלבשים כל בחי' הארת כלי החיצונים דכל הה' פרצופי האצילות זב"ז, ומתפשטים ונמשכים בעולם העשיה ונעשה מהם כולם הנשמה הכללית דהעשיה כלולה מנרנח"י.

ה' ת"ד

מאיר הלשם

תרגום: אתה אין מעליך נשמה שתהיה אתה כגוף ביחס אליו שכן אתה הוא נשמה לנשמות ואין נשמה מעליך ולא אלהים מעליך, אתה מחוץ לכולם ובתוך כולם, ולכל צד ולמעלה מכולם ומתחת לכולם ואין אלהים אחר עליון ותחתון ומכל צד ומבחוץ לעשר הספירות שמהם הכל, ובהם הכל תלוי, ואתה בכל ספירה בארכה ורחבה מעלה ומטה, ובין כל ספירה וספירה ובעובי כל ספירה וספירה.

102. אנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה (הובא בתחילת ע"ח שער עגו"י פרק ב).

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה

פרק ז

נשמתא דכל חיי דעילא ותתא תליין מההיא נשמתא ומתקיימי בה כו' ע"ש¹⁰⁴. ולכן נאמר (דברים יד א) בנים אתם לה' אלקיכם, וכמ"ש בפ' ויחי (דף רמה ע"א¹⁰⁵) ופ' שלח (דף קנט ע"ב¹⁰⁶). אבל שאר כל המציאויות כולם נמשך התהוותם רק מכח הכלים שהם החיצוניות

והוא הנשמה לנשמה דאורייתא שאמרו בזוה"ק בהעלותך (דף קנב ע"א¹⁰³) וכן מזה האור הוא שורש נשמת כלל ישראל, וכמ"ש באד"ר (דף קמא ע"ב) ויפח באפיו נשמת חיים כו' בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימא עלאה עד סופא דכל סתימין

מאיר הלשם

זו מושגת רק לעתיד לבא ואנו הרי לומדים סתרי תורה גם היום וצ"ע (ואולי מש"כ בגוף הספר "הוא נשמה לנשמה דאורייתא" הוא ט"ס וצ"ל "והוא הנשמה דאורייתא" והי"ע. אמנם עי' דע"ה ח"א לח ע"ד ז"ל: אמרו במדרש קהלת (פ' יא פסוק ח) תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח, ובכ"ר (פ' יז סס"י ה) נובלת חכמה שלמעלה תורה. והנה מאור הזה דלעתיד גילה הקב"ה קצת ע"י הרשב"י והאריז"ל, וכן הוא תמיד, כי כשנתגלה אור הזה דבחי' תוספת הנה נפתחין שערי חכמה ונשפעין נשמות קדושים בעולם בדור ת"ח וצדיקים ונתעלה העולם הרבה, ע"כ, ואולי רמז כאן להיות עיקר זמן לימוד הקבלה לע"ל ואילו האינדנא כל לימודינו בחכמה זו הוא בבחינת נשמה לנשמה דאורייתא וממילא אין מתגלה ממנה כי אם מקצת.

104. תרגום: ויפח באפיו נשמת חיים וכו' כדי להתלבש ולהכניס בו את סתום הסתימה העליונה עד סוף כל הסתומים נשמת כל החיים, שכן מעלה ומטה תלויים מאותה נשמה ומתקיימים בה.

105. וז"ל: תא חזי, תלת נשמתין אינון, ואינון סלקין בדרגין עלאין ידיען, ועל דאינון תלתא, ארבע אינון, חד נשמתא עלאה דלא אתפס, ולא אתער ביה, גזברא (ס"א גזעא) דקרטיטאה עלאה, כל שכן תתאה. והאי נשמתא דכל נשמתין, והוא סתים ולא אתגליא לעלמין, ולא אתיידע, וכלהו ביה תליין.

תרגום: בא וראה, שלש נשמות יש, ואלה עולים במדרגות עליונים ידועים, ועל שהם שלשה - ארבעה הם: אחד נשמה עליונה שאינה נתפסת ואינה מתעוררת עמו, והיא הגזבר של האוצר העליון, כל שכן התחתון, והיא נשמת כל הנשמות, והוא סתום, ולא מתגלה לעולם, ולא נודעה וכולם תלויים בו וכו'.

106. עלמא קדמאה האי עלמא דאקרי עלמא דפירודא וב"נ אשתכח ביה ולא אשתכח. כד בעאן לאסתכלא ביה אסתלק מנייהו ולא אתחזי. עלמא תניינא עלמא דאיהו קשיר בההוא עלמא עלאה ודא הוא ג"ע די בארעא דדא הוא קשיר בעלמא אחרא עלאה ומהאי

103. אורייתא אית לה גופא ואינון פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא. אינון דידיעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש (ולעלמא) ולזמנא דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא.

תרגום: תורה יש לה גוף והם מצות התורה שנקראים גופי תורה. אותו גוף מתלבש בלבושים שהם סיפורים של עולם הזה. טפשי העולם לא מסתכלים אלא באותו הלבוש שהוא סיפור תורה ולא יודעים יותר מכך ולא מסתכלים במה שהוא תחת אותו לבוש. אלה שיודעים יותר לא מסתכלים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. חכמים עבדי המלך העליון אלה שעמדו בהר סיני לא מסתכלים אלא בנשמתא שהוא עיקר דכל התורה ממש ולעתיד (ולעולם) לבא יהיו עתידים להסתכל בנשמה דנשמה דתורה.

בביאור ענין גוף נשמה ולבוש, עי' יהל אור ח"ב כ"ח ע"ד וז"ל: סוד משה הוא תורתו הלכה למשה מסיני שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז והן הגדות שהן בש"ס וכו', שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים ובהן גנוז כל האורה והתורה וכו', וזה שבקש משה שלא יגנוז הסוד באלו הדברים ולא ניתן לו, וזהו מחולל מפשעינו שנעשה חול דברים של חול והוא מפשעינו, עכ"ל. ולענ"ד נראה לפרש שאולי כוונת הזהר היא לד' אופני לימוד התורה דהיינו פרד"ס: הפשט הוא המצוות ובו כלול הדרש הרי הוא עומק הנגלה, והיינו הגוף. הרמז הוא הסיפורים והיינו הלבוש, והסוד הוא הנשמה (וכן איתא בנפ"ח שער א' פרק טז שהנסתר הוא בחי' הנשמה של התורה). ועי' גר"א משלי א כ, שחלק הדרש הוא סוד הפשט, וחלק הרמז הוא פשט הסוד. ועי' לעיל הערה 50. אמנם קשה מאד על דברי רבינו כאן, שתורת הנסתר הוא לימוד במדרגת נשמה לנשמה, שהרי מדרגה

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ג ואחלמה נה

יב ע"ד – יג ע"א

פרק ז

והבריאה, אך שורש נשמת ישראל היא עולה על כולם, כי הוא מאור הפנימי קו האמצעי, המבריק מן הקצה אל הקצה¹⁰⁷. וכנודע דנשמת ישראל הוא חלק **אלו"ה** ממעל, וכמ"ש (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו, ואמרו בזוה"ק (אחרי מות סב ע"ב) דהא אינון אתאחדן לעילא לעילא¹⁰⁸, ובפ' בראשית (דף כה ע"א) אלין ישראל דנשמתייהו תליין מההוא אתר דאתמר ביה ברוך כבוד ה' ממקומו¹⁰⁹. אמנם בפרטות הנשמה דכל א' יש מדרגות רבות אין חקר, וכמ"ש בפ' משפטים (דף צד ע"ב) וכן ברע"מ (פנחס רכד סע"ב), אך עכ"פ כי כולם מושרשים ואחידן לעילא לעילא וכנז', ועי"ז אפשר לכל א' מישראל להתקדש בקדושה של מעלה וכמ"ש (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו'.

דהאצילות, ונעלם בהם האור הפנימי הנז' מאד מאד, כי הוא להם רק לבחי' שורש השרשים. ואפי' המלאכים שביצירה והשרפים שבבריאה, הם ג"כ רק מהחיצוניות לבד, ומזה נמשך מציאותם וכל שפעם תמיד. ולכן אמרו רז"ל בדברים רבה (פ"א סימן יב) וכן הוא בירושלמי (שבת סוף פרק ו) עתיד הקב"ה לעשות מחיצתן של צדיקים לפני מוחיצתן של מלאכי השרת, ומלאכי השרת שואלין אותן ואומרין להן מה פעל א"ל. והוא משום מה שאמרנו כי נשמת ישראל הוא מאור הפנימי ומלאכי השרת הם רק מהחיצוניות.

והרי נמצא כי הגם שאמרנו שהנשמה הכללית דעולם העשיה היא למטה במדרגה הרבה מהנשמה הכללית דהיצירה

מאיר הלשם

וניכר עולם אחר, עולם שלישי עולם עליון נסתר גנוז וסתום שאין מי שמכיר אותו, כמה שנאמר "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו". וכולם כדוגמא העליונה שנאמר "בצלם אלקים עשה את האדם". על זה נאמר "בנים אתם לה' אלקיכם" וכו' כמו שבארנוה, ואלה הינם בצלם אלקים, ואלה יורשים ירושה עליונה כדוגמתו.

107. עי' זהר בראשית א ע"ב.

108. תרגום: שהם מתחברים למעלה למעלה.

109. תרגום: אלה ישראל שנשמותיהם תלויות מאותו מקום שנאמר בו ברוך כבוד ה' ממקומו.

אתידע ואשתמודע עלמא אחרא. עלמא תליתאה עלמא עלאה טמירא גניז וסתים דלית מאן דידע ליה כמה דכתיב עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. וכלא כגוונא עלאה (קדמאה דאמינא ובקשוט) דכתיב בצלם אלקים עשה את האדם (ת"ח ודאי) על דא כתיב בנים אתם ליי' אלקיכם וגו' כמה דאוקמוה ואלין אינון בצלם אלקים ואלין ירתין ירותא עלאה כגוונא דיליה. תרגום: העולם הראשון הוא העולם הזה הקרוי עולם הפירוד. ואדם נמצא בו ולא נמצא. כאשר רוצה להסתכל בו, מסתלק ממנו ולא נראה. העולם השני הוא עולם הקשור באותו עולם עליון וזה הוא גן עדן שבארץ, שזה הוא קשור בעולם אחר עליון, ומזה נודע

שער ד

פרק א

הוא כי נתפשט בהם הגילוי דכל תכונת פרצוף אדם, מגילוי לגילוי עד הצורה האחרונה שהיא הנפש, ושם נגמר כל תכונות ועניני האדם בכח ככל הראוי אליו. אבל עדיין הוא רק בכח לבד, אלא שהנפש שהיא הצורה אחרונה הנה בה נגמר הגילוי דכל מציאות הכח הראוי לתכונת עניני פרצוף אדם ממש, וממנה הנה נמשך ויוצא מן הכח אל הפועל ע"י הגוף אשר הנפש מתערב בו ומתעצם עמו להעשות לאחד, וכמ"ש (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר. ונמצא כי גמר השלמת פרצוף אדם הוא רק ע"י כל הששה יחד דוקא, כי בהנפש עומד בה המהות דפרצוף אדם בכל עניניו שבו רק בכח אבל לא בפועל, ובהרוח הנה הוא רק בבחי' כח לכת, ובהנשמה הנה בה הוא רק השורש להכח דכת, וכך הוא עולה למעלה למעלה ונתמעט גילוי ומהותו בכל עליון עד הצורה העליונה שהוא היחידה, אשר שם עומד כל התכונה דפרצוף אדם בלי מהות כלל, אלא רק בבחי' שורש לשורש שורש השרשים. כי בכל צורה שהיא יותר עליונה נתמעט ונתעלם בה הגילוי דמהות ותואר פרצוף אדם, ולכן נקרא היחידה בפי המקובלים בשם **אפס**¹¹¹ **ואין**¹¹², משום שבה מסתיים ההשגה לגמרי, והיא בלי מהות מושג. כי אלו הה' חלקי נשמה שבכל פרצוף שהם נרנח"י הם נמשכים מהעשר ספי', יחידה

הנה אמרנו לעיל שער ב' שהצורה שהיא הנשמה, הנה היא כח החומר והגוף, והיא סבתו בכל עניניו. וא"כ הרי פשוט הוא כי ישנו בהצורה כל תכונות והוראת הגוף כולו, ואדרבה הוא, שעיקר תכונותיו דהגוף הנה הוא רק מהצורה שבו, שהצורה היא האדם העיקרי, והגוף הוא רק הכלי שלה¹¹⁰, שעל ידו מוציא הצורה את כל תכונותיה וכחותיה מן הכח אל הפועל, אבל עיקר פרצוף האדם הוא רק הצורה. אמנם עכ"ז הנה בהצורה לבד עומד שם כל עניני הגוף רק בכח לבד, וכל הפעולה הרי הוא רק ע"י הגוף, כי כאשר חסר איזה אבר מהגוף הרי אינו פועל בה הצורה מאומה. ונמצא כי הכח והפועל הנה הוא הצורה, אבל הפעולה והמעשה הנה הוא בהגוף, ולא נעשה שום דבר אלא ע"י שניהם דוקא.

והנה אמרנו כי חלקי הצורה הם ה' שהם נרנח"י, ואלו הה' הם נעשה כל א' לבוש לחבירו, שכל תחתון לגבי עליון הוא בבחי' גוף אליו, וכל עליון הוא הצורה להתחתון, ועיקר הכח והפועל הוא בהעליון, ועיקר הפעולה והמעשה הוא בהתחתון. אמנם הנה לא נשלם שום דבר אלא רק ע"י כולם יחד דוקא, היינו ע"י כל הששה ביחד, שהם הה' חלקי צורה דנרנח"י עם הגוף כשהם כולם ביחד, כי ענין הה' חלקי צורה דנרנח"י הנה

מאיר הלשם

112. עי' אד"ז רפח ע"ב שא"א נקרא אין דביה תליא אין, כלומר מכח התלבשות רדל"א בו (עי' בהגר"א בספד"צ א ע"ג).

110. עיין בתקונים כח ע"א שהגוף נקרא נעל לגבי הנשמה.

111. עי' להלן בסוף הספר הערה כד.

לשם שבו הקדמות ושערים ♦ שער ד ואחלמה

נז

יג ע"א – יג ע"ג

פרק א

אמנם עכ"ז הנה דעת לנכון נקל, שכל מה שאמרנו מגודל העלמתם אשר בכל יותר עליון, הנה הוא רק בערך הפעולה האחרונה, הפעולה הממשית הנעשה בהגוף המושג והנתפס לכל עין חומרי וגופני, אבל במציאות הנרנח"י עצמן, בהעריך זה כנגד זה, הנה נבחן כל תחתון בערך העליון ממנו, ובפרט בערך השלישי שעליו, שהוא העליון דעליון, הנה נבחן התחתון נגדו היטיב בכל תכונת מהות ותואר אדם ממש. כי הרי כל תחתון הוא בבחי' גוף ולבוש להעליון שהוא נשמה אליו, ונחשב העליון אליו בבחי' איכות וכח, והתחתון הוא נחשב להעליון שבו מוציא את תכונתו וכחו מן הכח אל הפועל, ומן האיכות אל הכמות, ונגמר בו המעשה והפעולה דהצורה העליונה, כי הוא בבחי' חומר וגוף נגדו. והרי נמצא כי הכינוי דפרצוף אדם וכל המהות והתואר שבו הוא נידון בערכין, דכל עליון לגבי תחתון הוא אינו מכונה בשם פרצוף ובמהות אדם כלל. אבל כל תחתון לגבי עליון, ומכש"כ להעליון דעליון הנה מכונה ומתואר התחתון השלישי, כגון הנפש לגבי נשמה וכן הרוח לגבי החיה, בכל תכונת ומהות ותואר פרצוף אדם ממש, וכמו שהוא בהגוף ע"י הנפש רוח שבו.

והנה כבר אמרנו לעיל שער ג' שכל א' מהנרנח"י הוא כלול ג"כ מנרנח"י, וישנם ה' בחי' נרנח"י בהנפש, וה' בחי' נרנח"י בהרוח, וכן ה' בחי' בהנשמה, וה' בחי' בהחיה, וה' בחי' בהיחידה. וא"כ הרי כל מה שאמרנו מענין התפשטות הגילויים דכל תכונת ומהות פרצוף אדם, איך שנתפשט ויוצא מגילוי לגילוי ומדרגא לדרגא, מהצורה העליונה שהוא היחידה עד הצורה התחתונה שהוא הנפש, וכן כל מה שאמרנו מענין

כתר, והוא נקרא **אין**, כמ"ש בזוה"ק (בשלח סד ע"ב) ובאדר"ז (דף רפח ע"ב¹¹³). חיה הוא חכמה ע"ש הכתוב (קהלת ז יב) החכמה תחיה בעליה, וכן חכם גימ' חיים (ע"ה עקודים ה). והיא נמשך ויוצא מן הכתר, וכמ"ש (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא, שהוא מהכתר שנקרא **אין** לגודל העלמו. כי הוראת מילת **אין** הוא בר"ת איה נעלם, והחכמה הוא נקרא **יש**. כמ"ש ברע"מ (פנחס רלט ע"א), והיא יש מאין, ונתגלה מציאותה ולא מהותה. נשמה בינה, ונקרא **הוא'** וכמ"ש בפ' ויצא (דף קנד ע"ב) כי היא עדיין נסתר. והרוח שהוא ת"ת, הכולל כל הו"ק, נקרא **אתה'**, כמ"ש בתיקונים (תיקון יט דף ט"ל ע"א). הנפש מלכות נקרא **אני**, וכמ"ש בפ' מקץ (רד ע"ב) ופ' תרומה (קנו ע"א) וכן בהקדמת זהר בראשית (ו ע"א).

ונחזור על הדברים כדי לבא לכוונתינו, כי כל הה' חלקי צורה שהם נרנח"י הנה הם מה שמתפשטים מגילוי לגילוי לתכונת כל עניני דתואר פרצוף אדם, אלא שכל התפשטותם וגילויים הנה הוא רק למציאות הכח לבד אשר לזה, ונמשך הגילוי דהכח אשר לזה מדרגא לדרגא עד הנפש, ושם נשלם אותו הכח אשר לתכונת מהות ותואר פרצוף אדם בכל הראוי. אך יציאתם מן הכח אל הפועל ממש הוא רק ע"י הגוף, כי רק בהגוף נעשה הפעולה, אבל כל מה שלמעלה מן הגוף הוא רק בכח לבד, שהנפש הוא הכח היותר קרוב אשר לזה, והרוח הוא הכח לכח, והנשמה הוא השורש לכ"ז, והחיה הוא שורש השרשים, ונתמעט גילויים בכל א' שהוא למעלה, עד שבהיחידה שהוא השורש לכולם אין בו לכ"ז שם ומילה כלל, ונעלם בו לגמרי, הגם שכולם הם ממנו, ולכך נקרא **אין** כנו'.

יג ע"ג

מאיר הלשם

– שענין ה'אין' הוא רד"א ובגללו הוא שא"א מכונה אין, שכן בו מתלבש רד"א.

113. ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין. ועי' בבהגר"א על ספד"צ א ע"ג ד"ה ואמר פעם

יג ע"ג

נעשה הצורה דעולם התחתון, וכל צורה נגד החומר הרי אין בה תואר מפרצוף אדם כלל וכנז'. וא"כ הרי כמה רחוק ומשולל הוא מהשגתינו להשיג את מהות החומר והגשם, אשר גם בעולם הבריאה, בתכלית הריחוק והשלילה היותר אפשרי.

וְזָהָן שאמרו בזוהר חדש (בראשית יא סע"א ט ע"ב) אמר ר' יוחנן בן זכאי כמה נצטער ההוא גברא דכתיב ביה לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, למחזי חד שמשא דמשמשא קמיה, ולא אתייהבת ליה רשותא, דכתיב הראני נא את כבודך, והוא דכתיב ביה כבוד אל. והוא¹¹⁴ מטטרו"ן שר הפנים, והאיך שאיל משה למחמי דא, אלא משה סבר כיון דחמא גופיה ארבעין יומין וארבעין לילין דלא אכיל ושתי, והוה ניזון מאספקלריא דלעילא, סבר דכדאי הוא למשאל דא. ומה אתיב ליה, לא תוכל לראות את פני, הוא מרא דאפיא, ולא יהיב ליה רשותא כו'¹¹⁵. כי מט"ט הנה הוא כולל את כל העולמות ביי"ע, וכמ"ש בזוה"ק (פ' יחי רכג רע"ב) חד עולימא דאורכיה מרישא דעלמא לסייפי דעלמא¹¹⁶, ואמרו עוד בתיקונים (תיקון סח קיד ע"א) שכל דיוקנין דמלאכיא ודיוקנין דנשמתין ודיוקנין דכל מה דאתברי בשמיא ובארעא כולם כלולים בו¹¹⁷, כי הוא צורתם, ולכן לא היה אפשר גם למשה רבינו ע"ה בהיותו בהעולם הזה לראותו בחוש¹¹⁸, כי אי אפשר לאדם לראות תואר

שלילת התואר ומהות דפרצוף אדם אשר בכל צורה היותר עליונה בערך התחתון שלמטה הימנה, ואיך כי עכ"ז הנה בערכין נידון אותו המהות והתואר כולם עכ"פ. הנה כ"ז הוא הן בהנרנח"י הכלליים, והן בהנרנח"י הפרטיים שבכל א' גופה, והנה הפרטיים הרי הם כ"ה בחי' וכנז', וא"כ הרי אנו רואין מזה שכל התואר ומהות דפרצוף אדם הנעשה ונגמר בהגוף החומרי העיקרי, כמה שרחוק ומשולל הוא מבחי' הצורה היותר עליונה, שהוא היחידה הפרטית אשר בהיחידה הכללית אשר הוא למעלה וגבוה מהגוף החומרי כ"ה מדרגות, וגם כ"ז הוא רק בהכ"ה בחי' דנרנח"י הפרטיים אשר בהנרנח"י הכלליים שבעולם העשיה לבד. וכן הרי ישנם כל זה בעולם היצירה, וכן בעולם הבריאה. כי בכל עולם הרי ישנם ה' בחי' נרנח"י כלליים וכ"ה בחי' נרנח"י פרטיים, (והם בסך הכל קכ"ה בחי', והוא בפנימית, וכן הוא ג"כ בחיצונית, וכמ"ש הרב בשער פנימית וחיצונית (דרוש יא) ובכ"מ).

וְהָרִי אנו רואין מכל זה איך שנעלם ומשולל מהשגת ותפיסת בני אדם מלהבחין שום תמונת מהות ותואר גם בעולם הבריאה הגם שהוא באמת ג"כ עולם מלא מכל המציאויות והענינים שבהעולם הזה, והוא כולו נברא ומחודש ואינו אלהות כלל. אך כבר אמרנו לעיל שער ב', שמהחומר דעולם העליון

מאיר הלשם

116. תרגום: ילד א' שארכו מתחילת העולם ועד סופו.
117. תרגום: שכל צורות של המלאכים וצורות של נשמות וצורות של כל מה שנברא בשמים ובארץ כולם כלולים בו.
ו"ל הגר"א שם - מט"ט הוא כלל כל הג' עלמין למטה מאצילות דקב"ה אבל כל הנברא הוא כליל ונקרא מט"ט ראשו בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה וכולל כל השם וכל הספירות מקנן ב' תלת ספירן מקננין ב'.

118. עי' ליקוטים בסוף בהגר"א על ספד"צ לז ע"ד

114. כלומר השמשא הנ"ל.

115. תרגום: אמר ריב"ז כמה נצטער אותו אדם שנאמר בו "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא" לראות שמש א' שמשמש לפניו ולא ניתן לו רשות, שנאמר "הראני נא את כבודך", והוא דנאמר בו "כבוד אל", והוא מטטרו"ן שר הפנים. ואיך שאל משה לראות זאת? אלא משה חשב כיון שראה את עצמו מ' יום ומ' לילה שלא אכל ושתה והיה ניזון מאספקלריא העליונה וחשב שראוי הוא לבקש זאת. ומה השיב לו, "לא תוכל לראות את פני", הוא בעל הפנים ולא ניתן לו רשות וכו'.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

נט

יג ע"ג – יג ע"ד

פרק א – פרק ב

החיים, כדי להדבק באלהיים חיים. והקדמנו כ"ז להרחיק את התפיסה והדמיון מכל מה שנדבר עוד בזה למטה, וע"ז אמרו (בהקדמת תיקו"ז ח רע"א) ואם רץ לבך שוב לאחד, כי גם החיות שבמרכבה הם רצוא ושוב¹¹⁹ (יחזקאל יג ט"ד).
א יד).

הצורה בשום אופן, מאחר שבערך הגוף אין להצורה תמונה ותואר כלל וכנז'.

התבונן בכל הדברים הללו, הגם שפשוטים הם, וקח אותם בלבך, כי הם מהקדמות הנצרכות מאד לכל מי שרוצה לכנוס בעדן גן אלהיים, ולטעום טעם עץ

פרק ב

הגם שהם אלהות גמור, הנה הם עומדים בבחי' צורה פנימית, שהוא נשמה לנשמה לכל התוארי דתכונת קומת אדם דעשיה, אשר הם מהחיה הפרטית דהרוח ונפש שבה ולמטה. ובעולם היצירה אשר החיה והיחידה דהרוח ונפש שבו, וכן מהנשמה הכללית שבו ולמעלה, הנה הגם שהם אלהות גמור, עכ"ז הנה הם עומדים בבחי' צורה פנימית שהוא נשמה לנשמה לכל התוארי דתכונת קומת אדם דהיצירה, אשר הם מהנשמה הפרטית דהרוח ונפש שבו ולמטה. ובעולם הבריאה אשר מהנשמה הפרטית והכללית שבה ולמעלה הוא כולו אלהות גמור, עכ"ז הנה הם עומדים

ומעתה נאמר עוד כי הנה לעיל שער ג' נתבאר כי מהנשמה הכללית ולמעלה הוא כולו אלהות גמור גם בכל העולמות ב"ע, וכן בהרוח ונפש הכלליים, הנה אמרנו שם ג"כ כי היחידה שבהם הוא אלהות גמור גם בהעשיה, ובעולם היצירה הוה גם החיה אלהות, ובעולם הבריאה הוה גם הנשמה אלהות. והנה כל אלו הבחי' הגם שהם אלהות גמור, עכ"ז הנה נצטמצמו ועומדים בבחי' צורה פנימית לכל התוארים דתכונת קומת פרצוף אדם אשר בהעולמות ב"ע, וכגון היחידה שבהרוח ונפש דעולם העשיה, וכן מהנשמה הכללית שבה ולמעלה,

מאיר הלשם

שאינו אנו משיגים מאומה וכדי להרחיק ולהסיר כל מחשבת דמות תואר וציור ח"ו, ועל זה אמר שכל מה שאנו תופסים באותן הענינים הוא רק באחוריים דאחוריים ואינן מצחצחים, והשגתינו בכל אותן הדיבורים והלשונות הם רחוקים מאמיתתן כי אין אנו מבינים כלל, עד שלפי השגתינו הנה הוא כל דבריהם אצלנו רק בבחי' משל אך השגת הראשונים היה מצחצח, עכ"ל. ועי' מש"כ רז"ל (ב"ר פ' יז סס"י ה) נובלת חכמה של מעלה תורה. וכן בקהלת רבה (פ"ב ופ' יא), כל התורה שהאדם למד בעוה"ז הבל הוא לפני תורה שבעולם הבא.

119. אפילו המלאכים המשיגים השגות עליונות, זהו רק בתורת "רצוא ושוב" כלומר שרצים להשיג, וחוזרים לאחוריהם משום שהשגה זו היא עמוקה וגבוהה מהשגתם.

וז"ל: וידוע תדע שמרע"ה לא השיג אלא בבריאה ובהיכל הרצון, וכו', וכל שאנו מדברים בא"ק ואבי"ע הכל בעולמות התחתונים מאד, שבכל עולם יש אבי"ע וכל הבחי', אלא שהן אחורים דאחוריים ואינם מצחצחים לכן מדברים דרך משל, ע"כ. ועי' שם בהערות הלש"ו ז"ל: לא זכיתי להבין דבריו הקדושים, הלא גם הרשב"י ע"ה בהאדרות וכן בספד"צ מדבר גם כן רק בהלשון הזה, ולא עוד אלא שגם שלמה המלך ע"ה בשה"ש אינו מדבר ג"כ אלא כך בלשון הזה, ואיך אפשר לתלות כל סגנון הלשון שאנו מדברים משום שאין אנו משיגים, הלא אנו מדברים באותו הלשון ממש כמו כל אותן די רוח אלהין קדישין בהון ע"כ. ועי' ביאורים ח"א ה ע"ג וז"ל: כל כוונת הגר"א הוא אינו על הדיבור והלשון אלא רק על ההשגה לבד וכל דבריו הוא רק לקבוע בלבינו

אם עגול או משולש או מרובע, וצורת כל גבוליה. ובהכלי הנה הם צורת עצמיים, אבל בהמים הרי אינם עצמיים כלל, אלא שנעשה הצורה בהמים ע"י הכלי, כי נצטמצמו המים בגבולי הכלי ונצטייר בהם ע"י הכלי כל צורת הגבולים שבה.

וכן הוא עד"ז בענינינו, כי כל אותן האורות פנימיות שהם **אלהות**, כאשר מתפשטים להיות שורש להנרנח"י דהבי"ע לכל הכחות והתכונות מהות פרצוף אדם שרצה בהם, הנה נקרא אותו השורש, אחר שרצה להמציא את כל התכונות דמהות אדם ולהתפשט בהויותם, הנה נקרא הוא בכל התוארים הללו ג"כ, ע"י התלבשו בהם, וע"ד המים שנצטיירו בכל גבולי הכלי ע"י הכלי וכנו, אבל אין כל התוארים הללו עצמיים בו ח"ו, כי עצמותם ממש הוא רק בהבי"ע גופה, אלא ע"י שהתפשט אור רצונו במציאותם נקרא הוא ג"כ בהם כולם ע"י שנתגלה אור רצונו להיות שורש לכל זה, והוא ע"ד שכתוב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, שנתגלה לכל א' כפי כחו. וכמ"ש בפסיקתא רבתי (פיסקא כא) בדמויות הרבה נדמה להם, לזה עומד, לזה יושב, לזה בחור לזה זקן כו' ע"ש, וכן במכילתא (בשלח יתרו).

כן נתגלה עד"ז לצורך כלל העולמות דבי"ע, להיות שורש לכל התוארים הללו אשר המציא את העולמות עליהם, ונקרא הוא ג"כ באותן התוארים ע"ש שהוא שרשם, וע' בדברינו בעקודים פ"ג אות ה'¹²⁰, ובספר

בבחי' צורה ונשמה פנימית לכל התוארי דתכונת קומת אדם דהבריאה אשר הם מהרוח הפרטי דרוח ונפש שבה ולמטה.

אמנם ראוי לנו לדעת מאד, כי עכ"ז הנה יש חילוק גדול בין כל אותן הצורות אשר הם מהבי"ע עצמן והם אינם אלהות, לכל אותן הבחי' הנזכרים שהם **אלהות**, הגם שהם מתלבשים ועומדים בהם בבחי' צורה פנימית להם. כי כל אותן הצורות אשר הם אינם אלהות והם מהמציאות דהעולמות עצמן, הנה כל התכונות והאיכות והכחות דקומת אדם שבהם הנה הם עצמיים בהם, והם מחוייבים עליהם, כי כל זה הוא עיקר מציאותם, שכל צורתם ותוארם ותמונתם הוא עצמית בהם, ורק זהו מציאותם גופה לא זולת. משא"כ כל אותן הבחי' המתלבשים בהם **מאלהות**, הנה הגם שהם נצטמצמו ג"כ ומתלבשים ועומדים בבחי' צורה פנימית ופנימית לפנימית לכל אותן התכונות והתוארים אשר בהצורות דהבי"ע עצמן, והרי מתוארים הם מעתה ג"כ בכל אותן התוארים כולם, ולא עוד אלא שכל שהוא יותר פנימי הנה הוא יותר עיקרי, והוא השורש לכל העניינים כולם אשר נבחן ונעשה בהחיצונית ובהחיצונית דחיצונית אשר הוא מתלבש בהם, שכל העניינים שבהם כולם הם מסתעפים ונמצאים ונעשים רק ממנו, עכ"ז הנה כל אותן העניינים כולם אינם ח"ו תוארים עצמיים בהם כלל, אלא שהם רק ע"ד המשל שאמרו ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) מהמים הנכנסים בהכלי שנעשה בהמים צורת הכלי,

מאיר הלשם

ישראל, כמש"כ כי לא ראיתם כל תמונה. ועכ"ז בדרך דיבור ואמירה וסיפור דברים מצוה להשתמש בכל הכינויים הללו באצילות ולדבר בהם בכל האפשרי, ורק באצילות הם כל דברי הזהר והאריז"ל שכן שם הוא עיקר מקום הגילוי של מלך מלכי המלכים הקב"ה. אמנם מצד עצם המציאות שהאצילות הוא כולו אור אלהות גמור, מאחר שהוא ית' מתייחד עם כל האצילות כולו עד שנעשית חד עמו, הרי פשוט כי שם אין תמונה

120. ולהלן תמצית דבריו: כל בחי' כלי ופרצוף ואפילו ספירות למעלה מהעקודים אינם מכונים כך אלא על שם שהם שורש לאותם בחינות שאנו משיגים למטה מהם, ונאמרו כך אף במקום גבוה זה רק כמשל ודמיון לשכך האוון, ואפילו הכלים שבעקודים הם ג"כ רק על דרך זה, כי עיקר הכינויים הם רק באצילות. ואפילו באצילות אין הכינויים על פי תפיסתנו והשגתינו חלילה, כי האומר כן אין לו חלק באלקי

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

סא יד ע"א – יד ע"ב

פרק ב

והרי נמצא כי הבחנת כל אותן התוארים אשר באור **אלוה** שבפנימיותם, הוא לא בפועל, שהוא בו עצמו ח"ו, אלא רק בפעולה שהוא לפעול ולעשות אותן התוארים העצמיים במציאות הבי"ע שהם כולם במהות אדם כנ"ל וכנודע. אבל האור הפנימי המוציא אותם בכ"ז, הנה אין בעצמותו גופה שום הבחנה מהם, והוא ע"ד כל מצייר אומן שמצייר איזה צורה, הנה לא נבחן אותה הצורה במחשבת האומן אלא רק מה שנוגע לאותה הפעולה לבד, והוא רק מה שנמשך ממנו להפעולה, שהרי כל ציור הפעולה אשר נעשית במחשבתו הרי הוא רק לצורך הפעולה ואינו נוגע באמת לו לעצמו כלל. והוא מה שנאמר (מלאכי ג ו) כי אני ה' לא שניתי, כי הרי כל הצמצום הזה הנעשה באורו הנה הוא רק מה שנמשך ממנו לצורת העולמות, אבל בו בעצמו זולת פעולתו, הנה לא נעשה בו שום שינוי כלל.

והנה כל התוארים שאמרנו שנעשה באותו אור **אלוה** בבחי' רצונית כנז', ע"י שרצה להיות שורש לכל התוארים העצמיים והעיקריים שבהבי"ע, הנה הם עשרה שמות הקדושים המבוארים בזוה"ק (פ' ויקרא י וי"א¹²²) וכן בתיקונים (תיקון ע

הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' בארוכה בזה¹²¹. ועכ"פ הוא כי בו אינם עצמיים ח"ו, אלא שנתגלה בהם להיות שורש להבי"ע, וגם לא נקרא בו אלא ע"י הבי"ע אחר שמתפשט ומתלבש בפנימיות פנימיותם להמציאם בדרך זה. ור"ל בכ"ז, כי הרי בהמשל מהמים שבכלי שאמרנו, הנה המים כאשר שנכנסים בהכלי ונעשה גם בהם כל צורת גבולי הכלי וכנז', הנה הגם שכל אותה הצורה אינה עצמית בהם, אבל עכ"פ הוא כי היא מחוייבת בהם, שגבולי הכלי מתגבר על תכונת הנוזל שבמים ומצמצם אותם בגבוליה נגד טבעם, משא"כ בענינינו, הנה כל התוארים שנעשה לאור **אלוה** ע"י שמתפשט בהתהוות המהות אדם דהבי"ע ונעשה נשמה וצורה פנימית להם, ונצטמצם אותו האור ג"כ לכל התוארים הללו אשר המציא אותם בהבי"ע, הנה כל הצמצום הזה הנעשה בו הוא אינה מחוייבת בו ח"ו, אלא שהוא רק רצונית, כי הרי אדרבה הוא שאותו האור הוא מעמיד את כל התוארי דמהות אדם שבהבי"ע ומוציא ומהוה אותם ברצונו, ומצטמצם ברצונו להמציאם בכל התוארים האלה, ולהיות שורש להם בכל עת קיומם, והוא רק רצונית בו, וברצותו חוגג וברצותו ממוגג.

מאיר הלשם

תפיסתינו והשגתינו בעודינו קרוצי חומר אינם גילויים האמיתי חלילה, אלא משל ודמיון גרידא.

121. ע"י הערה 154.

122. ותא חזי עשרה שמהן אינון לקבל עשר אתון ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון ותרין דרגין לקבל תרין רקיעין ומשתניין שמהן עשרה ותשעה ותמניא ושביעאה. קדמאה י"ה בגין די' כליל ה' וה' נפקא מן י' בגין כך חכמה י"ה אקרי. תנינא יהו"ה דאקרי אלהי"ם בגין דהווא נהר רחמי ובגין דדינין מתערי מניה (נפקו אלהי"ם) אתון דרחמי כתיב ונקוד אלהי"ם ולא אלהי"ם דינא. תליתאה א"ל והוא גדולה והוא אקרי הא"ל הגדול. רביעאה אלהי"ם דדינין ביה אתערן והוא דינא תקיפא. חמישאה יהו"ה כללא דכל שלימו דמהימנותא ודא הוא רחמי בשלימו ודא הוא

ואין דמיון ואין תואר וכו' אלא הוא פשוט בתכלית הפשיטות. עכ"ז, מצד הנאצלים שבעולם האצילות, הרי הם החלקים דעולם האצילות אשר זולת יחודו ית' בהם, יש בהם את כל הטעמים והבחי' והענינים הנאמרים בדברי הזהר והאריז"ל. התלבשות הגילוי האלקי באצילות והצטמצמו בהם בכל עניניהם הוא על דרך הכתוב "וביד נביאים אדמה". אמנם אין הכוונה שכל הענינים הנאמרים בדברי הזהר והאריז"ל הם רק על דרך מראות הנבואה, כי כל מראות הנביאים לא היו אלא על דרך דמיון בלבד ולא היו מציאות אמיתי כלל. ולעומת זאת, כל דברי הזהר והאריז"ל הם כולם באמיתתן, והם במציאותן ככתבם ולא דמיונות כלל. כי על ידי זה מתגלה הוא ית' בגילוי דשם הוי"ה שחותמו אמת. אמנם צריך לדעת, שכל הגילויים הללו על פי

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

פרק ב

קודש, אדנ"י הוא הגילוי והשורש לכל פרצוף הנוקבא אשר היא שלימו דאדם, כי על ידה נעשה אדם שלם, וכמ"ש (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם.

וְהָרִי הוּוּ אֱלוֹ הַעֲשֵׂרָה שְׁמוֹת הַגִּילּוּיִם שְׁבָאוֹר אֱלוֹהֵי אֲשֶׁר נִתְגַּלָּה בָּהֶם לְהַעֲשׂוֹת שׁוֹרֵשׁ לְכָל הַמְצִיאוֹת דְּקוּמַת אָדָם דְּהַעוֹלָמוֹת בִּי"ע, וְהוּא מָה שְׁאָמַר הוּא יִת"ש לְמֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה (בשמו"ר פ"ג סימן ו) שְׁמִי אֲתָה מִבְּקֵשׁ לִידַע לְפִי מַעֲשֵׂי אֲנִי נִקְרָא, כִּי כָל גִּילּוּיִי וְשְׁמוֹתָיו הוּא רַק לְפַעּוּלוֹתָיו לְבַד, וְכָל מָה שְׁאֲנִי אֹמְרִים בּוֹ שֶׁנִּצְטַמְצַם הֵנָּה הוּא רַק בְּמָה שֶׁנִּתְגַּלָּה לְפַעּוּלוֹתָיו, וְכַאֲתוֹ הַגִּילּוּי הַנִּמְשָׁךְ מֵאֲמַתָּתוֹ הַנְּעֻלְמָה לְפַעּוּלוֹתָיו, הֵנָּה בְּזֶה לְבַד נִצְטַמְצַם, וְהוּא גִילּוּיִי וְהוּא שְׁמוֹ, אֲבָל זוֹלַת גִּילּוּיִי לְפַעּוּלוֹתָיו הֵרִי לֹא נִצְטַמְצַם כִּלְלִי וְלֹא נִתְפַּס בְּשֵׁם כִּלְלִי כִּי אֵין גְּבוּל אֵלָיו וְאֵין גִּילּוּיִי אֵלָיו.

קמא סע"ב וקמב רע"ב¹²³) והובא בביאור היטיב בדברי הרב בסוף שער דרושי אבי"ע, והם אהי"ה, י"ה, הוי"ה בניקוד אלהי"ם, א"ל, אלהי"ם, הוי"ה, הוי"ה צבאו"ת, אלהי"ם צבאו"ת, א"ל חי שד"י, אדנ"י. כי אלו העשרה שמות הם אורו וגילוי ית"ש אשר נתגלה בהם להיות שורש לתוצאות כל המהות אדם שבהעולמות ביי"ע. כי הג' ראשונות שהם אהי"ה י"ה הוי"ה בניקוד אלהי"ם, הם הגילוי והשורש להקרפתא והגלגלתא כולו בכללות הג' מוחין שבו, הב' שמות א"ל אלהי"ם הם הגילוי והשורש להב' ידיים ימין ושמאל, שם הוי"ה ב"ה כשהוא בלי נקודה הוא הגילוי והשורש לכללות הגוף אשר עד הטבור, אשר שם הלב והריאה שהחיים תלוי בהם. הוי"ה צבאו"ת, אלהי"ם צבאות הם הגילוי והשורש להתרין כולייין, תרין ביעין, תרין ירכיין¹²⁴, א"ל חי שד"י הוא כולו שם אחד, והוא הגילוי והשורש לאות ברית

מאיר הלשם

שלימות האמונה, וזה הוא אהבה בשלימות, וזה הוא תפארת. ששי ושביעי צבאו"ת נקראו. השמיני א"ל חי, כמו שנאמר "כי שם צוה ה' את הברכה חיים" וכו' וזהו צדיק, שכל החיים יוצאים משם, ונקרא יהו"ה כמו שנאמר יהו"ה צדיק יבחן, וזו היא ו' קטנה של השם הקדוש, ולכן ו"ו כלומר ב' ווי"ן. התשיעי אדנ"י, וזו היא המלכות הקדושה, שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו הכתר תחתון של כל השמות, ושם אהי"ה הוא כללות וסתימת ההתחלה, וזה הוא הכתר העליון, ראש של כל הראשים ושמו סתום ולא מתגלה, ונאמר.

123. ומסטר דכתר אתקריאו תלת ספירן אקיי"ק אשר אקיי"ק חסד א"ל גבורה אלקי"ם עמודא דאמצעיתא יקו"ק ורזא דמלה א"ל אלקי"ם יקו"ק דבר ויקרא ארץ נצח והוד צבאו"ת צדיק שד"י מלכות אדנ"י. תרגום: ומהצד של כתר נקראו שלשת הספירות אהי"ה אשר אהי"ה, חסד א"ל, גבורה אלקים, עמוד האמצעי יהו"ה. וסוד הדבר "א"ל אלקים יהו"ה דבר ויקרא ארץ". נצח והוד צבאו"ת, צדיק שד"י, מלכות אדנ"י.

124. עי' כללים כלל טו ענף ג אות י מש"כ לעניין חילוק מדרגתם.

תפארת שתיתאה ושביעאה צבאות אקרון תמינאה א"ל חי כמה דאת אמר (תהלים קלג ג) כי שם צוה יהו"ה את הברכה חיים וגו' ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואקרי יהו"ה כמה דאת אמר (שם יא ה) יהו"ה צדיק יבחן ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא בגין כך ו"ו ווי"ן תרין תשיעאה אדנ"י ודא מלכות קדישא דדינין נפקין מתמן לעלמא ודא הוא כתרא בתראה דכלהו שמהן ושם אהי"ה כללא וסתימא דקדמיתא ודא הוא כתרא עלאה רישא דכל רישין שמייה סתים ולא אתגליא ואתמר.

תרגום: בא וראה, עשר שמות הם כנגד עשר אותיות, ובספר של רב המנונא סבא הם שמנה, שני מדריגות המקבילים לב' רקיעים, ומשתנים שמותיהם, עשרה ותשעה ושמונה ושבעה. הראשון י"ה, בגלל שי' כולל ה' וה' יוצא מ' לכן חכמה נקראת י"ה. למדנו, יהו"ה שנקרא אלקים (כלומר הוי"ה בניקוד אלקים), מכיוון שההוא נהר אהבה, ומכיוון שדינים מתעוררים ממנו, אותיות של אהבה הינם הכתיב, ואילו הניקוד הוא אלקים, ולא אלקי"ם דין. השלישי א"ל, והוא גדול והוא נקרא הא"ל הגדול. הרביעי אלקי"ם שדינים מתעוררים בו והוא דין חזק. החמישי יהו"ה, הכללות של כל

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

סג

יד ע"ב - יד ע"ג

פרק ב - פרק ג

צורות הבי"ע אשר ישנם באור אלהותו ית"ש, ע"י שנתגלה להיות שורש להם ומתפשט ומתלבש במציאותם, הנה הם אינם עצמיים בו ח"ו, אלא שהם רק רצוניות בו אחר שרצה להצטמצם להיות שורש לזה. וגם גילויים הוא רק ע"י הבי"ע וכנ"ל, ממשל המים שבכלי. וכבר בארנו לעיל פ"א איך שבאמת הנה רחוק ומשולל הוא מלתפוס איזה ציור ותואר ותמונה גם בהאורות היותר פנימיים אשר גם מהבי"ע עצמן, ומכש"כ בהאור **אלו"ה** שהוא רק השורש השרשים להם. וגם כל מה שאמרנו שנעשה אורו ית"ש צורה פנימית להם, הנה כבר אמרנו לעיל שער א' וכן יתבאר עוד לקמן בדברינו, כי הוא רק בתמצית אורו והארתו לבד מהאור של מעלה. אבל עיקר אור גילויי, שהם האורות דכל השמות הקדושים עצמן, הנה הם רק באצילות לבד, וכמו שסדו (תפילת עלינו לשבח) ושכינת עוזו בגבתי מרומים, אלא שבתמצית אורו ברא ויצר ועשה את כל העולמות דבי"ע, והוא שורש להם בכל מציאותם וקיומם ובכל הנעשה בהם תמיד, שהוא הנשמה לנשמה לכולם, אבל אורו עצמו הוא נעלם בתכלית ההעלם.

אמנם כל אותן הגילויים אשר לפעולותיו, הנה הוא מה שנתגלה הוא עצמו בהם אחר שנצטמצם, והם השמות של אמתתו עצמו לא זולת ח"ו, אלא שנתגלה בכל אותן השמות כולן רק אחר שנצטמצם, אבל הם על אמתתו עצמו¹²⁵. וכשאנו קוראים אותו בשמו, וכן כשאנו עובדים לשמו, כי כל העבודה הוא רק לשמו כמו שיתבאר לקמן, הנה עומד הקריאה והעבודה אליו עצמו, שהוא לכל אמתת עצמותו הנעלמה אליו גופה, כי הוא עצמו נתגלה ע"י הצמצום בהשם **הוי"ה** ב"ה ובכל השמות וכינויים המסתעפים ממנו¹²⁶. והוא ע"ד האדם היושב בבית ומשתמש באור החלון שהוא ד' על ד', והרי נצטמצם ג"כ האור בהחלון לפי צורת החלון, הרי אותו אור החלון שמשתמש בו הנה הוא אותו האור עצמו אשר מחוץ לחלון וממלא את כל חלל העולם כולו, כי הרי הוא נמשך כאחד עם האור שהוא בלא צמצום כלל, והוא מה שאמרו (יתרו פו ע"א) הוא ושמיה חד הוא¹²⁷.

והנה נתבאר לנו מכל דברינו כאן, שכל הכח פנימי ופנימי לפנימי דכל התוארי

פרק ג

כביכול רק בבחי' מדרגה החמישית ממדרגות הכלליים אשר מאחר אמתתו הנעלמה ולמטה. והגם שכל בחי' **אלהותו** ית"ש הנה הוא מעצם האחדות לעולם, אך הוא ע"ד שאנו רואין חלוקת המדרגות בקדושת אורו ית"ש המתפשט ונמשך בעוה"ז בכל דבר שבקדושה, כי הרי יש חילוק בין קדושת התורה לקדושת הנביאים וכתובים, וכן בין קדושת ביהמ"ד לקדושת ביהכ"נ, וכמ"ש במגילה (דף כז

והנה נדבר בענין הזה בעומק יותר קצת, ונתחיל ונאמר, כי כל מה שאמרנו מבחי' אור **אלהותו** ית"ש אשר נתפשט ונתלבש בהעולמות בי"ע ונעשה צורה להצורה דבי"ע, ור"ל הנשמה לנשמה להבי"ע, הנה אותו בחי' **אלהות** המתלבש שם, הוא באמת רחוק ממדרגת אמתתו הנעלמה העצמותית בו הרבה מאד. כי כל מילת ותואר **אלהות** אשר הוא ית"ש נקרא בו, הנה הוא

מאיר הלשם

126. ע"י לעיל הערה 21.

127. ע"י לעיל הערה 32.

125. ע"י לשון הק' הפע"ח: כל הכנויים והשמות הם שמות העצמות המתפשטים בספירות.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

פרק ג

ומילה, ועל כל מחשבה ושכל, וכבר כתב הגר"א ז"ל בליקוטיו שבסוף ספד"צ הנדפס בוילנא תרמ"ב (דף לה ע"ב) שגם א"ס אסור לקרותו, ואסור לחשוב בו כלל וכלל¹²⁹. והנה היה גילוי הראשון מאמתתו הנעלמה בבחי' אור א"ס, ובאותו הגילוי הראשון הנה אסור ג"כ להבחין שם שום חילוק בחי' וחילוק מדרגה כלל ולא שום שם וכינוי, כי הוא אור פשוט בתכלית הפשיטות, ועיקר מילת א"ס הרי הוא ג"כ רק הוראת שלילה, שהוא מורה שמשולל משם כל חלוקת מדרגה בו ושום הבחנה, ורק בזה לבד נתגלה בו שאין סוף לאורו ולרוממותו, והוא פשוט בתכלית הפשיטות. והנה הוא גילוי הראשון אשר מאחר אמתתו הנעלמה העצמותיות שבו.

הגילוי הב' הוא בהעולם דקו וצמצום¹³⁰, והנה הוא ירידת מדרגה הרבה מאד ממדרגה הראשונה דאור א"ס, כי הנה בתחילה נצטמצם שם באותו המקום מהאור דא"ס לגמרי ונסתלק ועלה למעלה, וכמו שיתבאר ענין הצמצום בדרך כלל בדברינו לקמן. ואח"כ הנה חזר ונתפשט שם בבחי' קו דק מאור א"ס הראשון, וממנו ועל ידו נאצלו כל העולמות כולם, וכן כולם כלולים בו, כי הוא שורש הכל. ונקרא אותו העולם דקו וצמצום בשם אורא עלאה¹³¹, וכן טהירו עלאה (תו"ח נא ע"ב)¹³² וכן אור קדמון¹³³ וכמו שמתבאר כ"ז בדברינו בשער עגולים ויושר ענף ב'.

ע"א), וכן בין כל העשר קדושות שבארץ ישראל (משניות כלים פ"א), וכן יש חילוק בין קדושת השמות שאינם נמחקים לקדושת שאר כל התורה וכיוצא בזה הרבה. וכ"ז הוא ע"ד הכתוב (איוב יט כו) ומבשרי אחזה **אלו"ה**, כי הוא ע"ד חיות האדם, שהגם שהנשמה הוא ממלא אותו בכל מלואו, ונעשה על ידו כל הגוף כולו חי, עכ"ז הרי יש חילוק גדול בין החיות שבמוח ולב להחיות שבשאר אברים. וכן הוא ע"ד בכל גילויי ית"ש אשר נתגלה ויצא בהם מאמתתו הנעלמה, הנה היה ממשך גילוי בבחי' חלוקת מדרגות רבות אין חקר, אך מדרגות הכוללים הנה הם ה' מדרגות, והוא שורש השרשים להה' בחי' נשמה שבכל עולם, שהם נרנח"י. ואור אלהותו ית"ש המתפשט ומתלבש בבחי' נשמה לנשמה בהעולמות בי"ע הנה הוא רק המדרגה החמישית.

ואלו הם ה' מדרגות: א', הוא אור א"ס המוזכר בכל דברי הזוה"ק והאריז"ל, והוא גילוי הראשונה מאמתתו הנעלמה אשר אין לנו ולא לשום נברא וגם לא להנאצלים כולם שום תפיסה ושום שם ומילה במה לכנותו ולדבר בו¹²⁸, אלא רק בדרך שלילה לבד, היינו לשלול משם כל ענין המורה איזה חסרון לפשיטותו ולרוממות מעלת אמתתו, וכן לשלול משם איזה השגה ואפשרות הדיבור בו, כי הוא מרומם ונעלה על כל דיבור

F
T

מאיר הלשם

131. עי' חסדי דוד אות עו, וכן בשער הפונה קדים סב ע"א, וכן עי' שם פ ע"ג.

132. ועי' בבהגר"א על תז"ח נ ע"א ד"ה בטהירו וז"ל: [הטהירו הוא] אור העלין שהוא בסוד הצמצום ששם מאיר אור א"ס ותוקף האור אשר אין למעלה ממנו נמשל לצהריים שהוא תרגום טהירו ושם הוא עיקר שורש האור, ע"כ.

133. עי' גר"א שם ד"ה בריש, ועוד עי' לש"ו כללים ח"א מז ע"ב שזהו העולם דקו וצמצום, ועי' זהר בראשית טו ע"א טז ע"ב (הו"ד לקמן שער ד פרק ה).

128. כלומר באמתתו הנעלמה.

129. וז"ל: דע כי אין סוף ב"ה אין לחשוב בו כלל וכלל, כי אסור לכנות בו אפילו חובת המציאות, כי אפילו ספירה ראשונה קורין אין, ושניה מכנין יש, שידענו שהוא נמצא וזה לבד משיגין ממנה, משא"כ בראשונה, וכ"ש בא"ס ב"ה ית"ש שאסור לחשוב כלל וכלל, ואפילו א"ס אסור לקרותו, ומה שאנו מדברים בו ובספירות הכל מרצונו והשגחתו.

130. עי' כללים ח"א יג ע"א, שיש עולם שלם של קו וצמצום והוא העולם שקדם לא"ק שעליו לא דיבר האריז"ל בפירושו.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה סה

יד ע"ד – טו ע"א

פרק ג

הי' מדרגות הם נקרא בשם אדם, כי הוא שורש השרשים דתכונת אדם שלם. וכמו שכתבנו לעיל שער ג' פ"א דכל עולם הוא בתכונת קומה שלימה מבחי' פרצוף אדם שלם, וכאן הוא הראשית וההתחלה אשר לזה. ור"ל כי ענין התהוות כל עולם ובניינו אשר נבנה ונסדר בסדר תכונת פרצוף אדם הוא מתחיל מכאן ולהלאה, אבל לא בהעולמות דא"ס שלמעלה. ולכן נקרא הוא בשם אדם קדמון¹³⁶, כי ממנו ולמטה נסדר בנין כל עולם בסדר דתכונת פרצוף אדם והוא הראשון לזה, אמנם עיקר עומק הטעם מה שהוא נקרא בשם אדם ע' דברינו בספר הכללים כלל י"ז ענף א'¹³⁷. והנה הגילוי דאותו העולם אשר הוא נקרא בשם אדם קדמון הנה הוא הגילוי השלישי לגילויי ית"ש, אמנם הוא הגילוי הראשון אשר נתגלה בו בבחי' עשרה מדרגות שהוא סוד העשר ספי' כמו שיתבאר. וכל העולמות כולם אשר ממנו ולמטה הם כולם בהגילוי דעשר ספי', והוא הראשון להם.

אמנם דע כי כל אותן הג' גילויים שאמרנו הנה הם רק בסוד רצון ומחשבה והרהור¹³⁸, כי הרצון הנה הוא קודם להמחשבה, שע"י שרוצה בהדבר, עי"ז חושב

והנה כאן התחיל גילוי ית"ש באיזה חילוק בחי', כי בהגילוי הראשון דא"ס הרי אין שם חילוק בחי' כלל, אלא שהוא אור פשוט כנוז', אבל כאן בהעולם דקו וצמצום שהוא הגילוי השני הנה נתגלה באיזה חילוק בחי' עכ"פ. כי הרי יש כאן ב' בחי' שהם הצמצום והקו, והוא סילוק ואור, העדר ומציאות, והם השורש דחסדים וגבורות, אור וחושך, וכן דין ורחמים. אך יותר מזה לא נתגלה כאן, כי לא נתגלה בשום חילוק מדרגות בהצמצום עצמו, ולא בשום חילוק מדרגות באור הקו עצמו. והגם שהאמת הוא כי בהעלם הנה מושרש שם¹³⁴ כל החלוקי מדרגות כולם אשר יצא משם אח"כ, בכל הגילויים דלמטה, כי רק הוא השורש לכל הגילויים כולם, והרי כל מה שיוצא בענף והפרי הנה בהכרח שכלול הכל בהשורש, אמנם הנה עומד שם הכל רק בהעלם גדול¹³⁵, וכל גילוי הוא רק בב' בחי' כלליים והם השורש דחסדים וגבורות כנוז'.

הגילוי השלישי הוא העולם דאדם קדמון, והוא יוצא ונתפשט מהעולם דקו וצמצום. והנה כאן נתגלה בחילוק מדרגות ג"כ, כי נתגלה בו בעשרה מדרגות שהם מדרגות דעשר ספי', מכתר עד המלכות, ואלו

מאיר הלשם

שמאל וכו'. ולכן נקרא גילוי זה אדם קדמון, שכן תכונת צורת אדם לא נמצאת בו כי אם בכללותו. 138. עי' בבהגר"א על תיקו"ז כ ע"ג ד"ה בריש הורמנותא, שרצון מחשבה והרהור הם כח"ב. ועי' בבהגר"א על ס"י י ע"ג, ז"ל: והמחשבה הוא שמחשב מה לדבר אבל אינו מצייר דיבור, והרהור הוא שמצייר דיבור בהרהור וכו' מ"מ ע"י הדבור משיגין ציור הדבור והוא ההרהור, והקול דומה למחשבה שהוא פשוט, והדבור הוא דומה להרהור רק שמוציא אל הפועל, והן כלל ופרט, עכ"ל. ועי' רע"מ פנחס רכט ע"ב: במחשבה מלגו בינה בן י"ה ישראל עלה במחשבה הרהור חכמה לחכימא ברמיזא חכמה עלה במחשבה דאיהו בינה מחשבה והרהור כלא חד חכמה לא אשתמודע אלא בבינה ובינה בלב ובגין דא מחשבה בלב הרהור בלב, עכ"ל.

134. כלומר בעולם של קו וצמצום. 135. עי' ע"ח שער עגו"י ענף ב וז"ל: בהיות אור א"ס נמשך דרך קו א' וצינור דק בלבד, יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור מזרח ומערב, עכ"ל. ועי' לש"ו שם שמבאר שנמצא מקור לו"ק בקו עצמו. 136. זו הפעם הראשונה שמתגלה צורת אדם הבנוי מג' קוין, שכן למעלה ממנו יש רק קו א' (ביאורים ח"א יא ע"ב). 137. שם נתבאר כי י' הספירות הפרטיות שבא"ק הינם זה למטה מזה בצורת קו, אבל הפרצופים שלו, דהיינו גילוי פרצופי הא"ק בכללות עומדים בצורת אדם. פירוש הדברים, בא"ק ישנם ה' פרצופים א"א או"א וזו"ן, ובכל פרצוף ישנם י"ס. י"ס אלה המה העומדים בקו א', ואילו הפרצופים עצמם עומדים בצורת אדם, שהא"א באמצע למעלה, והאבא בצד ימין והאמא בצד

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

פרק ג

כ"ז בספר אילימה מעין ב' תמר א' פ' ט"ז, וכן שם מעין ד' תמר א' פ"ב, וכן אמר ג"כ בפרדס שער הצחצחות פ"ג וכן"ל בדברינו שער א' פ"ח. וכ"ז הוא ג"כ בענינינו בכל הג' גילויים הנזכרים, כי הגילוי הראשון הנ"ל הנה הוא בבחי' רצון, ששם הוא הרצון לכל גילוייו כולם ולכל פעולותיו כולם. והגם שהגילוי הראשון הרי אמרנו כי הוא בבחי' האור דא"ס, וכל פעולותיו כולם הרי הם בבחי' גבול ומדה, אך כבר בארנו בספר הכללים כלל ב', ובעיגולים ויושר ענף ב' אות י"ח ואות כ'¹⁴⁰, כי יסוד הראשון דכל המציאות כולו הוא באמת רק אור א"ס, ונתייחד כל המציאות כולו רק על אור א"ס וממנו יצאו ואליו ישובו, וכן רק הוא מסתכל עליהם תמיד ומנהיג אותם, ומזה הוא כל ההנהגה הנעלמה דכל הכבשי דרחמנא¹⁴¹, שנלאה כל שכל למצוא טעם להם. והוא מהנהגת דאור א"ס המנהיג את כל המציאות תמיד לתכלית תיקון האחרון. וזהו כל עיקר הענין מה שהיה הגילוי הראשון רק אור א"ס, כי רק הוא היסוד דכל המציאות כולו ועליו הם עומדים תמיד כמו שבארנו כ"ז שם בארוכה. וע' עוד דברינו בזה בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ה' אות כ'¹⁴²

בו, והוה הרצון סיבת המחשבה. והמחשבה הוא קודם להרהור, והוא עצמותו ועיקרו¹³⁹, כי ההרהור הוא התפשטות המחשבה וגילוי, שהמחשבה לבד אין לה גילוי כלל, והיא רק כח לבד, והיא כח נבדל היוצא מהרצון, והיא תולדתו. אמנם היא רק עצם כח לבד בלי גילוי כלל, אך היא מתפשט תיכף למציאות ההרהור, ושם היא מתגלה, והיא פעולת המחשבה היוצא ממנה מהכח אל הפועל. והנה הוה כל הג' גילויים הנזכרים, בבחי' רצון ומחשבה והרהור אשר מהמאציל ית"ש.

וכבר למדנו רבינו הקדוש הרמ"ק ז"ל כי המחשבה העליונה אינה כמחשבת בני אדם, שאם יחשוב האדם לפעול איזה פעולה לא מפני זה יעשה רושם ויתהווה ממנה שום ציור כלל עד שיוציא מחשבתו לפועל דוקא. ואין המחשבה העליונה כך, אלא בעלות המחשבה לשום הויית איזה מציאות, מיד נצטייר שם במחשבה העליונה הצורה ההיא במציאות דק, ויתעלה המציאות ההוא מן ההוי"ה המתהווה במציאות המתגלה, כהבדל הצורה השכלית וכעילויה מן הצורה הגשמית, וכהבדל צורת המושכל אל המורגש, וכמ"ש

מאיר הלשם

142. [להלן תמצית דבריו:] במבו"ש איתא, שעולמות אבי"ע נמצאים בתוך עיגולי א"ק. טעם הדבר, שכן א"ק לגבי אבי"ע הוא כא"ס לגבי כלל העולמות, וכמו שא"ס המקיף מקיף מתחת לכל העולמות, כמו כן מקיף א"ק את ד' עולמות אבי"ע. וטעם הדבר, שכן השי"ת יסד את המציאות על ב' בחי': בחינת גבול ובחינת בלתי גבול. ותכלית הכל היא להביא את כל בחינות הגבול להיות לבחינות בלתי גבול. לכן בתחילת המציאות המציא השי"ת את הבלתי גבול, הרי הוא האור העליון הפשוט הממלא את כל המציאות, והוא היסוד היותר ראשון לכל הגילויים שבאו אחר כך, ואפילו אחר צמצום האור הנ"ל נשאר שם רשימו, והוא בפנימיות כל המציאות והוא שרשה העליון שהכל תלוי רק בו. והנה היסוד לכל מציאות העולמות שהם בגבול ותכלית הוא א"ק, וכל העולמות כולם נתלים ונאחזים בא"ק.

139. דהיינו פנימיותו.
140. שהרי אור א"ס מילא תחילה את כל החלל, וממנו הוא שנולד הצמצום ותולדת הצמצום הרי הוא הקו דא"ס.
141. עי' ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה, ע"כ. ועי' יונת אלם פרק א ש"כבשי דרחמנא" הוא כינוי לבחי' הרשימו (שאורו הוא כעין המקיפים).

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

סז

טו ע"א – טו ע"ב

פרק ג

שהוא התפשטות המחשבה וגילוי וכו"ל. וכן הוא האדם קדמון, כי בו נתגלה הבחנת דכל העשרה מדרגות, כי על זה היה כל הרצון והמחשבה שהם הב' גילויים הראשונים, ונתגלה פעולתם בבחי' יציאה מן הכח אל הפועל באדם קדמון שהוא הגילוי השלישי, וע"ד ההרהור שהוא יוצא מן הרצון והמחשבה שהם בכח לבד, והם נעלמים ויוצאים ומתגלים בהרהור. אמנם כל הגילוי דהרהור הרי הוא עדיין ג"כ רק בלב החושב לבד, ואין גילוי מהם עדיין לזולתו מאומה, כי הוא רק התפשטות המחשבה כנז'. כן הוא כל אלו הג' גילויים שאמרנו, הנה הם הכל רק בבחי' מחשבת המאציל עצמו, והוא כל אלו הג' גילויים הנז' בבחי' רצון ומחשבה והרהור בהמאציל ית"ש, והוא אור דא"ס רצון, הקו וצמצום מחשבה, אדם קדמון הרהור. והם מציאות גילויי שבהמאציל עצמו, וע"פ מה שאמרנו מדברי קדוש ה' הרמ"ק ז"ל וכו"ל, אך גילויי אשר הוא בבחי' פעולה ומעשה ממנו ית"ש, הנה הוא רק משם ולמטה, כי מאחר הג' גילויים

כ"א¹⁴³. והרי עכ"פ הוא כי הגילוי הראשון שהוא האור דא"ס הנה הוא בחי' הרצון לכל גילוייו כולם ולכל פעולותיו כולם. וזהו מה שנמצא באיזה דברי קדושי עליון שאומרים שכל מה שאנו מדברים ממנו ית"ש הוא רק מרצונו¹⁴⁴, כי רק בזה לבד נתגלה בגילויי הראשון, ורק זה הוא הראשית והשורש לכל הגילויים כולם.

הגילוי השני שהוא העולם דהקו וצמצום, ונקרא בשם אור קדמון וכו"ל, הנה הוא בבחי' מחשבה הנמשך ויוצא מן הרצון ומיוחד עמו, כן הוא הקו, כי נמשך מא"ס עצמו¹⁴⁵, וכן הצמצום¹⁴⁶ הוא דבוק ומיוחד בא"ס ממש, כי הוא ממנו עצמו, וכמו שבארנו בעגולים ויושר ענף ב', ולכן נקרא העולם הזה בשם טהירו עלאה, כי בו הוא תוקף האור דא"ס כמו שבארנו שם. והוא בבחי' מחשבה מהמאציל ית"ש, והוא עדיין סתים ונעלם כי הוא רק בבחי' כח המחשבה בעצמה אשר כל מציאותה הוא רק בחי' כח לבד וכו"ל.

הגילוי השלישי שהוא העולם דאדם קדמון, הנה הוא בבחי' הרהור,

טו ע"ב

מאיר הלשם

יסודות שונה מא"ק) אבל הם אינם למטה מעיגולי א"ק אלא הם בתוכם משא"כ בבי"ע. כל עולם ועולם מתקשר עם זה שעליו לקבל חיות, וגם כדי לחזור לשורשו אחרי תיקונו, לכן נסדר שאחר גמר פעולה אשר העליון פועל בתחתון חוזר ונקשר בעגולי א"א שלו עצמו כדי לקבל משם כח חדש מהיסוד הכללי היותר ראשון כדי להחזיר גם שם ליסוד הכללי דא"א שהוא השורש והמקור דהאחדות דכל פרצוף ודכל עולם. אבל זה רק בזמן שליטת הא"א שהוא האלף העשירי, ואז יחזור הכל גם לעתיק, וכן לא"ק וכן לאור א"ס.

144. ע"י בליקוטים הנדפסים בסוף בהגר"א על ספד"צ לח ע"ב.

145. כלומר מעצם הא"ס שנסתלק בצמצום. וע"י ע"ח שער א ענף ב.

146. כלומר הרשימו.

ולכן מתעגלים עיגולי א"ק מסביב לכל העולמות כולם, כדי להפסיק בינם לבין אור א"ס העיקרי, בכדי שיהא מקום למציאות וגבול.

143. להלן תמצית דבריו: בעולם העשיה מסתיימים רגלי פרצופי העשיה בחלקים התחתונים של עגולי א"א דעשיה, אמנם האופן בו הארת הנהי"ם דכל הפרצופים העליונים מכל העולמות כולם מתלבשים בעשיה יהיה בדרך זה, שהארת הנהי"ם דפרצופי היושרים דיצירה המתפשטים בעשיה הם נוקבים ויורדים יותר למטה ומסתיימים עד חלקי התחתונים דהארת עגולי א"א דיצירה המעגלים למטה מתחת כל הארת עגולי א"א וזו"ן דיצירה שהם מתחת כל עגולים העיקריים דעשיה עצמן, וכן בריאה ואצילות, וכן א"ק, רק שאצילות כבר ביארנו שהוא בחי' נהי"ם דא"ק והם שניהם פרצוף א' ולכן אינו נבדל מא"ק בבחי' עיגולים ביניהם כמו בכל העולמות שקרקע העליון וגג תחתון מפסיקים ביניהם, על אף שיש לאצילות עיגולים בפני עצמם (דהיינו

הנזכרים שהם כולם בהמציל עצמו, הנה משם ולמטה מתחיל גילוי ית"ש אשר בבחי' פעולה ממש, והוא נחלק לשתיים שהן ארבע וכמו שיתבאר.

פרק ד

והנה אותה המציאות הנה היא מציאות ספירי ובהירה כזו, עד שאינו נופל עליה לא שם עשיה ולא שם יצירה ולא שם בריאה, כי היא זכה ודקה מאד למעלה הרבה מכל האיכות והעצמות דהבריאה, והשם שלה הוא אצילות, ע"ש הכתוב (במדבר יא יז) ואצלתי מן הרוח אשר עליך, כי היא נאצלה מא"ק, ונשפע ממנו. ומשום שהוא למעלה ומרום מאיכות העצמות דכל נברא, לכן אי אפשר לשום נברא להשיג את מהות אותה המציאות מה שהיא. והוא מה שקורא אותן הספר יצירה (פ"א מ"ד) בשם עשר ספי' בלימה, ור"ל שהם בלי מהות מושג¹⁴⁷, וכך אי אפשר לשום נברא להבין בדיוק הוראת וביאור דשם ומילת אצילות מה שהוא, כי כל שם הוא נמשך מעצם המציאות ומשורש התהוותו. וכנודע כמה שכתוב (בראשית ב כ) ויקרא האדם שמות, וכמ"ש בתיקונים תיקון מ"ט¹⁴⁸. ולכן כשם שנעלם מכל נברא להשיג את מהות האצילות, כן נעלם מכל נברא להבין בדיוק

הנה גילוי בפעולתו ית"ש אשר נתגלה בזה בפועל ממש, הנה הוא בכל המציאות דהד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה. והנה היה גילוי בזה בשני בחי', אחד בבחי' פעולה שחוץ ממנו, ואחד בבחי' פעולה שהיא אצלו ומיוחד עמו עד שנעשית חד עמו. והנה הם שתיים שהם הב' בחי' הנזכרים, והן ארבע שהם הד' עולמות אבי"ע. והיינו כי הנה מהגילוי השלישי הנ"ל שהוא אדם קדמון, אשר בו נתגלה רצונו ומחשבתו ית"ש להמציא מציאות על תכונת אדם בנוי ומיוסד על עשרה מדרגות כח"ב חג"ת נהי"ם, ומסודר בג' קוים חח"נ בימין, בג"ה בשמאל, כתי"ם באמצע. הנה יצא במחשבתו לפועל והוציא מאותו הגילוי השלישי שהוא האדם קדמון בכחו ועל ידו, והמציא את כל העשרה מדרגות שהם העשר ספי' כח"ב חג"ת נהי"ם במציאות ממש, והוא יציאתו ית"ש מה שיצא מהכח אל הפועל, והוא הגילוי הרביעי שנמשך ויצא מהגילוי השלישי, ובו יצא בפעולה ממש.

מאיר הלשם

תרגום: ועוד, המוציא. זהו המוציא לחם מן הארץ. בגללה נאמר "לחמו ניתן" וכו' ועוד "המוציא במספר צבאם" אלו הם רמ"ח אותיות דקריאת שמע "לכלם בשם יקרא", והוא שנאמר "ויקרא האדם שמות" וכו' זהו שנאמר בו "כתפארת אדם לשבת בית" שקרא שמות לכל חיות הקודש ולכל שרפים ואופנים וצבא של מעלה, לכל א' קרא לו בשם ידוע ובדרגה ידועה להיות נודע לכל א' מהמקום שממנו נלקח כעין נחלי הים שחזרו למקום שמשם נלקחו בשליחות, והוא מה שנאמר "כל הנחלים הולכים אל הים" וגו' אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת ממקום שהולכים שם חוזרים בשליחות.

147. עי' בבהגר"א על ס"י ו ע"ב.

148. צו ע"ב: ועוד המוציא דא המוציא לחם מן הארץ בגינה אתמר לחמו ניתן וכו' ועוד המוציא במספר צבאם אלין רמ"ח תיבין דקריאת שמע לכלם בשם יקרא הה"ד (בראשית ב) ויקרא האדם שמות וגו' דא ההוא דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית דקרא שמהן לכל חיות הקדש ולכל שרפים ואופנים וצבא דלעילא לכל חד קרא ליה בשם ידוע ובדרגא ידועה לאשתמודע לכל חד מאתר דאתנטיל כגונוי דנחלי ימא דאתחזרו לאתר דאתנטילו בשליחותא הה"ד (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגו' אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת מאתר דאזלין תמן חזרין בשליחותא.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

סט

טו ע"ג – טו ע"ד

פרק ד

והוא מ"ש הוא ית"ש (שמות כ ג) לא יהיה לך
אלהים אחרים על פני, ור"ל זולת
האצילות שהוא פניו, כי שם הוא מתייחד
ומתגלה, והוא פניו ממש, וכמ"ש בזוה"ק (פ'
אמור צג ע"ב) בקשו פני אלין עטרי מלכא
(ר"ל העשר ספ"י) דאיהו אחיד בהו, ואינון
ביה, אינון שמיא, ואיהו ושמיא מלה חדא
הוא, בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש
(ר"ל שיאר פניו אליו)¹⁵¹. וכן אמרו בזוה"ק
(יתרו פו ע"א) על פני, לאפקא אפי מלכא,
דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיא, והוא
אינון הוא שמיא דכתיב אני ה' הוא שמי, הוא
ושמיא חד הוא¹⁵². וכן כתב ג"כ הרח"ו ז"ל
ב[זהר] פ' שמות ג' ע"ב, בהגהות מהרח"ו שם
אות ד' ע"ש. ולזה רמז גם הרמב"ן בפ' יתרו
בפסוק (שמות כ ג) לא יהיה לך, ויאמר כי בזה
יבא כל הכתוב כפשוטו ומשמעו. וכן כתבו
הרקאנטי והציוני ורבינו בחיי בפ' יתרו שם.
וכ"ז הוא כי ע"י יחודו באצילות נעשה כל
האצילות כולו אלהות גמור, כי מעת התיקון
אשר לצורך מעשה בראשית הנה התייחד א"ס
ית"ש באצילות ונעשה עם האצילות חד גמור,
ועי"ז הוה כל האצילות כולו אלהות גמור
יחיד ומיוחד, אבל זולת יחודו בהם וקודם
שהתייחד עמהם הנה הם מצד עצמם אינם
אלהות כלל וכלל, ולכן אירע בהם בעולם
התוהו כל מה שאירע, ויצא מהם אז כל מה
שיצא.

והאמת והעיקר הוא כי אז לא היו נקראים
בשם אצילות כלל, ולא בשמות
הספ"י כלל, וכמ"ש באד"ר פ' נשא (דף קלה
ע"ב) וכלהו אתקרון בשמהן אחרנין מן

הוראת דשם אצילות ג"כ, כי הוא למעלה
ומרומם מעצם איכות כל נברא. והרי אי אפשר
להשיג ג"כ את הוראת שמו בדיוק.

אמנם הוא הנה כל הנאצלים כולם, הנה
הגם שהם למעלה הרבה מכל
הנבראים כולם, עכ"ז הנה הם מצד עצמם
אינם אלהות כלל, כי הם נאצלו ונמצאו מחדש
אחר שלא היו, ואינם אלהות, אלא מצד יחודו
ית"ש בהם. כי הא"ס התייחד בהם ונעשה חד
ממש עמהם, והם מעתה אלהות גמור על ידו,
יחיד ומיוחד. כי הם תכונה יקרה נעלה
ומרומם כזו שראויים לקבל את יחודו בהם
ולהעשות עמו חד ממש, אבל הם מצד עצמם
זולת יחודו בהם אינם אלהות כלל, וכמ"ש
אליהו זל"ט בתפילתו (הק' תיקו"ז יט ע"א) וכד
אנת תסתלק מינייהו אשתארון כלהו שמהן
כגופא בלא נשמתא¹⁴⁹. אמנם מאחר שהתייחד
עמהם, והוא מעת התיקון דמעשה בראשית,
ומאז ולהלאה הנה לא סר ולא יסור יחודו
מהם לעולמים, ומתייחד עמהם ביחוד עצום
מאד עד שנעשים חד עמו, ועי"ז נתגלה הוא
להקרא בשם על ידיהם, כי הם עצמם נעשים
לשמו, והוא כל השמות הקדושים כולם, אשר
הוא עצמו נקרא בהם ע"י התלבשו באצילות
והתייחדו עמהם להיותם חד עמו. ועי"ז
שהתלבש בהם נעשו הם כולם ג"כ לחד,
וכמ"ש אליהו זל"ט (ש) ואנת הוא דקשיר לון
ומיחד לון, ובגין דאנת מלגאו כל מאן
דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר ספירין
אתחשב ליה כאילו אפריש בך¹⁵⁰, כי הם
מעתה אלהות גמור יחיד ומיוחד, והוא ע"י
יחודו בהם שנעשים חד על ידו וחד עמו.

מאיר הלשם

149. תרגום: וכאשר אתה מסתלק מהם נותרים כל
השמות כגוף ללא נשמה.

150. תרגום: ואתה הוא שקושר אותם ומיחדם, ומכיוון
שאתה מבפנים כל מי שמפריד א' מחבירו מאלה עשר
הספירות, נחשב הדבר כאילו הפריד בך.
151. תרגום: בקשו פני אלו הם כתרי המלך, שהוא

אוחז בהם, והינם בו, והינם שמו, והוא ושמו דבר א',
ומשום זה אמר דוד "את פניך ה' אבקש".

152. תרגום: "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני",
להוציא פני מלך שבהם נראה המלך הקדוש, והם שמו,
והוא (פנים) אלו. הוא שמו, שנאמר "אני ה' הוא שמי"
הוא ושמו אחד.

והוא כי גם עיקר כל מציאותם הם ג"כ רק השורשים לכל המציאויות דבי"ע, ולכן מסודרים הם ג"כ בכל הענינים אשר בהבי"ע בבחי' שורש להם, אלא שבכל עולם ועולם הוא לפי ערכו ולפי מהותו ועצמותו המתייחס אליו. וכשם שמהות כל האצילות הרי הוא נעלם מכל נברא משום שהוא נעלה ומרומם מהם, כן הוא נעלם מלהשיג איך שעומדים שם כל אותן הענינים כולם ג"כ גם ברוממות מעלתם, אבל עכ"פ הוא כי לפי ערכם המתייחס להם, הנה ישנו בהם כל הענינים אשר בהעולמות בי"ע, כי אדרבה הוא שבאצילות הוא היסוד והשורש לכ"ז, ושם הוא הכל בעצם, וכמ"ש הגר"א בספר יצירה פ"א משנה ב' אופן ג', כי כל דבר שהוא במקרה הן בשרשם בעצם ועומד שם בהוה תמיד, כי כל האצילות הרי הוא **אלהות** כנז'.

והענין הוא כי הנה המאציל ית"ש אשר נתפשט ומתלבש באורו בכל הספי' דאצילות ונעשה חד עמהם, הנה הוא פעל ופועל על ידיהם את כל המציאות דבי"ע בכמותם ואיכותם וכל עניניהם ופעולותיהם, הכל ע"פ סדר אותן הענינים המסודר באצילות לפי ערך המתייחס שם, וזהו גילוי ית"ש אשר נתגלה באצילות. היינו במציאות התהוות

טו ע"א

קדמאין כו' ע"ש¹⁵³. ושמות הספירות ושם אצילות הוא נתחדש ונעשה בהם רק מעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית ומאז ולהלאה, והוא מעת אשר התייחד המאציל ית"ש בהם להקרא שם בשמו, ונעשו מאז ולהלאה **אלהות** גמור על ידו וכנז', וכן נקראו מאז ולהלאה בשמות הספי' כח"ב חג"ת נהי"מ ובשם אצילות. וזהו מה שאמר האריז"ל (בשער הצלם פ"א ובשער השמות פ"א ובכ"מ), כי כל האצילות כולו הוא **אלהות** גמור אחד יחיד ומיוחד. כי הרי מעת אשר זכו לשם האצילות, והוא מאחר אשר התייחד עמהם וכנז', הנה מאז ולהלאה הוה האצילות באמת **אלהות** גמור על ידו וככל מה שאמרנו. וע' בזה בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ז'¹⁵⁴ שם הארכנו בזה ובארנו כ"ז באר היטיב, ע"ש ותמצא כל מבוקשך בענינים הללו.

והנה כל העשר ספירן כולם הנה הגם שהם נעלה ומרומם במדרגה ומעלה וגבוהים מאד מתכונת כל נברא, אמנם בעצמותם ותכונתם המתייחס להם הנה יש בהם מצד עצמם (ר"ל זולת יחודו בהם¹⁵⁵), כל הענינים כולם וכל הסדר כולו כמו בהעולמות בי"ע, ואדרבה הוא כי בהם הוא השורש לכ"ז,

מאיר הלשם

גילוי או שם אלא רק על ידי שמתלבשת בגוף וכן הוא ית' אין לו גילוי ושם אלא לאחר שהתלבש באצילות. אמנם מצינו שיכונה בשם א"ס או מאציל, אך זה אינו שם באמת, שכן א"ס אינו תואר אלא בדרך שלילה בלבד, ומאציל אף הוא אינו אלא תיאור הפעולה ותו לא ואינו הוראה על עצם המציאות. והנה שם הוי"ה ב"ה הוא השם המורה על עצמות מציאותו שנתגלתה באצילות, וכל שאר השמות מסתעפים משם הוי"ה ב"ה לאחר שהתלבש באצילות ובכך אף הם מהווים גילוי של עצמותו ומציאותו. וכל שמותיו הם רק אחר שמתלבש באצילות ונתגלה שם באותן השמות אבל זולת האצילות אין בו תפיסה בשום אות כלל. ואפילו התואר א"ס היא רק אחד מגילוייו.

155. כלומר כאשר היו נקודות לפני תיקון המ"ה.

153. תרגום: וכולם נקראו בשמות אחרים מן הראשונים [אלא היו נקראים בלע בן בעור, ויובב בן זרח וכו'].

154. להלן תמצית דבריו (אות א): היאך יתכן שמצד אחד הנקודות המה השרשים הראשונים לאבי"ע, והאצילות הרי היא אלקות גמור, ואילו מצד שני מאותן הנקודות עצמן נעשו כל עולם התהו שהוא שורש לכל הקלי' והרע. ביאור העניין באופן כללי, תחילה יש לברר מהו החילוק בין עולם האצילות לעולם הנקודות. עולם הנקודות והאצילות מצד עצמו אינו אלקות. אבל אחרי תיקון המ"ה מתלבש המאציל בעולם האצילות כולו ומתייחד עמו ביחוד עצום (ונעשה האצילות ע"י זה לאלקות גמור), וכדוגמת הגוף שאינו נחשב חי אלא על ידי הנשמה המתלבשת בו. ועוד, שאין לנשמה שום

התלבשו באצילות להיות שורש הכל והבן כ"ז היטיב.

והנה זהו שאמרו בזה"ק (ויקרא יא ע"ב) בענין העשרה שמות דעשר ספי' דאצילות שאמרנו לעיל פ"ב אמרו שם, ואילין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו (שמתלבש בהם ומתגלה בהם בכל הגילויים הנזכר), ואינון שמיה והוא אינון¹⁵⁶ עכ"ל. והוא ע"פ מה שאמרנו כי כל האצילות הוא מעתה הוא עצמו ית"ש, אשר נתגלה בזה הוא עצמו אחר שירד ממדרגה למדרגה, שהוא מדרגה הרביעית מאמיתתו הנעלמה, ובמדרגה הרביעי הזו הנה יצא בבחי' פעולה ממש, ונתגלה בו כביכול בבחי' יציאה מן הכח אל הפועל. והנה הוא גילוי גמור והוא גילוי שמו, וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה לקמן פ"ו בעזה"י.

הנאצלים עצמן והתלבשו בהם ויחודו עמהם בכל סדרם וענינם ולפעול על ידיהם את כל המציאות דהבי"ע בכל אותו הסדר והענינים ג"כ. וע"י כ"ז הנה נתגלה להקרא בשם, כי ע"י התלבשו וגילוי באצילות ובכל עניני הנזכר, הנה נתגלה להקרא בשמו הגדול שהוא השם **הוי"ה** ב"ה ובכל השמות המסתעפים ממנו, וכמו שאמרו (שמות רבה פ"ג פ"ו) לפי מעשי אני נקרא, כי השמות הם עצמם עצם כל הכחות והפעולות. והרי יצא מעתה להקרא בשם, והוא גילוי הרביעי ממדרגת אמיתתו הנעלמה, והוא בחי' גילוי אשר בפעולה ממש.

ובזה הנה הוה הוא ית"ש שורש כל נמצא ויסוד כל נברא, והוא ע"פ מה שאמרנו שהאצילות הוא היסוד והשורש דכל העולמות בי"ע עם כל עניניהם, והוא עם האצילות, הרי הוא חד עמהם כנ"ל, וא"כ הרי נתגלה ע"י

פרק ה

והנה הגילוי הראשון הרי אמרנו לעיל פ"ג שהוא נקרא בשם אין סוף, וכמו שאמרנו שם שא"ס הוא ג"כ מכלל הגילויים, וכן נקרא הוא ג"כ בשם מאציל עליון, וכן הוא נקרא עוד בשם עלת על כל העלות, ע' זוה"ק (בראשית כב ע"ב). והגילוי השני הוא הצמצום והקו, וכן נקרא בשם טהירו עלאה, וכן בשם אויר קדמון, אוירא קדמאה סתימאה, אוירא עלאה, ע' זוהר (בראשית ט"ו א' ט"ז ב'). והגילוי השלישי שהוא אדם קדמון, וכן נקרא הוא בשם כתר עליון סתים וטמיר, ע' תיקונים תיקון ע' (קל"ח ע"א). והנה אלו הב' שהם גילוי הב' והג', הנה הם כלולים בהא',

המדרגה החמישית מגילוייו הוא, מה שיצא אח"כ לפעול ע"י האצילות את כל המציאות דהעולמות בי"ע בכל מציאותם בכלל ובפרט ובכל עניניהם ותהלוכותיהם, אשר מעת שנבראו ונוצרו ונעשו עד סוף זמן קיומם, שהוא כל ההנהגה אשר עד עת התיקון העתיד. הנה כ"ז הוא גילוי החמישית שיוצא ומתגלה מגילוי הרביעי שבאצילות, והוא המציאות והנהגת דהעולמות בי"ע שברא ויצר ועשה ומנהיג אותם ע"י גילוי שבאצילות, וירידתו בפעולת הבי"ע הוא גילוי החמישי שהוא מדרגה החמישי מאמיתתו הנעלמה ית"ש.

לשם שבו הקדמות ושערים ◊ שער ד ואחלמה

פרק ה

ההעלם, וכן גם הקו וצמצום ואדם קדמא שהם מהעולמות דא"ס הם כולם טמיר ונעלם מופלא ומכוסה¹⁶⁰.

אמנם הגילוי הרביעי שאמרנו אשר בו יצא מן הכח אל הפועל כביכול, הנה שם הוא עיקר גילוי, כי שם נתגלה המאציל א"ס ית"ש להקרא בשם גמור, והוא השם הוי"ה ב"ה, והוא גילוי שבהאצילות. כי ע"י התלבשו באצילות ויחודו בהם, ר"ל בהעשר ספי', נקרא המאציל א"ס עצמו, יהו"ה ב"ה וכנ"ל, והרי הוא גילוי ממש כי נתגלה להקרא בשם שהוא שם העצם ית"ש.

אך הגילוי החמישי אשר נתגלה בו במציאות העולמות ביי"ע, הנה הוא נקרא בשם **אלהי"ם**, והוא מה שנאמר (בראשית א א) בראשית ברא **אלהי"ם**, וכן הוא בכל העשרה מאמרות כולם ויאמר **אלהי"ם**, כי גילוי בכל המציאות דהעולמות ביי"ע הוא רק בשם **אלהי"ם**, ע' זוה"ק (בראשית כ' ע"א¹⁶¹) עש"ה,

והם נקראים בשם עולמות דאין סוף, כי הם בו עצמו, הרצון והמחשבה וההרהור שבו כנ"ל פ"ג, נואלו הג' גילויים הם בסוד **אפס אין א"א**, וכן **רדל"א עתיק** (כי רדל"א הוא הג"ר שבו ועתיק הוא הז"ת שבו¹⁵⁷) **א"א**, וכן הם הג' צחצחות העליונים הכלליים, וכן סוד הג' רישין הכלליים והשי"ת יכפר, וע' בהגר"א בתיקונים ריש תיקון ע' דף קלח ע"א¹⁵⁸, ובתז"ח דף נ ע"א ד"ה בריש¹⁵⁹].

והנה כל אלו הג' גילויים הראשונים הנה הגם שאנו קוראים אותם בשם גילויים, אך אינם גילויים אלא רק בערך אמיתתו הנעלמה ית"ש אשר למעלה, ובערך זה הוה בחי' א"ס והעולמות דא"ס ג"כ מכלל הגילויים וכנ"ל פ"ג, אבל באמת הנה הם אינם גילויים ממש כלל מאחר שהם רק בבחי' מחשבה ורצון, ובא"ס עצמו ית"ש אשר אין בו שום תפיסה כלל בשום אות ונקודה, וא"כ הרי הוא נעלם מכל העולמות שלמטה בתכלית

טז ע"ב

מאיר הלשם

שכתר הוא מלכות של עולם שלמעלה בכל עולם.

160. עי' מש"כ הגר"א על תיקו"ז הנ"ל.
161. לא אתיישב סיהרא לגבי שמשא דא אכסיף מקמי דא סיהרא אמרה (שיר השירים א) איכה תרעה שמשא אמרה (שם) איכה תרביץ בצהרים שרגא זעירא אכדין צהיר בצהרים (שם) שלמה אהיה כעוטיה אכדין בכסופא כדין אזעירת גרמה למהוי רישא לתתאי דכתיב צאי לך בעקבי הצאן אמר לה קב"ה זילי ואזעירי גרמך ומתמן לית לה נהורא בר משמשא דבקדמיתא הוו יתבי כחדא בשקולא לבתר אזעירת גרמה בכל אינון דרגין דילה אע"ג דאיהי רישא עלייהו דהא לית אתתא ברבוייא בר בבעלה כחדא את המאור הגדול יהו"ה ואת המאור הקטן אלהי"ם סוף כל דרגין סופא דמחשבה בקדמיתא אתרשים איהי לעילא באתוון דשמא קדישא את רביעאה דיליה ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהי"ם.

תרגום: לא נתישב הירח לגבי השמש, זה מתבייש מפני זה. הלכנה אמרה "איכה תרעה" והשמש אמר "איכה תרביץ בצהרים". נר קטן שכזה מאיר בצהרים? "שלמה אהיה כעוטיה", למה אהיה (מעוטפת מחמת היותי) כבושה כך הקטינה את עצמה להיות ראש לתחתונים,

157. עי' ע"ח מלכים ח.

158. בד"ה א' מן כו', וז"ל שם: ר"ל ר"ת אמון והוא בכתר שנא' עליו ואהי' אצלו אמון דשם ההוא בכתר ואמרו אמון מופלא אמון מכוסה כו' והכל בכתר דהוא מופלא ומכוסה כמ"ש במופלא ממך כו' ובמכוסה ממך כו' ועבתז"ח עד ע"א וש"מ והוא "אמון" - אמון של עלת העלות, וכמש"ו בגין האי א"ק אתמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון ולהווא קדמון אמר נעשה כו' ואמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה מ"ס הוא האמון דביה נעשה הכל כמ"ש בא"ז (רצב ע"ב) בארוכה. ועי' בהגר"א על תז"ח ג ע"א ד"ה דעליה, שמופלא היא א"א ומכוסה הוא עת"י.

159. וז"ל: כמו באדם המחשבה שרוצה לעשות הדבר, והרצון הוא קודם למחשבה, וקודם להם התחלת הרצון כשמתעורר לחשב, והן ג' ראשונות כתר הוא התחלת הרצון, והוא סתום מאד שנעלם אפי' מאדם עצמו, וזהו בריש הורמנותא, הוא תרגום של רצון, והוא בעולמות אדם קדמון שהוא כתר של ד' ד' עולמות אבי"ע בסוד ד' פרצופין, לכן נחלק לשתי בחינות שבכתר ע"י וא"א, וכן כאן אויר קדמון, ואדם קדמון, שכתר נקרא חכמה קדומה כמ"ש לקמן (ע"ו ע"ב) ע"ש, ואמר דמלכא